

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ: 2016-2017

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
του Ευάγγελου Μιλτιάδη Χατζούλη
Α.Μ.: 7340012016025

Η προστασία του σήματος και της ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ

Επιβλέποντες:

Επίκουρη Καθηγήτρια Μεταξία Κουσκουνά
Επίκουρη Καθηγήτρια Ρεβέκκα-Εμμανουέλα Παπαδοπούλου
Λέκτωρ Αναστάσιος Γουργουρίνης

Αθήνα, Δεκέμβριος 2017

Copyright © Ευάγγελος Χατζούλης, 2017

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πίνακας περιεχομένων

<u>Συνοτομογραφίες</u>	5
<u>Εισαγωγικό Σημείωμα</u>	6
<u>Α΄ ΜΕΡΟΣ</u>	7
<u>Η Σύγκρουση της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και του Ευρωπαϊκού Δίκαιου στο Κάδρο των Παράλληλων Εισαγωγών</u>	7
<u>I. Οι Δικαιολογητικοί Λόγοι Προστασίας της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και οι Βασικές Αρχές που τη Διέπουν</u>	7
<u>II. Οι Αντιτιθέμενες Θεμελιώδεις Αρχές των δύο Δικαίων και το Παράδοξο των Παράλληλων Εισαγωγών εντός του ΕΟΧ</u>	18
<u>III. Οι Παράλληλες Εισαγωγές και οι Συνθήκες που τις Ευνοούν</u>	20
<u>IV. Η Ρύθμιση των Παράλληλων Εισαγωγών μέσω του Πρωτογενούς Δικαίου της Ένωσης</u>	28
<u>V. Οι Αρχές που Αναπτύχθηκαν για την Δικαιολόγηση του Φαινομένου των Παράλληλων Εισαγωγών εντός του ΕΟΧ</u>	30
<u>α) Η Διάκριση της Ύπαρξης και της Άσκησης του Δικαιώματος</u>	30
<u>β) Η Αρχή του Ειδικού Αντικειμένου του Δικαιώματος</u>	35
<u>i) Το Ειδικό Αντικείμενο του Δικαιώματος στο Σήμα</u>	36
<u>ii) Το Ειδικό Αντικείμενο του Δικαιώματος Ευρεσιτεχνίας</u>	41
<u>γ) Η Αρχή της Κοινοτικής Ανάλωσης του Δικαιώματος</u>	42
<u>Β΄ ΜΕΡΟΣ</u>	51
<u>Η Συνύπαρξη του Δικαίου Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο</u>	51
<u>I. Στο Πλαίσιο του Δικαιώματος στο Σήμα</u>	51
<u>α) Παράλληλες Εισαγωγές και Ελεύθερη Κυκλοφορία</u>	51
<u>β) Παράλληλες Εισαγωγές και Μεταβίβαση Σήματος</u>	52
<u>γ) Μορφές Θέσης των Προϊόντων σε Κυκλοφορία</u>	54
<u>δ) Η Ποιοτική Διαφοροποίηση των Προϊόντων</u>	61
<u>ε) Η Διαφημιστική Χρήση Σήματος</u>	64
<u>στ) Η Ανασυσκευασία των Προϊόντων</u>	74
<u>II. Στο Πλαίσιο του Δικαιώματος στην Ευρεσιτεχνία</u>	78
<u>α) Μη Προστασία της Ευρεσιτεχνίας στη Χώρα Προέλευσης</u>	78
<u>β) Συγκατάθεση και Ανάλωση του Δικαιώματος Ευρεσιτεχνίας</u>	80
<u>γ) Κυκλοφορία Προϊόντων με Υποχρεωτική Άδεια Εκμετάλλευσης</u>	84
<u>δ) Παραβίαση Όρων Συμβατικής Άδειας Χρήσης</u>	86

Συμπερασματικές παρατηρήσεις	88
Βιβλιογραφία	90

Συντομογραφίες

ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕμπΔ (περιοδικό)	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕπισκΕΔ (περιοδικό)	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΟΧ	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
Καν.	Κανονισμός
Οδ.	Οδηγία
Ν.	Νόμος
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Συμφωνία TRIPS	Agreement on Trade – Related Aspects of Intellectual Property Rights, Including Trade in Counterfeit Goods
ΧριΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το φαινόμενο των παράλληλων εισαγωγών εντός του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου, έχουν απασχολήσει τη θεωρία και τη νομολογία του Δικαστηρίου ήδη από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Καθώς πρωταρχικό σκοπό των Συνθηκών αποτελούσε η εγκαθίδρυση μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς όπου θα κυριαρχούσε η ελευθερία κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και ο ανόθευτος ανταγωνισμός, έπρεπε να εξευρεθούν λύσεις σχετικά με εμπορεύματα τα οποία ενσωμάτωναν άυλα αγαθά βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας.

Πράγματι, το δίκαιο των άυλων αγαθών με κυρίαρχες αρχές την εδαφικότητα και την αποκλειστικότητα φαίνεται να προσκρούει στην ιδέα μια ενιαίας αγοράς με χωρικό πλαίσιο όλη την επικράτεια του ΕΟΧ. Πώς θα μπορούσαν να λειτουργήσουν τα αποκλειστικά και απόλυτα άυλα αγαθά που απονέμονται από τις εθνικές έννομες τάξεις με χωρικό πεδίο προστασίας την επικράτεια κρατών μέσα στο ευρύ χωρικό πεδίο της ΕΕ;

Τη λύση στην παραπάνω εγγενή σχέση σύγκρουσης μεταξύ των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των αρχών της ελεύθερης κυκλοφορίας και του ανόθευτου ανταγωνισμού του ευρωπαϊκού δικαίου προσπάθησε να δώσει μέσα από πληθώρα αποφάσεων η νομολογία του Δικαστηρίου.

Σκοπό της παρούσας εργασίας αποτελεί η μελέτη της σχετικής νομολογίας όσον αφορά τα δικαιώματα του σήματος και της ευρεσιτεχνίας. Στο Α΄ Μέρος της εργασίας θα παρουσιαστεί η σχέση σύγκρουσης ανάμεσα στο δίκαιο βιομηχανικής ιδιοκτησίας και στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα από τις βασικές αρχές που τα διατρέχουν και θα αναλυθούν οι προταθείσες λύσεις για την άρση της εν λόγω σύγκρουσης.

Στο Β΄ Μέρος της εργασίας θα αναλυθεί η προσπάθεια συνύπαρξης των δύο δικαίων στο πλαίσιο των παράλληλων εισαγωγών εντός του ΕΟΧ, μέσα από παραταθείσες νομολογιακές περιπτώσεις. Σε αυτές άλλοτε δίνεται προβάδισμα στην αρχή της ελευθερίας κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και άλλοτε όχι, ανάλογα με το βαθμό που θίγεται κάθε φορά το δικαίωμα στο σήμα ή στην ευρεσιτεχνία.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Η Σύγκρουση της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και του Ευρωπαϊκού Δικαιού στο Κάδρο των Παράλληλων Εισαγωγών

I. Οι Δικαιολογητικοί Λόγοι Προστασίας της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και οι Βασικές Αρχές που τη Διέπουν

Η βιομηχανική και η πνευματική ιδιοκτησία αποτελούν συστηματικά, τόσο κατ' αντικείμενο όσο και κατά σκοπό, το δίκαιο των άυλων αγαθών. Το δίκαιο αυτό αποδίδεται διεθνώς με τον όρο Intellectual Property και περιλαμβάνει αφενός μεν ρυθμίσεις για τις τεχνικές δημιουργίες (διπλώματα ευρεσιτεχνίας), τα διακριτικά γνωρίσματα (κυρίως το σήμα) και τον ανταγωνισμό, κυρίως αθέμιτο (βιομηχανική ιδιοκτησία), αφετέρου δε ρυθμίσεις για τα έργα του λόγου, της τέχνης, της επιστήμης και τα συγγενικά δικαιώματα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών υλικών φορέων ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και των εκδοτών εντύπων (πνευματική ιδιοκτησία).¹

Το σύγχρονο δίκαιο των άυλων αγαθών αντλεί τη δικαιοπολιτική δικαιολόγηση και νομιμοποίησή του από τέσσερις αλληλοεξαρτώμενες θεωρίες, οι οποίες κινούνται μεταξύ των πόλων της δικαιοσύνης και οικονομικής ωφέλειας, αποτελεσματικής κατανομής των πόρων και σκοπιμότητας. Κατά μία άποψη, κανένας από τους πόλους αυτούς δεν ικανός πλέον να εξηγήσει αυτοδύναμα την πολιτισμική, οικονομική και κοινωνική ratio του συστήματος προστασίας του δικαίου των άυλων αγαθών.²

Σύμφωνα λοιπόν, με τη θεωρία της δίκαιης ανταμοιβής (reward theory) συνιστά αυτονόητο χρέος του κοινωνικού συνόλου να ανταμείψει τον εφευρέτη - δημιουργό για τη συμβολή του στην προώθηση της τεχνικής προόδου. Η θεωρία αυτή αντιμετωπίζει τη δημιουργία ως έκφραση της προσωπικότητας του δικαιούχου τονίζοντας με τον τρόπο

---

¹ Λιακόπουλος Θανάσης, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Πέμπτη Έκδοση, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας, 2000, σελ. 3-5

² Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2004, σελ. 8

αυτό την ηθική διάσταση του άυλου αγαθού.³ Κατά της θεωρίας αυτής, έχει υποστηριχθεί ότι υστερεί καθώς θέτει στις περιπτώσεις τουλάχιστον διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο επίκεντρο τον εφευρέτη, ενώ στην πράξη δικαιούχος είναι μια επιχείρηση.⁴ Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ότι η θεωρία της ανταμοιβής, δίνοντας έμφαση στο ηθικό δικαίωμα του δικαιούχου, υποβαθμίζει το περιουσιακό δικαίωμα, το οποίο όμως αποτελεί το κύριο αντικείμενο ρύθμισης του δικαίου των άυλων αγαθών.

Από την άλλη, η θεωρία του κινήτρου (incentive theory) εκκινεί από το δεδομένο ότι η προώθηση της τεχνικής, οικονομικής και πολιτιστικής προόδου μέσω των τεχνικών δημιουργιών και των έργων λόγου, τέχνης και επιστήμης εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον. Προκειμένου λοιπόν να αυξηθεί ο αριθμός των εφευρέσεων και των διάφορων έργων της πνευματικής ιδιοκτησίας προς όφελος του κοινωνικού συνόλου παρίσταται αναγκαία η παροχή των κατάλληλων κινήτρων από την έννομη τάξη.⁵ Η θεωρία αυτή εκλαμβάνοντας ως δεδομένο τον περιορισμό της παραγωγής των τεχνικών και πνευματικών δημιουργιών ελλείψει ενός συστήματος παροχής οικονομικών κινήτρων προς τους εφευρέτες – δημιουργούς χορηγεί απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα για την εκμετάλλευση των δημιουργιών. Η θεωρία αυτή είναι και η ευρύτερα αποδεκτή.⁶

Η θεωρία της πνευματικής ιδιοκτησίας ή του φυσικού δικαίου (natural law theory) αντιπροσωπεύει τις θέσεις ότι ένα πρόσωπο που εργάζεται πάνω σε πόρους που είτε δεν ανήκουν σε κανέναν είτε είναι κοινοί, έχει ένα φυσικό δικαίωμα ιδιοκτησίας στους καρπούς των προσπαθειών του και ότι παράλληλα το κράτος έχει καθήκον να σεβαστεί και να επιβάλει αυτό το φυσικό δικαίωμα.⁷ Καθίσταται αυτονόητο έτσι, ότι καθένας έχει δικαίωμα ιδιοκτησίας στις ιδέες του, ο εφευρέτης στην εφεύρεσή του, ο δημιουργός στο έργο του. Αυτές οι ιδέες, που προέρχονται από τα γραπτά του John Locke, θεωρούνται ευρέως ότι είναι ιδιαίτερα εφαρμόσιμες στον τομέα της διανοητικής

---

³ Κινινή Ι. Έφη, Η άρνηση παραχώρησης άδειας εκμετάλλευσης άυλων αγαθών στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2004, σελ. 7

⁴ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, Ανάλυση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και παράλληλες εισαγωγές, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 174

⁵ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ.174

⁶ Fisher William, Theories of Intellectual Property, New Essays in the Legal and Political Theory of Property, Cambridge University Press, 2001, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://www.law.harvard.edu/faculty/ffisher/iptheory.html#_ftn5

⁷ Fisher William, ο.π.

ιδιοκτησίας, όπου οι σχετικές πρώτες ύλες (γεγονότα και ιδέες) μοιάζουν κατά κάποιον τρόπο «να αποτελούν κοινό κτήμα» και όπου η εργασία του δημιουργού φαίνεται να συμβάλλει τόσο σημαντικά στην αξία των τελικών προϊόντων. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η χρήση του άυλου αγαθού από τρίτους χωρίς την άδεια του εφευρέτη ή δημιουργού συνιστά κλοπή.⁸ Συνεπώς, αποτελεί ηθικό χρέος του κοινωνικού συνόλου να αναγνωρίσει και να προστατεύσει την ιδιοκτησία στις τεχνικές, λογοτεχνικές και καλλιτεχνικές δημιουργίες με τον ίδιο τρόπο που προστατεύεται και η κυριότητα επί των πραγμάτων. Για την παραπάνω άποψη συχνά λέγεται ότι είναι ιδεαλιστική καθώς πολλές φορές δικαιούχος ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή ενός έργου όπως ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή δεν είναι ο ίδιος ο εφευρέτης – δημιουργός αλλά ένας επιχειρηματικός φορέας που έχει επενδύσει στην εφευρετική και επιστημονική προσπάθεια.⁹ Ακόμη, προβάλλεται η αντίρρηση ότι η θεωρία της ιδιοκτησίας εσφαλμένα εξομοιώνει τα άυλα αγαθά με τα εμπράγματα αδυνατώντας, για παράδειγμα να δικαιολογήσει τη χρονικά περιορισμένη διάρκεια των πρώτων.¹⁰

Τέλος, στο πλαίσιο της συμβατικής θεωρίας, γνωστής και ως θεωρίας της δημοσίευσης (disclosure theory), η απονομή ενός απόλυτου και αποκλειστικού δικαιώματος αντιμετωπίζεται ως η δίκαιη αντιπαροχή του κοινωνικού συνόλου στον δικαιούχο για τη δημοσιοποίηση της προστατευτέας του εφεύρεσης ή του έργου του. Η σύναψη της οιονεί αυτής σύμβασης λειτουργεί προς το δημόσιο συμφέρον, στο μέτρο που παρακινεί τον καθένα σε αποκάλυψη των εφευρέσεών του, των έργων του κλπ.¹¹ Σκοπός του νομοθέτη είναι να προαχθεί η τεχνική και η επιστήμη μέσω της διαδικασίας της δημοσίευσης. Για παράδειγμα η έννομη τάξη αναγνωρίζει τις ευρεσιτεχνίες, μόνο υπό τον όρο της δημοσίευσής τους. Πράγματι, σε όλες τις έννομες τάξεις η διαδικασία για την κατοχύρωση ευρεσιτεχνίας περιλαμβάνει τη δημοσίευση της εφεύρεσης σε δημόσια προσβάσιμο μητρώο.

---

⁸ Κινινή Ι. Έφη, ο.π., σελ. 8

⁹ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ.174

¹⁰Κουμάντος Α. Γεώργιος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Όγδοη Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2002, σελ. 30

¹¹ Κινινή Ι. Έφη, ο.π, σελ. 8

Προς αντίκρουση της συμβατικής θεωρίας προβάλλεται ότι η οικονομική εκμετάλλευση των τεχνικών δημιουργιών αποκλείει την διατήρηση αυτών μυστικών και ότι αργά ή γρήγορα θα αποκαλύπτονταν στο κοινό. Επιπρόσθετα, προβάλλεται ότι η απονομή του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας, για παράδειγμα, δεν μπορεί να θεωρηθεί σύμβαση αφενός μεν διότι η απονέμουσα το δικαίωμα διοικητική αρχή κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας δεν είναι υποκείμενο συμβατικής ελευθερίας, αφετέρου δε λόγω του απόλυτου χαρακτήρα των άυλων δικαιωμάτων και της συνακόλουθης ισχύος αυτών *erga omnes*.¹²

Από τα παραπάνω εκτεθέντα συνάγεται ότι καθεμία από τις προαναφερθείσες θεωρίες τονίζει ξεχωριστές ανάγκες, που εξυπηρετεί το σύστημα προστασίας των άυλων αγαθών με την απονομή στους δικαιούχους απόλυτων και αποκλειστικών δικαιωμάτων. Ακόμη προκύπτει ότι καμία από τις παραπάνω θεωρίες δεν παρέχει επαρκή δικαιολόγηση της προστασίας αυτοτελώς εξεταζόμενη. Για αυτό για μία επαρκή εξήγηση για την προστασία των άυλων αγαθών με απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα προκρίνεται ο συνδυασμός των προαναφερθεισών θεωριών και ιδίως των θεωριών της δίκαιης ανταμοιβής και του κινήτρου.

Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η νομολογία της Ένωσης, όπου για τη δικαιολόγηση της προστασίας των άυλων αγαθών γίνεται επίκληση τόσο της θεωρίας της ανταμοιβής, η οποία αποδεικνύει το ατομικό συμφέρον του δικαιούχου για άντληση οικονομικού οφέλους (*the private justification*), όσο και της θεωρίας του κινήτρου με έμφαση στο εξυπηρετούμενο δημόσιο συμφέρον για προώθηση της τεχνικής προόδου (*the public justification*). Κατά την εφαρμογή των διατάξεων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και ιδίως του περιορισμού της ανάλωσης, έμφαση δίδεται στη διασφάλιση υπέρ του δικαιούχου μιας δίκαιης ανταμοιβής για τη δημιουργική του επίδοση, ενώ στο πλαίσιο των κανόνων ανταγωνισμού τονίζεται η

---

¹² *Κινινή Ι. Έφη*, ο.π, σελ. 9

ενθάρρυνση της τεχνολογικής και πνευματικής προόδου μέσω της απονομής απόλυτων και αποκλειστικών δικαιωμάτων.¹³

Όσον αφορά το δικαίωμα στην ευρεσιτεχνία,¹⁴ εύλογο είναι από ηθική άποψη, η εκμετάλλευση της ευρεσιτεχνίας να γίνεται από αυτόν που επωμίστηκε το κόστος της χρηματοδότησης της εφευρετικής προσπάθειας και όχι από τρίτους που θα επωφελούντο αδικαιολόγητα και αθέμιτα από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της επένδυσης εκείνου που χρηματοδότησε την εφευρετική δραστηριότητα. Ο ηθικός αυτός λόγος (θεωρία της ανταμοιβής) έχει και ωφελμιστική διάσταση, γιατί δίνει κίνητρο στη χρηματοδότηση και επένδυση στην εφευρετικότητα.

Από ωφελμιστική άποψη μπορεί να προστεθεί ότι όσο μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη αντλήσουν από την αποκλειστική οικονομική εκμετάλλευση οι φορείς που χρηματοδότησαν την εκπόνησή τους, τόσο περισσότερο θα προαχθεί η επιστήμη και η τεχνική (θεωρία του κινήτρου).

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να υπογραμμιστεί, ωστόσο, ότι όσον αφορά το δικαίωμα στο σήμα και τους δικαιολογητικούς λόγους προστασίας του, σε αντίθεση με τα λοιπά δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας αλλά και το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας, η νομική προστασία του δικαιώματος στο σήμα δεν υπαγορεύεται από την ιδιαίτερη αξία που ενσωματώνει η ουσία του, δηλαδή η ένδειξη από την οποία το σήμα αποτελείται. Υπαγορεύεται από την ικανότητα του σήματος να προσδιορίζει την προέλευση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας από ορισμένη (βιομηχανική ή εμπορική) επιχείρηση και να διακρίνει ένα προϊόν ή μια υπηρεσία τόσο καθαυτό ή καθαυτή όσο και σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που προέρχονται από άλλη επιχείρηση.¹⁵

Την παραπάνω θέση επιβεβαιώνει το γράμμα των περί σήματος ορισμών που διαλαμβάνονται στις σύγχρονες εθνικές περί σημάτων νομοθεσίες αναπτυγμένων και

---

¹³ *Tritton Guy*, *Intellectual Property in Europe*, London, Sweet and Maxwell, 2002, σελ. 458

¹⁴ *Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος*, ο.π., σελ. 175

¹⁵ *Αντωνόπουλος Γ. Βασίλης*, *Βιομηχανική Ιδιοκτησία*, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2005, σελ. 368

αναπτυσσόμενων κρατών αλλά και στη Διεθνή Συμφωνία της Γενεύης της 15.12.1993, γνωστή ως Συμφωνία TRIPS, με την οποία για πρώτη φορά διατυπώνεται ορισμός περί σήματος σε κείμενο Διεθνούς Συμφωνίας με δεσμευτικό για τα Συμβαλλόμενα Μέρη της χαρακτήρα.¹⁶ Πράγματι, σύμφωνα με το γράμμα των ως άνω ορισμών, η νομική προστασία του δικαιώματος στο σήμα βασίζεται, πρώτον, στην ύπαρξη ένδειξης (sign) και, δεύτερον, στο διακριτικό χαρακτήρα της ένδειξης αυτής (distinctiveness).

Η θεμελίωση της νομικής προστασίας του δικαιώματος στο σήμα στο διακριτικό χαρακτήρα μιας ένδειξης επιβάλλει τη διαπίστωση ότι, κατά το πνεύμα των σύγχρονων εθνικών νομοθεσιών αλλά και της Συμφωνίας TRIPS, το σήμα εκλαμβάνεται πρωτίστως ως διακριτικό γνώρισμα προϊόντων και υπηρεσιών.¹⁷ Ειδικότερα, τόσο οι σύγχρονοι εθνικοί νομοθέτες όσο και τα Συμβαλλόμενα Μέρη στη Συμφωνία TRIPS είχαν, βέβαια, επίγνωση του γεγονότος ότι ο ρόλος του σήματος στις σύγχρονες επιχειρηματικές συναλλαγές δεν περιορίζεται σε αυτόν του διακριτικού γνωρίσματος προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά ότι το σήμα αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για το δικαιούχο του ως εγγύηση για την ποιότητα των προϊόντων που διατίθενται ή των υπηρεσιών που παρέχονται υπό το σήμα, ως δίαυλος επικοινωνίας με το καταναλωτικό κοινό, ως επενδυτικό στοιχείο ή ακόμα ως μέσο διαφήμισης.¹⁸

Εντούτοις, τόσο κατά τους περί σήματος ορισμούς που περιλαμβάνονται στις σύγχρονες εθνικές περί σημάτων νομοθεσίες όσο και κατά τον περί σήματος ορισμό που

---

¹⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 1 εδ. α της Συμφωνίας TRIPS «κάθε σήμα και κάθε συνδυασμός σημάτων, που παρέχει τη δυνατότητα να διακρίνονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες των άλλων επιχειρήσεων, είναι δυνατό να αποτελέσει εμπορικό σήμα».

¹⁷ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, Ανάλυση του δικαιώματος στο σήμα και νομιμότητα των παράλληλων εισαγωγών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 3-4

¹⁸ Πρβλ. ΔΕΚ C-487/07, *L'Oréal and others*, Συλλογή 2009, σελ. I-5185, σκέψη 58, όπου: «Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το αποκλειστικό δικαίωμα που προβλέπεται από το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104 παρέχεται για να μπορεί ο δικαιούχος του σήματος να προστατεύει τα ειδικά συμφέροντά του ως τέτοιος, δηλαδή να διασφαλίζει ότι το σήμα αυτό μπορεί να επιτελέσει τις λειτουργίες του, και ότι, ως εκ τούτου, η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος πρέπει να επιφυλάσσεται για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η χρήση του σημείου από τρίτον θίγει ή μπορεί να θίξει τις λειτουργίες του σήματος. Τέτοιες λειτουργίες είναι όχι μόνον η ουσιαστική λειτουργία του σήματος, η οποία συνίσταται στο να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας, αλλά και οι λοιπές λειτουργίες του, όπως, μεταξύ άλλων, η λειτουργία που συνίσταται στην εγγύηση της ποιότητας του προϊόντος ή της υπηρεσίας αυτής, ή οι λειτουργίες του σήματος ως διαύλου επικοινωνίας, ως επενδυτικού στοιχείου ή ως μέσου διαφήμισης», διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

περιλαμβάνεται στη Συμφωνία TRIPS, η προστασία μιας ένδειξης ως σήματος εμφανίζεται αποσυνδεδεμένη από την οικονομική αξία που αντιπροσωπεύει καθαυτή, δηλαδή από το ύψος της επένδυσης που αντιπροσωπεύει η ένδειξη αυτή ως μέσο επικοινωνίας του παραγωγού ή εμπόρου ενός προϊόντος ή του παρόχου μιας υπηρεσίας με το καταναλωτικό κοινό, ως εγγύηση ενός σταθερού επιπέδου ποιότητας ή ως εργαλείο διαφημιστικής προώθησης ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας.

Κατά την αντίληψη των σύγχρονων εθνικών νομοθετών αλλά και των Συμβαλλομένων στη Συμφωνία TRIPS Μερών, η αναγνώριση της νομικής προστασίας μιας ένδειξης ως σήματος υπαγορεύεται αποκλειστικά από την ικανότητά της να διευκολύνει τις εμπορικές συναλλαγές ως διακριτικό γνώρισμα ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, δηλαδή από την ικανότητά της να υποδεικνύει την προέλευση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας από ορισμένη επιχείρηση και να διακρίνει ένα προϊόν ή μια υπηρεσία από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων (λειτουργία προέλευσης ή ουσιώδης λειτουργία του σήματος).

Οι λοιπές οικονομικής φύσης λειτουργίες που το σήμα μπορεί να αναπτύξει στο πεδίο των επιχειρηματικών συναλλαγών (οικονομική αξία), δηλαδή κυρίως η εγγυητική λειτουργία¹⁹ και η διαφημιστική λειτουργία του σήματος,²⁰ μπορούν βέβαια να αποτελούν αντικείμενο νομικής προστασίας, είτε σε όλη τους την έκταση είτε περιορισμένα, από ορισμένη (εθνική ή υπερεθνική) έννομη τάξη. Ωστόσο, μόνο κριτήριο για την απονομή της προστασίας του δικαίου των σημάτων σε ορισμένη ένδειξη συνιστά ο διακριτικός χαρακτήρας της ένδειξης.

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=487/07&td=ALL>

¹⁹ Ως εγγυητική λειτουργία του σήματος νοείται η εγγύηση που παρέχει ένα σήμα στους καταναλωτές ότι ορισμένο προϊόν ή υπηρεσία ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους από άποψη ποιότητας ή άλλων τυχόν χαρακτηριστικών (π.χ. προδιαγραφών χρήσης, λειτουργίας ή πολυτελείας, εξοπλισμού, εγγύησης). Πρβλ. *Γρηγοριάδης Νικόλαος*, Άδεια χρήσης σήματος και περιορισμοί του ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006, σελ. 37 – 41 και *Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος*, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, 2007, σελ. 14-17

²⁰ Ως διαφημιστική λειτουργία του σήματος νοείται η δυνατότητα ενός σήματος να καθίσταται, μέσω της χρήσης του στη διαφήμιση, σύμβολο μιας επιχείρησης και φορέας φήμης και θετικών παραστάσεων για τον καταναλωτή. Πρβλ. *Γρηγοριάδης Νικόλαος*, ο.π., σελ. 24-37 και *Ρόκας Νικόλαος*, Εκμετάλλευση και προστασία της διαφημιστικής αξίας, ΕΕμπΔ 1999, σελ. 1,

Από όλα τα παραπάνω συνάγεται, ότι η δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους από την εκμετάλλευση του σήματος και της ευρεσιτεχνίας βρίσκεται κατά κάποιον τρόπο στο επίκεντρο του δικαιολογητικού λόγου για την αναγνώρισή τους από την έννομη τάξη και στο επίκεντρο του σχετικού δικαιώματος. Από στενά νομική άποψη τούτο είναι πρακτικά σημαντικό, γιατί η δυνατότητα οικονομικής εκμετάλλευσης παρέχεται μέσα από τη νομική εξουσία θέσεως προϊόντων σε πρώτη κυκλοφορία. Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνά κανείς πως η εξουσία θέσεως σε πρώτη κυκλοφορία έχει οικονομική αξία και δίνει τη δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους μόνο όταν γίνεται σε καθεστώς αποκλειστικότητας. Αν μπορούν και άλλοι, μαζί με το δικαιούχο, να θέσουν προϊόντα που ενσωματώνουν δικαίωμα σε σήμα ή σε ευρεσιτεχνία σε κυκλοφορία, αμέσως μετά από αυτόν, δεν υπάρχει δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους.²¹

Για να είναι λοιπόν δυνατόν, να αντλήσει ο δικαιούχος του δικαιώματος σήματος ή ευρεσιτεχνίας σε ένα κράτος οικονομικά οφέλη από τη διάθεση στο κοινό προϊόντων, θα πρέπει η έννομη τάξη που χορηγεί τα εν λόγω δικαιώματα να τα χορηγεί υπό καθεστώς αποκλειστικότητας. Επιπρόσθετα, θα πρέπει ο δικαιούχος, ο οποίος έχει κατοχυρώσει το εν λόγω δικαίωμα σε διάφορα κράτη σύμφωνα με το δίκαιό τους να μπορεί να αντλεί ξεχωριστό οικονομικό όφελος από την αποκλειστική εκμετάλλευση σε κάθε επικράτεια κάθε κράτους. Θα πρέπει δηλαδή ο δικαιούχος και μόνον σχετικού δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας να επιτρέπει την κυκλοφορία στο έδαφος του κράτους όπου αυτό έχει κατοχυρωθεί προϊόντων που ενσωματώνουν το εν λόγω δικαίωμα. Όπως υπογραμμίζεται αν η άντληση οικονομικού οφέλους με τη θέση σε πρώτη κυκλοφορία περιοριζόταν σε μια μόνο χώρα και επέφερε ανάλωση του σχετικού δικαιώματος σε όλες τις χώρες (διεθνής ανάλωση), τότε η δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους δεν θα ήταν σημαντική και δεν θα δικαιολογούσε από μέρος των δικαιούχων την καταβολή τελών για τη διατήρηση των δικαιωμάτων σε κάθε χώρα ξεχωριστά, όπου δημοσιεύονται-καταχωρούνται.

---

²¹ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 175

Τα παραπάνω έρχονται να συμφωνήσουν με τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν το δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και της διανοητικής ιδιοκτησίας γενικότερα. Αυτές δεν είναι άλλες από τις αρχές της εδαφικότητας και της αποκλειστικότητας.²²

Σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας (principle of territoriality), η οποία διέπει διεθνώς τη νομική προστασία του συνόλου των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, η προστασία του δικαιώματος επί ενός σήματος ή μίας ευρεσιτεχνίας καθορίζεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ο δικαιούχος της αναζητά προστασία και εκτείνεται αποκλειστικά εντός των ορίων της επικράτειας του κράτους όπου αποκτήθηκε κατά το τυπικό ή το ουσιαστικό σύστημα το εν λόγω δικαίωμα.²³ Η καταχώρηση της ίδιας ένδειξης ως σήματος ή η δημοσίευση της ευρεσιτεχνίας σε περισσότερα κράτη οδηγεί στη δημιουργία δέσμης εθνικών σημάτων και ευρεσιτεχνιών, καθεμία από τις οποίες ακολουθεί ανεξάρτητη νομική πορεία.

Οι προϋποθέσεις κτήσης, το περιεχόμενο και η έκταση προστασίας του δικαιώματος σε ορισμένο σήμα ή σε ορισμένη ευρεσιτεχνία ρυθμίζονται από το δίκαιο της χώρας όπου ζητείται προστασία.²⁴ Έτσι, λ.χ., το απαράδεκτο της καταχώρησης ή η απόσβεση της προστασίας μιας ένδειξης ως σήματος σε ορισμένο κράτος δεν συνεπάγονται το απαράδεκτο της καταχώρησης ή την απόσβεση της προστασίας της ίδιας ένδειξης ως σήματος σε άλλα κράτη. Επιπλέον, ένα ημεδαπό εθνικό σήμα δεν μπορεί να προσβληθεί από ενέργειες που λαμβάνουν χώρα στην αλλοδαπή και, αντίστροφα, ένα αλλοδαπό εθνικό σήμα δεν μπορεί να προσβληθεί από ενέργειες που λαμβάνουν χώρα στην ημεδαπή. Τα ίδια ισχύουν και για το δικαίωμα επί ευρεσιτεχνίας.

Παρατηρείται λοιπόν, ότι η έννομη προστασία που παρέχουν τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας περιορίζεται σε κάποιο χωρικό πλαίσιο. Αυτό το χωρικό

---

²² Το δίκαιο βιομηχανικής ιδιοκτησίας διέπουν ακόμη οι αρχές της υλικής ενσωμάτωσης, του μερισμού του περιουσιακού δικαιώματος, της δημοσιότητας, του κλειστού αριθμού των δικαιωμάτων στη βιομηχανική ιδιοκτησία και της χρονικής προτεραιότητας, ωστόσο, στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας δε χρήζουν ιδιαίτερης ανάλυσης. Για αυτές πρβλ. ενδεικτικά *Λιακόπουλος Θανάσης*, ο.π., σελ. 153-164

²³ *Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος*, Η αρχή της εδαφικότητας στο δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας, ΧριΔ 2008, 481 επ.

²⁴ *Αντωνόπουλος Γ. Βασίλης*, ο.π., σελ. 68

πλαίσιο είναι συνήθως η επικράτεια κάποιου κράτους.²⁵ Ωστόσο, όπως ορθά παρατηρείται,²⁶ η αρχή της εδαφικότητας διέπει το μεγαλύτερο μέρος του δικαίου, καθώς απορρέει ευθέως από την χωρική διάσταση της έννοιας της κυριαρχίας, που αποτελεί θεμέλιο της διεθνούς δικαιοταξίας. Υπέρ της υιοθέτησης της προαναφερθείσας αρχής στον τομέα της προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας δεν συνηγορούν μόνο τα κλασικά επιχειρήματα, όπως ο σεβασμός της κατά τόπον αρμοδιότητας των διοικητικών ή δικαιοδοτικών οργάνων κάθε κράτους, η εκτελεστότητα των αποφάσεων που εκδίδονται από τα εθνικά δικαστήρια στην εθνική έννομη τάξη τους ή η καλλιέργεια σχέσεων αβροφροσύνης μεταξύ των κρατών.

Συνηγορούν επιπλέον και ειδικοί λόγοι, όπως το ενδιαφέρον κάθε πολιτείας να ρυθμίσει αποκλειστικά τη βιομηχανική ιδιοκτησία λόγω της κοινωνικής και οικονομικής της σημασίας, της σημασίας δηλαδή που έχει για το συγκεκριμένο οικονομικό σύστημα και την πολιτική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που ακολουθεί κάθε κράτος.

Σύμφωνα με την αρχή της αποκλειστικότητας, τα δικαιώματα της διανοητικής ιδιοκτησίας έχουν αποκλειστικό χαρακτήρα. Ο αποκλειστικός χαρακτήρας του δικαιώματος υποδηλώνει την αποκλειστική εξουσία του δικαιούχου να αποφασίζει περί του τρόπου εκμετάλλευσής του, ενώ ο απόλυτος χαρακτήρας την έναντι όλων (*erga omnes*) ισχύ του.²⁷ Τούτο συνεπάγεται την εξουσία του δικαιούχου να αποκλείει κάθε τρίτο από οποιαδήποτε χρήση του προστατευομένου αντικειμένου. Κατά την παραπάνω αρχή, η οποία προσδίδει στο δικαιούχο του δικαιώματος απόλυτη προστασία, απαγορεύεται κάθε επέμβαση στο δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας. Τέτοια επέμβαση είναι και η εισαγωγή προϊόντων που ενσωματώνουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας και η θέση τους σε κυκλοφορία. Από τον συνδυασμό των παραπάνω αρχών προκύπτει ότι η εισαγωγή προϊόντων που ενσωματώνουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως εμπορικά σήματα ή διπλώματα ευρεσιτεχνίας, από μία χώρα σε μία άλλη, χωρίς την

---

²⁵ Εξαίρεση από τον παραπάνω κανόνα αποτελεί το κοινοτικό σήμα, ήδη σήμα της ΕΕ σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα υπ' αριθ. 207/2009 του Συμβουλίου.

²⁶ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π, σελ. 6

²⁷ Καλλινίκου Διονυσία, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Π.Ν Σάκκουλα, 2005, σελ. 21-22

άδεια του δικαιούχου τους συνιστά προσβολή των εν λόγω δικαιωμάτων. Η προσβολή αυτή δίνει στο δικαιούχο τη νομική δυνατότητα να απαγορεύει τις παράλληλες εισαγωγές και να επιτυγχάνει τη δέσμευση και απόσυρση από την αγορά όσων προϊόντων έχουν εισαχθεί χωρίς την άδειά του από άλλες χώρες.²⁸

Τέλος, στο πλαίσιο των παράλληλων εισαγωγών, άξια αναφοράς όσον αφορά το δικαίωμα στο σήμα αποτελεί η αρχή της ανεξαρτησίας του σήματος από την επιχείρηση.²⁹ Ιστορικά στο δίκαιο των σημάτων ίσχυε η αρχή της επιχειρησιοπάγειας, η οποία ήταν στενά συνυφασμένη με τη λειτουργία προέλευσης του σήματος. Το σήμα, δηλαδή, θεωρείτο ως απόρροια του δικαιώματος της προσωπικότητας, όπως και η επιχείρηση. Μόνο η πρόσδεση αυτή στην επιχείρηση μπορούσε να εξασφαλίσει την ικανοποιητική ανάπτυξη της βασικής λειτουργίας προέλευσης. Υπό την προσέγγιση αυτή το σήμα είχε τη λειτουργία ενός είδους παρακολουθηματικού παραρτήματος της επιχείρησης. Δεν μπορούσε να αποτελέσει αυτόνομο περιουσιακό αγαθό ανεξάρτητο από την επιχείρηση.

Στη συνέχεια ωστόσο, η οικονομική πίεση οδήγησε στην αποκάλυπτη καταστρατήγηση της βασικής αυτής αρχής καταλήγοντας πρόσφατα με τον Κανονισμό³⁰ για το σήμα της ΕΕ και συγκεκριμένα στο άρθρο 17 αυτού, στην οριστική εγκατάλειψή της. Η απεξάρτηση του σήματος από την επιχείρηση συνοψίζεται στο τρίπτυχο: ελεύθερη μεταβίβαση, ελεύθερη παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης³¹ και δυνατότητας παραχώρησης εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί του σήματος (επικαρπία, ενέχυρο).

Οι παραπάνω νέοι τρόποι εκμετάλλευσης του σήματος, οι οποίοι είχαν ως αποτέλεσμα την χειραφέτηση του σήματος από την επιχείρηση, υπήρξαν απόρροια της διεθνοποίησης των αγορών, της προσπάθειας των επιχειρήσεων να επεκταθούν πέρα από τα εθνικά τους σύνορα, της προσπάθειας κατανομής εργασίας μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων. Θα πρέπει παρ' όλ' αυτά να

---

²⁸ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π, σελ. 30

²⁹ Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Δίκαιο Διακριτικών Γνωρισμάτων, Εκδόσεις Π.Ν Σάκκουλας, 2016, σελ. 64-66

³⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα.

υπογραμμιστεί ότι αν και έχει εγκαταληφθεί πλήρως η επιχειρησιοπάγεια του σήματος, αυτό εξακολουθεί να διατηρεί μια νοηματική σύνδεση προς την επιχείρηση, καθώς ο κύριος ρόλος του (βασική λειτουργία) είναι, όπως ήδη επισημάνθηκε, να διακρίνει προϊόντα ή υπηρεσίες μίας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων.

II. Οι Αντιτιθέμενες Θεμελιώδεις Αργές των δύο Δικαίων και το Παράδοξο των Παράλληλων Εισαγωγών εντός του ΕΟΧ

Κατά το άρθρο 3, παρ. 3 ΣΕΕ η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά, ένα ενιαίο δηλαδή, οικονομικό χώρο, στον οποίο κυκλοφορούν ελεύθερα αγαθά και υπηρεσίες σε περιβάλλον ισχύος κοινών κανόνων ανταγωνισμού. Πράγματι, κατ' άρθρο 26, παρ. 2 ΣΛΕΕ η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις των συνθηκών.³² Υπό αυτή την έννοια η Ένωση διασφαλίζει ελευθερία κυκλοφορίας των εμπορευμάτων (άρθρο 28 επ. ΣΛΕΕ), ελευθερία κυκλοφορίας των προσώπων (άρθρο 45 επ. ΣΛΕΕ), ελευθερία κυκλοφορίας των υπηρεσιών (άρθρο 56 επ. ΣΛΕΕ) και ελευθερία κυκλοφορίας των κεφαλαίων (άρθρο 63 επ. ΣΛΕΕ).

Η ελευθερία κυκλοφορίας των εμπορευμάτων λοιπόν αποτελώντας θεμελιώδη αρχή του ενωσιακού δικαίου αναπτύχθηκε ιδιαίτερα ήδη από τις πρώτες φάσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και οπωσδήποτε νωρίτερα από τις υπόλοιπες συνιστώσες του ευρωπαϊκού χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας.³³ Διαχρονικά άλλωστε, το πρωτογενές

---

³¹ Για τις μορφές της άδειας παραχώρησης σήματος βλέπε αναλυτικά: *Γρηγοριάδης Νικόλαος*, Άδεια χρήσης σήματος και περιορισμοί του ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006

³² *Καλαβρός Γ.-Ε.Φ.- Γεωργόπουλος Θ.Γ.*, Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ουσιαστικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 10

³³ Σύμφωνα με τον Ref. Ares(2013)3759436 - 18/12/2013, οδηγό για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων: «*Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων είναι μια από τις επιτυχίες του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Έχει συμβάλει στην οικοδόμηση της εσωτερικής αγοράς προς όφελος των ευρωπαίων πολιτών και επιχειρήσεων και αποτελεί τον πυρήνα των πολιτικών της ΕΕ. Η σημερινή εσωτερική αγορά επιτρέπει σε περισσότερους από 490 εκατομμύρια κατοίκους να αγοράζουν και να πωλούν με ευκολία προϊόντα στα 27 κράτη μέλη. Παρέχει στους καταναλωτές μεγάλη δυνατότητα επιλογής προϊόντων και τους επιτρέπει να κάνουν τις αγορές τους με βάση την καλύτερη διαθέσιμη προσφορά. Ταυτόχρονα, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων είναι συμφέρουσα και για τις επιχειρήσεις. Σχεδόν το 75 % των συναλλαγών στο εσωτερικό της ΕΕ αφορά τα εμπορεύματα. Η εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά που δημιουργήθηκε τις προηγούμενες δεκαετίες επιτρέπει στις επιχειρήσεις της ΕΕ να δημιουργήσουν ένα ισχυρό οικοδόμημα σε ένα ελεύθερο, πολύμορφο και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Αυτή η εσωτερική ισχύς δίνει ώθηση στην ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και*

δίκαιο τονίζει τη σημασία της. Στη Συνθήκη της Λισσαβώνας αυτό συμβαίνει στο πλαίσιο του Τρίτου μέρους της ΣΛΕΕ, του σχετικού με τις εσωτερικές πολιτικές και δράσεις της Ένωσης και ειδικότερα στον Τίτλο 2 (ιδίως στα άρθρα 28 και 29 της ΣΛΕΕ, τα οποία αφορούν στην τελωνειακή ένωση) της ίδιας Συνθήκης.³⁴

Η παραπάνω λοιπόν αρχή της ελευθερίας κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, η οποία ισχύει σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια και τον ΕΟΧ,³⁵ έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της αποκλειστικότητας και της εδαφικότητας, στις περιπτώσεις όπου η ελεύθερη κυκλοφορία αφορά προϊόντα, τα οποία ενσωματώνουν δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως το σήμα και η ευρεσιτεχνία. Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές δεν επιτρέπεται η κυκλοφορία και η διάθεση προϊόντων που ενσωματώνουν δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας από μία χώρα σε μία άλλη, καθώς η προστασία των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας επεκτείνεται χωρικά στην επικράτεια του κράτους στο οποίο τα δικαιώματα έχουν αποκτηθεί. Όπως ορθά, παρατηρείται,³⁶ από την αντιπαραβολή του εννοιολογικού περιεχομένου της αρχής της εδαφικότητας του δικαιώματος στο σήμα και της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων προκύπτει ότι μεταξύ των δύο αυτών αρχών υφίσταται μια εγγενής σχέση σύγκρουσης.

Από την άλλη πλευρά, ωστόσο,³⁷ η απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών είναι ασυμβίβαστη με την έννοια της ενιαίας εσωτερικής αγοράς που αποτελούσε την πρωταρχική επιδίωξη των Ευρωπαϊκών Οικονομικών Κοινοτήτων και εξακολουθεί να αποτελεί το θεμέλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Ενιαία εσωτερική αγορά σημαίνει αγορά που να διέπεται από τους ίδιους νομικούς κανόνες και μέσα στην οποία να εκδηλώνονται ομοιόμορφα οι ίδιες οικονομικές δυνάμεις (βλ. προσφορά και ζήτηση). Δεν θα ήταν δυνατό να εκδηλώνονται ομοιόμορφα οι οικονομικές δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης, αν επιτρεπόταν στους δικαιούχους δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας να απαγορεύουν τις εισαγωγές

παρέχει στις επιχειρήσεις της ΕΕ τους πόρους που χρειάζονται για να επιτύχουν και σε άλλες παγκόσμιες αγορές».

³⁴ Καλαβρός Γ.-Ε.Φ.- Γεωργόπουλος Θ.Γ., ο.π., σελ. 17

³⁵ Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν. Για τη διεθνή συνθήκη για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου βλ. ΟJ1994, L1/3

³⁶ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 7

³⁷ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 30

προϊόντων μεταξύ των κρατών μελών. Αντίθετα, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων είναι αναγκαία συνθήκη για την ύπαρξη της ενιαίας εσωτερικής αγοράς και την ομοιόμορφη διαμόρφωση των τιμών των προϊόντων.

Με βάση την παραπάνω άποψη, είναι ασυμβίβαστοι με την έννοια της ενιαίας εσωτερικής αγοράς ποσοτικοί ή άλλοι ισοδύναμοι περιορισμοί των εισαγωγών και εξαγωγών μεταξύ των κρατών μελών. Τέτοιοι περιορισμοί είναι και αυτοί που προκύπτουν από την άσκηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας προς την κατεύθυνση της απαγόρευσης των παράλληλων εισαγωγών μεταξύ των κρατών μελών. Για τις ανάγκες των παράλληλων εισαγωγών και την εξάλειψη των εμποδίων που προκύπτουν από τις αρχές της εδαφικότητας και της αποκλειστικότητας, θα μπορούσε να υποστηριχθεί κανείς, ότι όλος ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος αντιμετωπίζεται ως μια ενιαία εθνική αγορά. Έτσι, η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων ως θεμελιώδης αρχή του ενωσιακού δικαίου υπερτερεί των αρχών της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, εξυπηρετώντας τον μέχρι πρότινος³⁸ κυρίαρχο στόχο της εγκαθίδρυσης μίας ενιαίας εσωτερικής αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης (άρθρο 3, παρ. 3 ΣΕΕ), ο οποίος θα οδηγήσει στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

III. Οι Παράλληλες Εισαγωγές και οι Συνθήκες που τις Ευνουούν ³⁹

Ως παράλληλη εισαγωγή (parallel import) ορίζεται η εισαγωγή και διάθεση προς πώληση σε ορισμένη αγορά γνησίων και νόμιμα διατεθέντων για πρώτη φορά στο

---

³⁸ Σύμφωνα με τον Κρητικό Μιχάλη., στο συλλογικό έργο του Χριστιανού Βασίλειου, Συνθήκη ΕΕ και ΣΛΕΕ κατ' άρθρο ερμηνεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012: «Η διάταξη του άρθρου 3, παρ. 3 ΣΕΕ αναφέρεται στον παραδοσιακό στόχο της εγκαθίδρυσης εσωτερικής αγοράς της Ένωσης. Οι αναφορές στο πλαίσιο της ίδιας παραγράφου στην αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης, την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και στη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς, την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού είναι ενδεικτικές του γεγονότος ότι ο στόχος της θεσμοποίησης της εσωτερικής αγοράς δεν θεωρείται πλέον αυτοσκοπός κυρίως δε δύναται να προσεγγιστεί και να επιτευχθεί με κανονιστικά μέτρα και ερμηνευτικά εργαλεία αποκλειστικά οικονομοκεντρικού ή μακροοικονομικού χαρακτήρα. Η διάνθιση του παραδοσιακού αυτού στόχου με μια πλειάδα κοινωνικών παραμέτρων και επιμέρους κατευθύνσεων και επιδιώξεων συμβολίζει την 'κοινωνικοποίηση' του στόχου της εσωτερικής αγοράς αλλά και της ίδιας της διαδικασίας επίτευξης του που δεν δύναται να λάβει χώρα με μοναδικό άξονα την ενοποίηση των αγορών των κρατών μελών».

εμπόριο προϊόντων, από έμπορο που δεν ανήκει στο εξουσιοδοτημένο από τον παραγωγό των προϊόντων δίκτυο (αποκλειστικής ή επιλεκτικής) διανομής (παράλληλο εισαγωγή).

⁴⁰ Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο παράλληλη εισαγωγή δηλώνεται ότι η εισαγωγή και διάθεση σε ορισμένη αγορά γνησίων και νόμιμα διατεθέντων για πρώτη φορά στο εμπόριο προϊόντων από έμπορο που δεν ανήκει στο εξουσιοδοτημένο από τον παραγωγό τους δίκτυο διανομής συντελείται ταυτόχρονα με την διάθεση στην ίδια αγορά προϊόντων του ίδιου παραγωγού από εμπόρους-μέλη του εξουσιοδοτημένου από τον παραγωγό δικτύου διανομής.

Η πρακτική των παράλληλων εισαγωγών μπορεί να διενεργείται είτε μεταξύ αγορών διαφορετικών χωρών είτε μεταξύ αγορών της ίδιας εθνικής επικράτειας και μπορεί να έχει ως αντικείμενό της οποιοδήποτε προϊόν, προστατευόμενο ή μη με δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας. Η διενέργεια της πρακτικής των παράλληλων εισαγωγών παρατηρείται, κατά κανόνα, όταν το ίδιο προϊόν διατίθεται ταυτόχρονα σε αγορές διαφορετικών χωρών και σε διαφορετικές τιμές (εργοστασιακές ή χονδρικής ή λιανικής). ⁴¹ Πράγματι, η κατεξοχήν ευνοϊκή για τη διεξαγωγή του παράλληλου εμπορίου συνθήκη είναι η διαφορετική τιμολόγηση (εργοστασιακή ή χονδρικής ή λιανικής) του ίδιου προϊόντος μεταξύ εθνικών αγορών.

Η διάθεση του ίδιου προϊόντος σε αγορές διαφορετικών χωρών μπορεί να γίνεται είτε υπό τους ίδιους είτε συνηθέστερα υπό διαφορετικούς όρους. ⁴² Ειδικότερα, το παράλληλο εμπόριο διεξάγεται, κατά κανόνα, μεταξύ εθνικών αγορών στις οποίες διατίθενται πλήρως ή ουσιωδώς ταυτόσημα προϊόντα του ίδιου παραγωγού. Ως πλήρως ταυτόσημα προϊόντα θα πρέπει να νοηθούν τα προϊόντα που είναι καθ' όλα όμοια, δηλαδή φέρουν την ίδια ποιότητα, τις ίδιες ιδιότητες, την ίδια σύσταση, τις ίδιες προδιαγραφές χρήσης, λειτουργίας και πολυτελείας, τον ίδιο εξοπλισμό και τις ίδιες εγγυήσεις. Ως ουσιωδώς ταυτόσημα προϊόντα θα πρέπει να νοηθούν τα προϊόντα που δεν

---

³⁹ Για την πλήρη παρουσίαση των παρακάτω ευνοϊκών συνθηκών για τις παράλληλες εισαγωγές συνθηκών βλέπε: *Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος*, Ανάλυση του δικαιώματος στο σήμα και νομιμότητα των παράλληλων εισαγωγών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 11-30

⁴⁰ *Stothers Christopher*, *Parallel Trade in Europe: Intellectual Property, Competition and Regulatory Law*, Hart Publishing, Oxford/Portland/Oregon 2007, σελ. 2

⁴¹ *Stothers Christopher*, ο.π., σελ. 2

είναι καθ' όλα όμοια αλλά διαφέρουν σε ορισμένο ή ορισμένα χαρακτηριστικά τους, όπως για παράδειγμα στην ποιότητα, στις ιδιότητες, στη σύσταση, στις προδιαγραφές χρήσης, λειτουργίας ή πολυτελείας, στον εξοπλισμό ή στις εγγυήσεις τους.

Το φαινόμενο των παράλληλων εισαγωγών παρατηρείται συνηθέστερα μεταξύ εθνικών αγορών στις οποίες διατίθενται ουσιωδώς και όχι πλήρως ταυτόσημα προϊόντα του ίδιου παραγωγού.⁴³ Το παραπάνω παρατηρείται καθώς πολλές φορές η ίδια παραγωγός επιχείρηση διαφοροποιεί την ποιότητα των προϊόντων που διακρίνει με το ίδιο σήμα και διαθέτει σε κυκλοφορία σε διαφορετικές χώρες. Συνήθως αυτό συμβαίνει σε προϊόντα ευαίσθητα σε κυμαινόμενες κλιματολογικές συνθήκες, όπως τρόφιμα, αρώματα κλπ. Αυτά πράγματι παράγονται με κάποιες ποιοτικές διαφορές που είναι αντικειμενικά αναγκαίες για να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα στις διαφορετικές θερμοκρασίες και λοιπές κλιματολογικές συνθήκες των διαφόρων αγορών στις οποίες κυκλοφορούν.⁴⁴ Συχνά, μάλιστα, η διαφορετική τιμολόγηση των ουσιωδώς ταυτόσημων προϊόντων του ίδιου παραγωγού μεταξύ αγορών διαφορετικών χωρών οφείλεται ακριβώς στα διαφορετικά χαρακτηριστικά των προϊόντων.

Ένας ανεξάρτητος έμπορος, μη ενταγμένος σε εξουσιοδοτημένο δίκτυο διανομής, ωθείται στη διενέργεια μίας παράλληλης εισαγωγής με κίνητρο το κέρδος. Με βάση τη διαφορετική τιμολόγηση προϊόντων σε δύο χώρες, ο ανεξάρτητος έμπορος εξάγει προϊόντα από τη χώρα στην οποία τιμολογούνται χαμηλότερα και στη συνέχεια τα εισάγει και τα διαθέτει προς πώληση σε αυτή που τιμολογούνται υψηλότερα. Φροντίζει ωστόσο, να διαθέσει τα προϊόντα του σε χαμηλότερη τιμή από αυτή στην οποία διατίθενται αυτά από τους εξουσιοδοτημένους διανομείς του παραγωγού στη χώρα εισαγωγής. Η διαφορά μεταξύ της τιμής που διαθέτει τα προϊόντα και της τιμής αγοράς του από τη χώρα εξαγωγής συνιστά το κέρδος του από αυτή τη δραστηριότητα.

Επομένως, η διενέργεια μιας παράλληλης εισαγωγής υπαγορεύεται κυρίως από την εκτίμηση του ανεξάρτητου εμπόρου ότι δύναται να μεταπωλήσει τα παράλληλα

---

⁴² *Stothers Christopher*, ο.π., σελ. 2

⁴³ *Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος*, ο.π, σελ. 12

εισαγόμενα προϊόντα στην αγορά της χώρας εισαγωγής τους σε τιμή χαμηλότερη έναντι αυτής στην οποία πωλούνται στην αγορά της ίδιας χώρας, υψηλότερη όμως ή τουλάχιστον ίση έναντι του αθροίσματος της τιμής κτήσης τους και του κόστους μεταφοράς τους από την αγορά της χώρας εξαγωγής στην αγορά της χώρας εισαγωγής τους.⁴⁵

Με βάση τα παραπάνω, τα χαρακτηριστικά της πρακτικής των παράλληλων εισαγωγών θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής: α) η πρακτική των παράλληλων εισαγωγών μπορεί να έχει ως αντικείμενο της μόνο γνήσια και νόμιμα διατεθέντα για πρώτη φορά στο εμπόριο προϊόντα, β) η πρακτική των παράλληλων εισαγωγών περιλαμβάνει την εξαγωγή και εισαγωγή προϊόντων μεταξύ δύο διακριτών αγορών και γ) η πρακτική των παράλληλων εισαγωγών διενεργείται από πρόσωπο που δεν ανήκει στο εξουσιοδοτημένο από τον παραγωγό των παράλληλα εισαγόμενων προϊόντων για την αγορά της χώρας εισαγωγής δίκτυο αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής.⁴⁶

Τέλος, ως προς τις μορφές εμφάνισης των παράλληλων εισαγωγών, αυτές συμπεριλαμβάνουν κάθε μορφή εισαγωγής και πώλησης γνησίων και νόμιμα διατεθέντων για πρώτη φορά στο εμπόριο προϊόντων από ανεξάρτητο έμπορο. Πιο συγκεκριμένα, το παράλληλο εμπόριο μπορεί να προσλάβει μια από τις ακόλουθες μορφές: α) ποσότητα προϊόντων εξάγεται από τον παραγωγό τους ή μέσω εξουσιοδοτημένου δικτύου διανομής με σκοπό να διατεθεί σε ορισμένη εθνική αγορά και κατόπιν επανεισάγεται και διατίθεται στην αγορά της χώρας από την οποία εξήχθη από ανεξάρτητο έμπορο (παράλληλη επανεισαγωγή), β) ποσότητα προϊόντων εισάγεται σε ορισμένη χώρα και διατίθεται στην αγορά της από ανεξάρτητο έμπορο, τελούσα σε σχέση ανταγωνισμού με ταυτόσημα πλήρως ή ουσιωδώς προϊόντα του ίδιου παραγωγού που παρήχθησαν στην ίδια χώρα και διατίθενται στην αγορά της από τον παραγωγό ή από εξουσιοδοτημένο δίκτυο διανομής (μη γνήσια παράλληλη εισαγωγή) και γ) ποσότητα προϊόντων εισάγεται σε ορισμένη χώρα και διατίθεται στην αγορά της από

---

⁴⁴ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 10

⁴⁵ *NERA Reports*, S.J Berwin and IFF Research *The Economic Consequences of The Choice of Regime of Exhaustion in The Area of Trademarks*, London 1999, σελ. 10

⁴⁶ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π, σελ. 12-16

ανεξάρτητο έμπορο, τελούσα σε σχέση ανταγωνισμού με ταυτόσημα πλήρως ή ουσιωδώς προϊόντα του ίδιου παραγωγού που εισάγονται στην ίδια χώρα και διατίθενται στην αγορά της από τον παραγωγό ή από εξουσιοδοτημένο δίκτυο διανομής (κατά κυριολεξία παράλληλη εισαγωγή).⁴⁷

Όσον αφορά τις συνθήκες, οι οποίες είναι ευνοϊκές για την διενέργεια των παράλληλων εισαγωγών αυτές είναι: το διαφορετικό ύψος των τιμών του ίδιου προϊόντος μεταξύ δύο αγορών, ο διαφορετικός βαθμός ζήτησης και οι διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού, οι διαφορετικές στρατηγικές marketing, η διακριτική τιμολόγηση, οι διακυμάνσεις των ισοτιμιών συναλλάγματος, η υπερπαραγωγή των προϊόντων και η παράβαση των συμβατικών δεσμεύσεων των εξουσιοδοτημένων εμπόρων. Οι παραπάνω ευνοϊκές συνθήκες περιγράφονται αναλυτικά στις εκθέσεις NERA Reports. Την περίοδο 1999-2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπόνησε εκτενή έρευνα, μελέτη και δημόσια διαβούλευση σχετικά με τις παράλληλες εισαγωγές και συγκεκριμένα οικονομική μελέτη με το εάν θα ήταν σκόπιμο να αρθεί η απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών από τρίτες χώρες εκτός ΕΟΧ. Η παραπάνω Έρευνα κατέληξε στις εκθέσεις NERA Reports.

Το διαφορετικό ύψος των τιμών (εργοστασιακών, χονδρικής ή λιανικής) ταυτόσημων πλήρως ή ουσιωδώς προϊόντων του ίδιου παραγωγού μεταξύ δύο εθνικών αγορών συνιστά την κατεξοχήν συνθήκη που θα μπορούσε να ωθήσει έναν ανεξάρτητο έμπορο στη διενέργεια μιας παράλληλης εισαγωγής.⁴⁸ Ωστόσο, προκειμένου η διενέργεια μιας παράλληλης εισαγωγής να κρίνεται οικονομικά επωφελής για έναν ανεξάρτητο έμπορο in concreto, δεν αρκεί η οποιαδήποτε διαφορά των τιμών του ίδιου προϊόντος μεταξύ δύο εθνικών αγορών. Θα πρέπει να υφίσταται μια διαφορά τιμών η οποία να επιτρέπει στον παράλληλο εισαγωγέα ανεξάρτητο έμπορο την αποκόμιση κέρδους μετά την πρόσθεση στην τιμή κτήσης του προϊόντος των εξόδων, όπως για παράδειγμα μεταφοράς στα οποία αυτός προέβη.

---

⁴⁷ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 17-22

⁴⁸ NERA Reports, ο.π., σελ. 10

Παράγοντες οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετικό ύψος τιμών ταυτόσημων πλήρως ή ουσιωδώς προϊόντων μεταξύ εθνικών αγορών είναι ο διαφορετικός βαθμός ζήτησης και οι διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού.⁴⁹ Όσον αφορά το διαφορετικό βαθμό ζήτησης, παρατηρείται ότι η τιμή ενός προϊόντος τείνει να είναι χαμηλότερη σε αγορές χωρών όπου η ζήτηση του προϊόντος είναι περισσότερο ελαστική στην τιμή, καθώς στην ίδια αγορά κυκλοφορούν παρεμφερή λειτουργικά εναλλάξιμα προϊόντα άλλων παραγωγών. Αντίθετα, η τιμή ενός προϊόντος τείνει να είναι υψηλότερη σε αγορές χωρών όπου η ζήτηση του προϊόντος είναι λιγότερο ελαστική στην τιμή του ως συνέπεια της κυκλοφορίας μικρού αριθμού παρεμφερών λειτουργικά εναλλάξιμων του προϊόντος προϊόντων άλλων παραγωγών.

Σε στενή σύνδεση με το διαφορετικό βαθμό ζήτησης, οι διαφορετικές τιμές στις οποίες διατίθεται το αυτό προϊόν σε αγορές διαφορετικών χωρών μπορούν να οφείλονται στις διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν ως προς το προϊόν σε κάθε εθνική αγορά. Συγκεκριμένα, η τιμή ενός προϊόντος τείνει να είναι υψηλότερη σε αγορές χωρών με περιορισμένο αριθμό ισχυρών προμηθευτών ομοειδών προϊόντων, δηλαδή σε αγορές χωρών με ασθενή διασηματικό (interbrand) ανταγωνισμό.⁵⁰ Στην άνοδο της τιμής ενός προϊόντος συντείνουν, ακόμα, η ελλιπής πληροφόρηση του καταναλωτικού κοινού και ο χαμηλός βαθμός συσπείρωσης των καταναλωτών σε προστατευτικές των συμφερόντων τους οργανώσεις.

Η υιοθέτηση διαφορετικών στρατηγικών marketing μπορεί να συνιστά έναν ακόμα λόγο των διαφορετικών τιμών του ίδιου προϊόντος μεταξύ εθνικών αγορών. Η διαφορετική τιμολόγηση ανάγεται, εν προκειμένω, πιο συγκεκριμένα στο διαφορετικό περιθώριο κέρδους του οποίου την αποκόμιση επιτρέπει η επιλογή της μιας ή της άλλης στρατηγικής marketing.⁵¹ Η επιλογή της μιας ή της άλλης στρατηγικής marketing θα αποτελεί, με τη σειρά της, συνάρτηση του διαφορετικού ύψους των επενδύσεων στο οποίο επιλέγουν να προχωρήσουν οι εξουσιοδοτημένοι από τον παραγωγό ενός

---

⁴⁹ *NERA Reports*, ο.π., σελ. 33

⁵⁰ *NERA Reports*, ο.π., σελ. 34

⁵¹ *Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος*, ο.π, σελ. 25

προϊόντος διανομείς προς το σκοπό εμπορικής προώθησης του προϊόντος σε κάθε εθνική αγορά.

Η διαφορετική τιμολόγηση του ίδιου προϊόντος μεταξύ αγορών διαφορετικών χωρών είναι επίσης πιθανό να εντάσσεται στο πλαίσιο πολιτικής διακριτικής τιμολόγησης που ακολουθεί ο παραγωγός του.⁵² Εν προκειμένω, η διαφορετική τιμολόγηση ανάγεται στη μονοπωλιακή θέση ή, έστω, στη δύναμη αγοράς που κατέχει ο παραγωγός ενός προϊόντος σε περισσότερες εθνικές αγορές. Η μονοπωλιακή θέση ή η δύναμη αγοράς που κατέχει ο παραγωγός ενός προϊόντος σε περισσότερες εθνικές αγορές ενδέχεται να του επιτρέπει μια ανεξαρτησία συμπεριφοράς στη διαμόρφωση των τιμών του προϊόντος στις ως άνω αγορές, δηλαδή να του επιτρέπει να καθορίζει την τιμή του προϊόντος σε κάθε αγορά χωρίς να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τους ανταγωνιστές του, τους πελάτες του και εν τέλει τους καταναλωτές του προϊόντος.

Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ευρέως ότι η ανάπτυξη του φαινομένου των παράλληλων εισαγωγών οφείλεται στις ξαφνικές διακυμάνσεις των ισοτιμιών συναλλάγματος.⁵³ Ειδικότερα, υποστηρίζεται ότι ευνοϊκές για τη διεξαγωγή του παράλληλου εμπορίου συνθήκες ανακύπτουν όταν η αξία του νομίσματος χώρας διάθεσης ενός προϊόντος αυξάνεται έναντι της αξίας του νομίσματος άλλης χώρας διάθεσής του, ενώ η τιμή εξουσιοδοτημένης εισαγωγής του προϊόντος από τη δεύτερη στην πρώτη χώρα δεν μειώνεται ανάλογα, ώστε το προϊόν να προσφέρεται στους καταναλωτές των παραπάνω χωρών σε διαφορετικές (πραγματικές) τιμές. Η μη αναπροσαρμογή της τιμής του προϊόντος στην πρώτη εκ των παραπάνω χωρών μπορεί να οφείλεται σε διάφορα αίτια, όπως λ.χ. ο περιορισμός της παραγωγής του προϊόντος, η ύπαρξη εμποδίων εισόδου στην αγορά (π.χ. δασμολογικοί περιορισμοί), καθώς και ο σχεδιασμός μακροπρόθεσμων στρατηγικών marketing.⁵⁴

---

⁵² Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 26

⁵³ NERA Reports, ο.π., σελ. 34

⁵⁴ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 29

Ως ευνοϊκή της ανάπτυξης του φαινομένου των παράλληλων εισαγωγών συνθήκη θεωρείται και η υπερπαραγωγή των προϊόντων.⁵⁵ Συγκεκριμένα, η υπερπαραγωγή ενός προϊόντος σε ορισμένη χώρα μπορεί να οδηγήσει στην εξαγωγή της πλεονάζουσας σε σχέση με τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς ποσότητας του προϊόντος σε άλλες χώρες. Η εξαγωγή αυτή μπορεί, βέβαια, να υλοποιηθεί και μέσω ανεξάρτητων εμπορών. Όπως επισημαίνεται, η διάθεση της πλεονάζουσας σε σχέση με τις ανάγκες μιας εθνικής αγοράς ποσότητας ενός προϊόντος από ανεξάρτητο έμπορο θα ήταν ίσως προτιμότερη για το δικαιούχο του σήματος του προϊόντος από τη διάθεσή της από εγκεκριμένους πωλητές σε τιμή που θα μπορούσε να διακινδυνεύσει ή να υποσκάψει την οικονομική αξία του σήματός του.⁵⁶

Τέλος, στις ευνοϊκές για την ανάπτυξη του φαινομένου των παράλληλων εισαγωγών συνθήκες συγκαταλέγεται η παράβαση των συμβατικών δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν τα μέλη των εξουσιοδοτημένων από τους παραγωγούς δικτύων αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής για μη προμήθεια ανεξάρτητων εμπορών. Ειδικότερα, οι παράλληλοι εισαγωγείς προμηθεύονται συνηθέστερα όχι από τους παραγωγούς αλλά από πωλητές χονδρικής ή λιανικής – μέλη εξουσιοδοτημένων δικτύων διανομής.⁵⁷ Η διάθεση προϊόντων από εγκεκριμένο πωλητή προς ανεξάρτητο έμπορο θα συνιστά, βέβαια, κατά κανόνα, παράβαση συμβατικής δέσμευσης του εγκεκριμένου πωλητή έναντι του προμηθευτή του για μη προμήθεια ανεξάρτητων εμπορών. Η παράβαση αυτή συχνά θα ευνοείται από ενδεχόμενη ατελή ή χαλαρή διατύπωση της ως άνω δέσμευσης στο σώμα της σχετικής σύμβασης μεταξύ του εγκεκριμένου πωλητή και του προμηθευτή του, από ενδεχόμενο εφοδιασμό του εγκεκριμένου πωλητή με ποσότητα εμπορευμάτων που υπερκαλύπτει τη ζήτηση της εδαφικής περιοχής που του ανατέθηκε ή από ενδεχόμενη ανεπάρκεια του προμηθευτή στην εφαρμογή εποπτικών των καναλιών διανομής του προϊόντος μεθόδων.⁵⁸

---

⁵⁵ *NERA Reports*, ο.π., σελ. 33

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.*

IV.Η Ρύθμιση των Παράλληλων Εισαγωγών μέσω του Πρωτογενούς Δικαίου της Ένωσης

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέχρι την υιοθέτηση ρητών διατάξεων στο παράγωγο δίκαιο, το ζήτημα των παραλλήλων εισαγωγών είχε αντιμετωπιστεί από το Δικαστήριο με βάση τις διατάξεις των ιδρυτικών συνθηκών για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Οι σχετικές διατάξεις στη Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι εξής:

Άρθρο 34: *«Οι ποσοτικοί περιορισμοί επί των εισαγωγών, καθώς και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος, απαγορεύονται μεταξύ των κρατών μελών».*

Άρθρο 35: *«Οι ποσοτικοί περιορισμοί επί των εξαγωγών καθώς και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος απαγορεύονται μεταξύ των κρατών μελών».*

Άρθρο 36 : *« Οι διατάξεις των άρθρων 34 και 35 δεν ανατίθενται στις απαγορεύσεις ή στον περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας ηθικής, δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας, προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή προφυλάξεως των φυτών, προστασίας των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία, ή προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν δύναται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών».*

Άρθρο 345: *«Οι Συνθήκες δεν προδικάζουν με κανένα τρόπο το καθεστώς της ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη».*

Με τα άρθρα 34 και 35 θεσπίζεται η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών. Σύμφωνα με τα παραπάνω άρθρα κάθε μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος εξομοιώνεται με ποσοτικό περιορισμό. Έχει υποστηριχθεί ότι μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος συνιστούν και οι εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις

για την προστασία των άυλων αγαθών.⁵⁹ Οι ρυθμίσεις αυτές σύμφωνα με τις αρχές που τις διέπουν (εδαφικότητα, αποκλειστικότητα κλπ.) έχουν ως αποτέλεσμα την απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών ακόμη και εντός του ΕΟΧ καθώς οι παράλληλες εισαγωγές προϊόντων που ενσωματώνουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας προσβάλλουν τα οικεία δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Κατά την παραπάνω άποψη, οι σχετικές με τα άυλα αγαθά διατάξεις δεν πρέπει να εφαρμόζονται, όταν έρχονται σε αντίθεση με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Κατά της παραπάνω άποψης είχε προβληθεί το αντεπιχείρημα του άρθρου 345 ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο, οι διατάξεις των ιδρυτικών συνθηκών δεν επηρεάζουν το καθεστώς ιδιοκτησίας που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη. Η ρύθμιση για τα άυλα αγαθά αποτελεί μέρος του ιδιοκτησιακού καθεστώτος που υιοθετεί το εθνικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους.

Η εξισορρόπηση των παραπάνω αντικρουόμενων απόψεων έγινε τελικά, με τη συνδρομή και της δικαιοπλαστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου, μέσα από το άρθρο 36. Το άρθρο 36 προβλέπει ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων δεν μπορεί να θίγει την προστασία της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Το άρθρο 36 στην ουσία εισάγει, εξαίρεση από την αρχή της απαγόρευσης των ποσοτικών περιορισμών και των περιορισμών ισοδυνάμου αποτελέσματος που κυριαρχεί στο άρθρο 34 ΣΛΕΕ. Η εξαιρετική όμως διάταξη του άρθρου 36 αφήνει την προστασία των άυλων αγαθών στις εθνικές νομοθεσίες, σύμφωνα με τις οποίες οι ρυθμίσεις για τα άυλα αγαθά θεωρούνται συμβατοί περιορισμοί σε σχέση με την ελευθερία που επιβάλλει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ.⁶⁰ Η συνδρομή του Δικαστηρίου συνίσταται εν προκειμένω στο ότι προσδιόρισε μέσω της νομολογίας του ποιό είναι το αναγκαίο μέτρο για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, το οποίο δεν πρέπει να τρωθεί από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας.⁶¹

---

⁵⁹ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 19

⁶⁰ Κοτσίρης Ε. Λάμπρος, Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012, σελ. 655

⁶¹ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 19

Το Δικαστήριο, δηλαδή, προκειμένου να διασώσει την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας, χρειάστηκε να περιορίσει στο αναγκαίο μέτρο τη γενική αναφορά στην προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας του άρθρου 36. Ο περιορισμός αυτός και ο προσδιορισμός του αναγκαίου μέτρου της προστασίας έγινε μέσα από τις αρχές που καλλιέργησε το Δικαστήριο για τη διάκριση ανάμεσα στην ύπαρξη και την άσκηση του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος και τελικά την ανάλωση του δικαιώματος.⁶² Το Δικαστήριο μέσα από ερμηνεία των πιο πάνω διατάξεων των ιδρυτικών συνθηκών κατέληξε ουσιαστικά στην αρχή της λεγόμενης κοινοτικής ανάλωσης, την οποία επιβεβαίωσε πανηγυρικά και με την απόφασή του στην υπόθεση Silhouette (1998).⁶³

V. Οι Αρχές που Αναπτύχθηκαν για την Δικαιολόγηση του Φαινομένου των Παράλληλων Εισαγωγών εντός του ΕΟΧ

Οι αρχές της διάκρισης της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος και της κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος συμπληρώνουν η μία την άλλη και ουσιαστικά συνιστούν μετεξέλιξη η μία της άλλης.

α) Η Διάκριση της Ύπαρξης και της Άσκησης του Δικαιώματος

Η αρχή αυτή προσανατολίστηκε στη σκέψη ότι άλλο πράγμα είναι η ύπαρξη του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, το οποίο απονέμεται από τα κράτη μέλη κατά το εθνικό δίκαιο, και άλλο πράγμα είναι άσκησή του σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Η σκέψη αυτή ήταν πιθανότατα επακόλουθο του ότι την περίοδο των δεκαετιών '60 και '70, όπου τέθηκε για πρώτη φορά το ζήτημα της σύγκρουσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας, δεν είχε ακόμα προχωρήσει η εναρμόνιση του δικαίου της διανοητικής ιδιοκτησίας. Την εποχή εκείνη, τα μεν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ιδρύονταν από το εσωτερικό δίκαιο των

---

⁶² Κοτσίρης Ε. Λάμπρος, ο.π., σελ. 655

κρατών μελών και το περιεχόμενό τους καθοριζόταν από αυτό, ενώ η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας ήταν δημιούργημα του κοινοτικού δικαίου.

Το Δικαστήριο μέσα από την ανάπτυξη της αρχής για τη διάκριση μεταξύ στην ύπαρξη και τη διάκριση του δικαιώματος (doctrine of distinction between the existence and exercise of the right), προσανατολίστηκε στην αντιδιαστολή της ίδρυσης (ύπαρξης) του δικαιώματος, που καθοριζόταν από το εθνικό δίκαιο, και της άσκησής του, που έπρεπε να λαμβάνει υπόψιν τις επιταγές και τις ανάγκες του κοινοτικού δικαίου. Το Δικαστήριο λοιπόν, υιοθέτησε την άποψη ότι η δεύτερη μπορεί να περιοριστεί, για να υπερισχύσει είτε ο ελεύθερος ανταγωνισμός, είτε η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, χωρίς να θίγεται η πρώτη. Η νομική κατασκευή της διάκρισης μεταξύ της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος λειτούργησε προς την κατεύθυνση του περιορισμού των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των άρθρων 36 και 345 ΣΛΕΕ.⁶⁴

Η αρχή της διάκρισης μεταξύ της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από το Δικαστήριο στην απόφαση Consten και Grundig κατά Επιτροπής (1996).⁶⁵ Συγκεκριμένα, σε αντίκρουση επιχειρήματος που προέβαλαν οι προσφεύγουσες, ότι δηλαδή η εφαρμογή του άρθρου 85 παρ. 1 ΣΕΟΚ (ήδη 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ) επί της επίδικης άσκησης του δικαιώματος στο σήμα θα συνιστούσε παράβαση του άρθρου 222 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 345 ΣΛΕΕ), το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η απόφαση της Επιτροπής, βάσει της οποίας απορρίπτεται η άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχουν εθνικά σήματα ως μέσο εναντίωσης στη διενέργεια των παράλληλων εισαγωγών, *«χωρίς να θίγει την υπόσταση αυτών των δικαιωμάτων, περιορίζει την άσκησή τους, στο μέτρο που είναι απαραίτητο για την πραγματοποίηση της απαγορεύσεως που απορρέει από το άρθρο 85, παράγραφος 1 (:ήδη άρθρο 101 παρ. 1*

---

⁶³ ΔΕΚ 16.7.98, C- 355/96, Silhouette Int'l Schmied GmbH κατά Hartlauer HmbH, Συλλ. I-4799

⁶⁴ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, Ανάλυση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και παράλληλες εισαγωγές, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 32

⁶⁵ ΔΕΚ, 13.7.66, C-56 & 58/1964, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=87321&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=36461>

ΣΛΕΕ)». ⁶⁶

Στη συνέχεια, στην υπόθεση Parke Davis Co (1968), ⁶⁷ το Δικαστήριο έκρινε ότι ο δικαιούχος διπλώματος ευρεσιτεχνίας για φαρμακευτικά προϊόντα στην Ολλανδία μπορούσε να απαγορεύσει εισαγωγές του προϊόντος από την Ιταλία, η οποία την εποχή εκείνη δεν αναγνώριζε και δεν χορηγούσε διπλώματα ευρεσιτεχνίας για φαρμακευτικά προϊόντα. Σημείωσε μάλιστα το Δικαστήριο ότι με δεδομένη την έλλειψη εναρμόνισης του δικαίου για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και τη βιομηχανική ιδιοκτησία γενικότερα, είναι ανεκτά κάποια εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων δυνάμει του άρθρου 36 (πρώην άρθρο 30) της Συνθήκης, εφόσον δεν οδηγούν σε πλήρη κατάργηση του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. ⁶⁸ Συγκεκριμένα το Δικαστήριο έκρινε ότι, ενώ τα άρθρα 36 και 345 (πρώην αρ. 30 και 295) της Συνθήκης διασφαλίζουν την ύπαρξη των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, τα άρθρα 101, παρ. 1 και 102 (πρώην άρθρα 81, παρ. 1 και 82) μπορούν να επιφέρουν περιορισμούς στην άσκησή τους, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται σε αυτά. ⁶⁹

Στην απόφαση Deutsche Grammophon κατά Metro SB (1971)⁷⁰, η αρχή της διάκρισης της ύπαρξης από την άσκηση του δικαιώματος μεταφέρθηκε πλέον στο πλαίσιο της προβληματικής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 30 και 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρων 34 και 36 ΣΛΕΕ) επί των αποκλειστικών δικαιωμάτων επί άυλων αγαθών. Συγκεκριμένα, κατά τις σκέψεις της ανωτέρω Απόφασης, από το άρθρο 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 36 ΣΛΕΕ) προκύπτει πως «*μολονότι η Συνθήκη δεν θίγει την ύπαρξη των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη νομοθεσία κράτους μέλους στον τομέα της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών μπορεί όμως*

---

⁶⁶ Σελίδα 379 της Απόφασης.

⁶⁷ ΔΕΚ, 29.2.68, C-24/67, Parke Davis Co. κατά Probel & Centrafarm, Συλλ. 1965-68, σελ. 687 διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=24/67&td=ALL>

⁶⁸ Σελίδες 690-691 της Απόφασης

⁶⁹ Stothers Christopher, Parallel Trade in Europe: Intellectual Property, Competition and Regulatory Law, Hart Publishing, Oxford/Portland/Oregon, 2007, σελ. 30

⁷⁰ ΔΕΚ, 8.6.71, C-78/70, Deutsche Grammophon κατά Metro, Συλλ. 1969-71, σελ. 839, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=78/70&td=ALL>

να εμπέσει στις απαγορεύσεις που θεσπίζει η Συνθήκη». ⁷¹

Κατά τη δεκαετία του '70 αλλά και στις αρχές της δεκαετίας του '80, η ως άνω αρχή υιοθετήθηκε από το Δικαστήριο σε μια πλειάδα αποφάσεων του με αντικείμενο τη νομιμότητα της άσκησης δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας υπό το πρίσμα των άρθρων 30 και 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ). Ως θεμέλιο της εν λόγω αρχής προβαλλόταν σταθερά το άρθρο 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 36 ΣΛΕΕ) και όχι το άρθρο 222 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 345 ΣΛΕΕ), το οποίο απαντάται μόνο στην απόφαση Consten και Grundig κατά Επιτροπής.

Το εννοιολογικό περιεχόμενο της αρχής της διάκρισης μεταξύ της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος συνίσταται ακριβώς στον κανόνα ότι η ύπαρξη ενός δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας, δηλαδή οι εξουσίες που συνδέονται με τη διασφάλιση της θεσμικής διάστασης του δικαιώματος, όπως η εν λόγω διάσταση οριοθετείται στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών, δεν πρέπει να θίγεται κατά την εφαρμογή της ΣΕΟΚ (ήδη ΣΛΕΕ)· η άσκηση όμως του δικαιώματος είναι δυνατό να ελεγχθεί και να υποστεί περιορισμούς υπό το πρίσμα των άρθρων 85-86 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρων 101-102 ΣΛΕΕ) και 30 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρου 34 ΣΛΕΕ). ⁷²

Η αντιδιαστολή αυτή μεταξύ των εννοιών της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος ως μέσο επίλυσης των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή των άρθρων 30 και 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ) στον τομέα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας δεν βρήκε, ωστόσο, ανταπόκριση από μέρους της θεωρίας. Αντίθετα, μάλιστα, αποτέλεσε αντικείμενο οξείας κριτικής από μεγάλο μέρος αυτής. Το κύριο επιχείρημα γύρω από το οποίο περιστράφηκε η κριτική αυτή ήταν ότι η διάκριση της ύπαρξης από την άσκηση ενός δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι μια διάκριση ρευστή, τεχνητή και, σε κάθε περίπτωση, μη λειτουργική⁷³, η οποία καθιστά την

---

⁷¹ Σκέψη 11 της Απόφασης

⁷² Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, Ανάλωση του δικαιώματος στο σήμα και νομιμότητα των παράλληλων εισαγωγών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 136

⁷³ Ταλιαδούρος Σπύρος, Παραχώρηση Τεχνογνωσίας (Know-how) στην Κοινοτική Έννομη Τάξη του Ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1987, σελ. 73

εφαρμογή της ενίοτε δυσχερή και επικίνδυνη. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, το Δικαστήριο δεν καλλιέργησε σαφή κριτήρια για το τί εμπίπτει στην έννοια της ύπαρξης και τί στην έννοια της άσκησης του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας. Η διάκριση ανάμεσα στην ύπαρξη και άσκηση του δικαιώματος υποστηρίζεται ότι είναι περισσότερο τεχνητή και επίπλαστη, παρά πραγματική.⁷⁴ Πράγματι, το κυριότερο μειονέκτημα που χαρακτήριζε την υπό εξέταση αρχή έγκειτο στην εγγενή αδυναμία οριοθέτησης του περιεχομένου των εννοιών της άσκησης και της ύπαρξης σε σχέση γενικά με τα δικαιώματα επί άυλων αγαθών.

Επιπρόσθετα, η θεωρία για τη διάκριση ανάμεσα στην ύπαρξη και την άσκηση του δικαιώματος επινοήθηκε στο πλαίσιο μιας υπόθεσης (Consten και Grundig) για την εφαρμογή των άρθρων 101, 102 (πρώην άρθρα 81 και 82) της Συνθήκης Λειτουργίας της ΕΕ, δηλαδή στο πλαίσιο μιας υπόθεσης όπου κύριο αντικείμενο ήταν η στάθμιση ανάμεσα στον ελεύθερο ανταγωνισμό και τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Ωστόσο, με την υπόθεση Deutsche Grammophon γρήγορα επεκτάθηκε, ίσως χωρίς τη δέουσα προσοχή, και στην εφαρμογή των άρθρων 34 και 36 (πρώην άρθρα 28 και 30) για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και τη στάθμιση ανάμεσα στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Ενώ όμως η φύση των άρθρων 101 και 102 (πρώην άρθρα 81 και 82) είναι τέτοια που επηρεάζει την άσκηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε συγκεκριμένες και ειδικές μόνο περιπτώσεις (πχ. το άρθρο 101 προϋποθέτει την ύπαρξη κάποιας συμφωνίας ή την απόδειξη εναρμονισμένης πρακτικής, ενώ το άρθρο 102 προϋποθέτει την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης), οι όροι εφαρμογής των άρθρων 34 και 36 είναι πιο γενικοί και έχουν πιο δραστικά αποτελέσματα προς την κατεύθυνση των περιορισμών της άσκησης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.⁷⁵

Κατόπιν των ανωτέρω, θα μπορούσε να λεχθεί ότι η ουσιαστική συμβολή του κανόνα της διάκρισης μεταξύ της ύπαρξης και της άσκησης ενός δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας συνίσταται στην επιβεβαίωση της ήδη συναγόμενης από το

---

⁷⁴ Σταματούδη Α. Ειρήνη, Κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού και διανοητική ιδιοκτησία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2006, σελ. 62-63

γράμμα του άρθρου 36 ΣΛΕΕ θέσης ότι οι εθνικοί νομοθέτες των κρατών μελών είναι καταρχήν ελεύθεροι να αποφασίσουν επί των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας στα οποία παρέχουν έννομη προστασία, επί των ουσιαστικών και τυπικών προϋποθέσεων και επί του τρόπου προστασίας ορισμένου δικαιώματος βιομηχανικής ιδιοκτησίας, εκτός αν υπάρχει σχετική κοινοτική πρόβλεψη που δεσμεύει τα κράτη μέλη. Ωστόσο, η αδυναμία εξεύρεσης αντικειμενικού κριτηρίου βάσει του οποίου θα μπορούσε να γίνει η κατανομή των εκ του δικαιώματος απορρεουσών εξουσιών μεταξύ «υπόστασης» και «άσκησης» του δικαιώματος φαίνεται να έγινε αντιληπτή και από το ίδιο το ΔΕΚ. Πράγματι, η εν λόγω αρχή δεν απαντάται, ρητά ή σιωπηρά, στη νομολογία του Δικαστηρίου από τις αρχές της δεκαετίας του '90, ώστε να μπορεί πλέον να θεωρηθεί ως σιωπηρά εγκαταλειφθείσα.

β) Η Αρχή του Ειδικού Αντικειμένου του Δικαιώματος

Η απουσία ασφαλούς κριτηρίου οριοθέτησης των εννοιών της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος υποχρέωσε το Δικαστήριο, προκειμένου να οριοθετήσει την έκταση των επιτρεπόμενων βάσει του άρθρου 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρου 36 ΣΛΕΕ) απαγορεύσεων ή περιορισμών της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων χάριν της προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, να διαπλάσει μια νέα αρχή, την αρχή της προστασίας του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος.

Η πρώτη εμφάνιση της αρχής της προστασίας του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος (Specific Object of Right) στη νομολογία του Δικαστηρίου εντοπίζεται στην απόφαση *Deutsche Grammophon κατά Metro SB*.⁷⁶ Επίδικο ζήτημα στη σχετική υπόθεση ήταν η συμφωνία με τη ΣΕΟΚ (ήδη ΣΛΕΕ) της άσκησης ενός συγγενικού προς την πνευματική ιδιοκτησία δικαιώματος για την απαγόρευση της εμπορίας σε κράτος μέλος υλικών φορέων ενσωμάτωσης του δικαιώματος οι οποίοι διατέθηκαν στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος από τον κάτοχο του δικαιώματος ή με τη συγκατάθεση αυτού.

---

⁷⁵ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 38

⁷⁶ ΔΕΚ, 8.6.71, C-78/70, *Deutsche Grammophon κατά Metro*, Συλλ. 1969-71, σελ. 839, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=78/70&td=ALL>

Το Δικαστήριο έκρινε αντίθετη με το άρθρο 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 36 ΣΛΕΕ) την ανωτέρω μορφή άσκησης αποκλειστικού δικαιώματος με την αιτιολογία ότι αυτή δεν εντάσσεται στο ειδικό αντικείμενο της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Συγκεκριμένα το Δικαστήριο έκρινε ότι: «*Ναι μεν το άρθρο 36 (ΣΕΟΚ) [ήδη άρθρο 36 ΣΛΕΕ] επιτρέπει απαγορεύσεις ή περιορισμούς της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, δεν επιτρέπει όμως παρεκκλίσεις από την ελευθερία αυτή παρά μόνο στο μέτρο που δικαιολογούνται από τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο αυτής της ιδιοκτησίας*». ⁷⁷

ι) Το Ειδικό Αντικείμενο του Δικαιώματος στο Σήμα

Όσον αφορά το δικαίωμα στο σήμα, η αρχή της προστασίας του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στην απόφαση Van Zuylen κατά Hag AG. ⁷⁸ Ωστόσο, όπως και στην απόφαση Deutsche Grammophon κατά Metro SB, στην προαναφερθείσα απόφαση δεν προσδιορίστηκε το περιεχόμενο του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος στο σήμα, αλλά απλώς επισημάνθηκε ότι παρεκκλίσεις από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων δικαιολογούνται, κατά το άρθρο 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 36 ΣΛΕΕ), μόνο στο μέτρο που απαιτείται για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων τα οποία αποτελούν το ειδικό αντικείμενο της εμπορικής και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας. ⁷⁹

Στην υπόθεση Centrafarm BV κ.λπ. κατά Winthrop BV (1974) ⁸⁰, δίνεται ο πρώτος ορισμός της έννοιας του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος. ⁸¹ Σύμφωνα με το σκεπτικό της Απόφασης: «*Στον τομέα των σημάτων, το ειδικό αντικείμενο της εμπορικής ιδιοκτησίας συνίσταται, κυρίως, στο να διασφαλίσει στον κάτοχο [του σήματος] το αποκλειστικό δικαίωμα χρησιμοποίησως του σήματος, για την πρώτη θέση σε*

---

⁷⁷ Σκέψη 11 της Απόφασης

⁷⁸ ΔΕΚ C-192/73, Συλλογή 1974, I-731, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=192/73&td=ALL>

⁷⁹ Σκέψη 9 της Απόφασης

⁸⁰ ΔΕΚ, 31.10.74, C-16/74, Centrafarm κατά Winthrop, Συλλ. I-1974,479, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=16/74&td=ALL>

*κυκλοφορία ενός προϊόντος, και να τον προστατεύει από ανταγωνιστές που θα είχαν την πρόθεση να καταχραστούν τη θέση και τη φήμη του σήματος πωλώνοντας προϊόντα φέροντα παρανόμως αυτό το σήμα».*⁸²

Με σημείο αναφοράς το γράμμα του ως άνω ορισμού παρατηρείται ότι στο προστατευόμενο κατ' άρθρο 36 εδαφ. 1 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 36 εδαφ. 1 ΣΛΕΕ) ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα εντάσσονται, καταρχάς, πρώτον, η εξουσία επίθεσης ορισμένου σήματος επί ενός προϊόντος και δεύτερον, η εξουσία πρώτης θέσης σε κυκλοφορία ενός προϊόντος υπό ορισμένο σήμα, στην οποία περιλαμβάνονται οι επιμέρους εξουσίες της προσφοράς και της διάθεσης στο εμπόριο ενός σηματοδοτημένου προϊόντος. Οι προαναφερθείσες εξουσίες εντάσσονται, μάλιστα, στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα όχι μόνο στη θετική τους αλλά και στην αρνητική τους όψη. Ο κάτοχος ενός σήματος σε κράτος μέλος δικαιούται να εναντιώνεται στη χρήση του σήματός του από τρίτο για προϊόντα που διατέθηκαν στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος υπό το συγκεκριμένο σήμα χωρίς τη συγκατάθεση αυτού.

83

Η ένταξη των εξουσιών σηματοδότησης και πρώτης θέσης σε κυκλοφορία ενός σηματοδοτημένου εμπορεύματος στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα καταδεικνύουν τη στενή σύνδεση της προστασίας του ως άνω αντικειμένου με την κύρια, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών, λειτουργία του σήματος, δηλαδή τη λειτουργία προέλευσης. Πράγματι, η άσκηση των ως άνω εξουσιών υπηρετεί κατεξοχήν την προαναφερθείσα λειτουργία, καθώς μέσω της άσκησης των εν λόγω εξουσιών γνωστοποιείται στους κύκλους των συναλλασσομένων ο δεσμός ενός σηματοδοτημένου εμπορεύματος με ορισμένη επιχείρηση. Το άρθρο 36 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 36 ΣΛΕΕ) προορίζεται, λοιπόν, κατά την αντίληψη του Δικαστηρίου, να εγγυηθεί κατά κύριο λόγο τη λειτουργία προέλευσης ενός σήματος.

---

⁸¹ Γρηγοριάδης Νικόλαος, Άδεια χρήσης σήματος και περιορισμοί του ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006, σελ. 65

⁸² Σκέψη 8 της Απόφασης

⁸³ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 139

Υπό το φως λοιπόν των παραδοχών του Δικαστηρίου στην απόφαση Centrafarm BV κλπ. κατά Winthrop BV, η αρχή της προστασίας του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος αποβλέπει κυρίως στη διασφάλιση της λειτουργίας προέλευσης, δηλαδή της λειτουργίας που αναγνωρίζεται ως κύρια λειτουργία του σήματος από τις εθνικές νομοθεσίες των ιδρυτικών κρατών μελών της Κοινότητας. Η διαπίστωση αυτή συνάγεται, συγκεκριμένα, αφενός από την ένταξη στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα των εξουσιών της σηματοδότησης και της πρώτης θέσης σε κυκλοφορία ενός σηματοδοτημένου προϊόντος, δηλαδή δύο εξουσιών οι οποίες υπηρετούν κατεξοχήν τη λειτουργία προέλευσης του σήματος, και αφετέρου από τη μη ένταξη στο ως άνω αντικείμενο της δυνατότητας απαγόρευσης του ενδοκοινοτικού παράλληλου εμπορίου, με την αιτιολογία ότι μια τέτοια δυνατότητα δεν είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ουσίας του αποκλειστικού δικαιώματος που απορρέει από το σήμα, δηλαδή της λειτουργίας προέλευσης του σήματος.

Ωστόσο πέρα από τα παραπάνω, στον ορισμό του ειδικού αντικειμένου του σήματος στην παραπάνω απόφαση, γίνεται λόγος εκτός από το αποκλειστικό δικαίωμα θέσης του προϊόντος σε πρώτη κυκλοφορία, στην προστασία της θέσης και της φήμης που το συγκεκριμένο κάθε φορά σήμα χαίρει στην αγορά. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον ως άνω ορισμό, εντάσσεται στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα και η προστασία του κατόχου του δικαιώματος έναντι κατάχρησης της θέσης και της φήμης του σήματος από ανταγωνιστές του. Η δήλωση του Δικαστηρίου περί ανάγκης προστασίας του δικαιούχου ενός σήματος έναντι του ενδεχομένου κατάχρησης της θέσης και της φήμης του σήματός του από ανταγωνιστές παραπέμπει στην προστασία και της διαφημιστική λειτουργία του σήματος.⁸⁴

Το Δικαστήριο δέχθηκε στη συνέχεια σε σειρά αποφάσεών του την ιδιαίτερη σημασία της φήμης του σήματος και την προστασία της.⁸⁵ Χαρακτηριστική αποτελεί η απόφαση στην υπόθεση Arsenal κατά M. Reed,⁸⁶ στην οποία κρίθηκε ότι: «Για να

---

⁸⁴ Για τη διαφημιστική λειτουργία του σήματος βλέπε παραπάνω την υποσημείωση υπ' αριθμόν 20.

⁸⁵ *Μαρίνος Δ. Θεόδωρος-Μιχαήλ*, Ο κίνδυνος συγχύσεως στο δίκαιο των σημάτων, ΧρΙΔ, 2004, σελ. 965

⁸⁶ ΔΕΚ, 12.11.02, C-206/01, Arsenal κατά M. Reed, Συλλογή 2002 I-10273, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

μπορεί να διασφαλιστεί αυτή η εγγύηση της προελεύσεως, που αποτελεί την ουσιώδη λειτουργία του σήματος, ο δικαιούχος του σήματος πρέπει να προστατεύεται από τους ανταγωνιστές που θα ήθελαν να εκμεταλλευθούν τη θέση και τη φήμη του σήματος, πωλώντας προϊόντα επί των οποίων έχει τεθεί παρανόμως το εν λόγω σήμα.... Συναφώς, η δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας τονίζει τον απόλυτο χαρακτήρα της προστασίας που παρείχε το σήμα σε περίπτωση ταυτότητας μεταξύ σήματος και σημείου και μεταξύ των εν λόγω προϊόντων ή των υπηρεσιών και αυτών για τα οποία έχει καταχωρισθεί το σήμα. Δηλώνει ότι η προστασία αυτή σκοπεί ιδίως στο να διασφαλίζει την πρωταρχική λειτουργία του σήματος».⁸⁷

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο με μεταγενέστερες αποφάσεις του αναγνώρισε ως στοιχείο του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος στο σήμα και την εγγυητική του λειτουργία,⁸⁸ όχι όμως αυτοτελώς αλλά στο πλαίσιο της λειτουργίας προέλευσης. Όπως δέχτηκε αργότερα το Δικαστήριο, το σήμα είναι ουσιώδες στοιχείο ενός συστήματος ανόθευτου ανταγωνισμού, γιατί επιτρέπει στις επιχειρήσεις να προσελκύουν πελατεία με βάση την ποιότητα των προϊόντων τους. Επίσης επιτρέπει στους καταναλωτές να επιλέγουν μεταξύ ομοειδών και ανταγωνιστικών προϊόντων με βάση τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά και έτσι να επιβραβεύουν τις πιο ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.

Το Δικαστήριο χρησιμοποιεί τη χαρακτηριστική φρασεολογία ότι το σήμα «πρέπει να παρέχει εγγύηση ότι κάθε προϊόν έχει κατασκευαστεί ή παρέχεται υπό τον έλεγχο μιας και μόνο επιχείρησης, η οποία φέρει και την ευθύνη για την ποιότητά του».⁸⁹ Μέσα από τη φρασεολογία αυτή το Δικαστήριο αναγνωρίζει και προστατεύει κατά τρόπο συνδυαστικό τόσο τη λειτουργία προέλευσης, όσο και την εγγυητική της ποιοτικής ταυτότητας λειτουργία.⁹⁰ Οι προστατευόμενες αυτές λειτουργίες του σήματος και τα συναφή οφέλη που προκύπτουν για τους καταναλωτές φαίνεται κατά το Δικαστήριο να συνιστούν και το δικαιολογητικό λόγο προστασίας του σήματος, χάριν του οποίου

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=206/01&td=ALL>

⁸⁷ Σκέψη 50 της Απόφασης

⁸⁸ Για την εγγυητική λειτουργία του σήματος βλέπε παραπάνω την υποσημείωση υπ' αριθμόν 19.

⁸⁹ ΔΕΚ, 12.11.02, C-206/01, Arsenal κατά M. Reed, ο.π., σκέψη 47

⁹⁰ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, Ελεύθερος Ανταγωνισμός λειτουργία προέλευσης και κίνδυνος συγχίσεως στο δίκαιο των σημάτων, ΕπισκεΔ, 2007, σελ. 40

αναγνωρίζεται στην έννομη τάξη.

Τέλος, πρόσφατα το Δικαστήριο διατύπωσε την άποψη ότι το σήμα έχει και λειτουργία επενδυτική, η οποία πρέπει να προστατεύεται. Συγκεκριμένα, στην απόφαση Interflora κατά Marks & Spencer (2011) ⁹¹ το Δικαστήριο σημείωσε: «Πέραν της λειτουργίας του ως ενδείξεως της προελεύσεως και, ενδεχομένως, της διαφημιστικής λειτουργίας του, ένα εμπορικό σήμα δύναται επίσης να αποτελέσει αντικείμενο χρήσεως εκ μέρους του δικαιούχου του προκειμένου τούτο να αποκτήσει ή να διατηρήσει φήμη ικανή να προσελκύσει και να καταστήσει πιστούς τους καταναλωτές.

Καίτοι η ως άνω λειτουργία, αποκαλούμενη «επενδυτική», του εμπορικού σήματος επικαλύπτεται ενδεχομένως με τη διαφημιστική λειτουργία, διακρίνεται πάντως από αυτήν. Πράγματι, η χρήση του εμπορικού σήματος για την κτήση ή τη διατήρηση φήμης πραγματοποιείται όχι μόνο μέσω της διαφημίσεως αλλά και μέσω διαφόρων εμπορικών τεχνικών μεθόδων». ⁹²

Η αναφορά αυτή του Δικαστηρίου στη λεγόμενη επενδυτική λειτουργία του σήματος στην παρούσα φάση μπορεί να αξιολογηθεί ως μία περαιτέρω ενίσχυση της πεποίθησης ότι και η διαφημιστική λειτουργία προστατεύεται αυτοτελώς. ⁹³ Παρά την προσπάθεια του Δικαστηρίου να διακρίνει μια αυτοτελή και αυτόνομη επενδυτική λειτουργία πέραν της διαφημιστικής, επί του παρόντος τα όρια ανάμεσα στη διαφημιστική και την επενδυτική λειτουργία δεν είναι διακριτά. Το σήμα ως εργαλείο διαφήμισης αποκτά και επενδυτική αξία και η προστασία της διαφημιστικής λειτουργίας αποσκοπεί και στην προστασία της διαφημιστικής δαπάνης και επένδυσης που έχει γίνει. Αυτή όμως η επενδεδυμένη στο σήμα αξία που το καθιστά πόλο έλξης πελατών εμπίπτει ακριβώς στη διαφημιστική του αξία. Δεν φαίνεται να υπάρχει άλλη επομένως επενδυτική αξία του σήματος πέραν της διαφημιστικής αξίας.

---

⁹¹ ΔΕΚ, 22.9.11, C-323/09, Interflora **κατά** Marks & Spencer, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=323/09&td=ALL>

⁹² Σκέψεις 60-61 της Απόφασης

⁹³ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, Ανάλυση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και παράλληλες εισαγωγές, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 88

ii) Το Ειδικό Αντικείμενο του Δικαιώματος Ευρεσιτεχνίας

Όσον αφορά το ειδικό αντικείμενο στο δικαίωμα ευρεσιτεχνίας το Δικαστήριο παρείχε για πρώτη φορά σαφείς διευκρινίσεις ως προς αυτό στην υπόθεση Centrafarm κατά Sterling Drug (1974).⁹⁴ Το Δικαστήριο προσδιόρισε το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας ως την αποκλειστική εξουσία χρήσης της εφεύρεσης προς το σκοπό βιομηχανικής παραγωγής και θέσης σε πρώτη κυκλοφορία, είτε άμεσα, είτε μέσω αδειών χρήσης καθώς και την εξουσία δικαστικής προστασίας κατά προσβολών του δικαιώματος.

Όπως σημειώνει χαρακτηριστικά στις σκέψεις του 8 και 9 αντίστοιχα: «8. Πράγματι, το άρθρο 36, ως επιφέρων εξαίρεση σε μία από τις θεμελιώδεις αρχές της κοινής αγοράς, δεν επιτρέπει παρεκκλίσεις από την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων παρά στο μέτρο που αυτές δικαιολογούνται από την προστασία των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο αυτής της ιδιοκτησίας.

9. Στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το ειδικό αντικείμενο της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας συνίσταται κυρίως στο να διασφαλίσει στον κάτοχο, για να ανταμείψει τη δημιουργική προσπάθεια του εφευρέτη, το αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί μια εφεύρεση για την παραγωγή και την πρώτη θέση σε κυκλοφορία βιομηχανικών προϊόντων, είτε άμεσα είτε με τη χορήγηση αδειών σε τρίτους, καθώς και το δικαίωμα να ανατίθεται σε οποιαδήποτε παραποίηση».

Με βάση της παραπάνω σκέψεις, μπορεί να υποστηριχθεί ότι όσον αφορά το δικαιολογητικό λόγο προστασίας της ευρεσιτεχνίας, το Δικαστήριο προσανατολίζεται προς τη θεωρία του κινήτρου, στο επίκεντρο της οποίας είναι η δυνατότητα άντλησης οικονομικής ωφέλειας και η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία. Μέσα από την προσέγγιση αυτή το Δικαστήριο δικαιολόγησε και θεμελίωσε τη θεωρία της κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος της ευρεσιτεχνίας. Αν ο δικαιούχος του διπλώματος σε ένα κράτος μέλος άντλησε οικονομικά οφέλη (ή πάντως άσκησε τη δυνατότητα να αντλήσει

---

⁹⁴ ΔΕΚ, 31.10.74, C- 15/74, Centrafarm κατά SterlingDrug, Συλλ. 1974, σελ. 451, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=15/74&td=ALL>

οικονομικά οφέλη) με το να θέσει πρώτος αυτός και σε αποκλειστική βάση σε κυκλοφορία προϊόντα σε ένα άλλο κράτος μέλος, αν δηλαδή έθεσε ο ίδιος τα προϊόντα σε κυκλοφορία ή αν αυτά τέθηκαν σε κυκλοφορία με τη συγκατάθεσή του, τότε ικανοποιήθηκε το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος και επήλθε ανάλωση. Η θεωρία αυτή ικανοποιεί και τις ανάγκες της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Αντίθετα, δεν μπορεί να γίνει εκμετάλλευση της δυνατότητας για άντληση οικονομικής ωφέλειας, αν τα προϊόντα δεν έθεσε σε κυκλοφορία ο ίδιος ο δικαιούχος, π.χ. αν στη χώρα από την οποία προέρχονται τα προϊόντα παράλληλης εισαγωγής η ευρεσιτεχνία δεν προστατεύεται, ή αν πρόκειται για προϊόντα που παράγονται με βάση υποχρεωτική άδεια χρήσης. Στον πυρήνα πάντως της κοινοτικής ανάλωσης, όπως την περιγράφει το Δικαστήριο είναι η έννοια της συγκατάθεσης του δικαιούχου.

Βέβαια στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι βαρύνουσα σημασία πρέπει να έχει όχι τόσο η συγκατάθεση, όσο το αν υπήρχε πραγματική και σοβαρή δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους από τη θέση προϊόντων σε κυκλοφορία. Το Δικαστήριο, ωστόσο, φαίνεται να δίνει προτεραιότητα στη συγκατάθεση, παρά στη δυνατότητα άντλησης οικονομικής ωφέλειας.⁹⁵

γ) Η Αρχή της Κοινοτικής Ανάλωσης του Δικαιώματος

Η κλασική αρχή που αναπτύχθηκε διεθνώς για την επίλυση του προβλήματος της νομιμότητας των παράλληλων εισαγωγών είναι η αρχή της ανάλωσης του δικαιώματος. Η αρχή αυτή υιοθετούταν ήδη κατά το χρόνο ίδρυσης της Κοινότητας από ορισμένα από τα ιδρυτικά κράτη μέλη, είτε νομοθετικά είτε νομολογιακά. Το δεδομένο αυτό δεν μπορούσε, βέβαια, να περάσει απαρατήρητο από τη θεωρία αλλά και από τη νομολογία του Δικαστηρίου.⁹⁶

---

⁹⁵ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ.177

⁹⁶ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 167

Έτσι, από τα πρώτα κιόλας χρόνια από την ίδρυση της Κοινότητας, πρώτη η θεωρία, και συγκεκριμένα ο Γερμανός θεωρητικός *Joseph Kohler*,⁹⁷ επεσήμανε την ανάγκη υιοθέτησης καθεστώτος κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία από τα ιδρυτικά κράτη μέλη τα οποία μέχρι το χρόνο θέσης σε ισχύ της ΣΕΟΚ αναγνώριζαν καθεστώς εθνικής ανάλωσης του εν λόγω δικαιώματος.

Σύμφωνα με την παραπάνω άποψη, θα ήταν ασυμβίβαστη με τη ΣΕΟΚ (νυν ΣΛΕΕ) η παροχή στο δικαιούχο μιας ευρεσιτεχνίας της δυνατότητας να αντιτάσσεται στην εισαγωγή σε κράτος μέλος υλικών φορέων ενσωμάτωσης του δικαιώματός του που διατέθηκαν στο εμπόριο από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεσή του σε άλλο κράτος μέλος. Και αυτό γιατί μια τέτοια δυνατότητα θα είχε ως αποτέλεσμα την πολλαπλή ανταμοιβή του ως άνω δικαιούχου σε σχέση με ορισμένο υλικό φορέα ενσωμάτωσης του δικαιώματός του, μέσω της δυνατότητας ελέγχου όχι μόνο της πρώτης αλλά και κάθε περαιτέρω διάθεσης στο εμπόριο του υλικού φορέα, χωρίς μια τέτοια πολλαπλή ανταμοιβή να δικαιολογείται με δεδομένη τη γενικά ομοιόμορφη προστασία του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία μεταξύ των ιδρυτικών κρατών μελών.

Μερικά χρόνια αργότερα, ο κανόνας της κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος αναγνωρίστηκε και από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, η πρώτη εμφάνιση του ως άνω κανόνα στη νομολογία του Δικαστηρίου ήταν στην απόφαση *Deutsche Grammophon κατά Metro SB*, όπου το Δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ της νομιμότητας της παράλληλης εισαγωγής υλικών φορέων ενσωμάτωσης συγγενικού προς την πνευματική ιδιοκτησία δικαιώματος. Σύμφωνα με τις συναφείς εκτιμήσεις της προαναφερθείσας Απόφασης: *«Όταν γίνεται επίκληση δικαιώματος συγγενούς προς το δικαίωμα του δημιουργού προκειμένου να απαγορευτεί η εμπορία εντός κράτους μέλους προϊόντων που τέθηκαν σε κυκλοφορία από το δικαιούχο, ή με τη συγκατάθεσή του, στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, με τη μόνη δικαιολογία ότι η θέση αυτή σε κυκλοφορία δεν έγινε στο εθνικό έδαφος, αυτή απαγόρευση, καθιερώνοντας την απομόνωση των εθνικών αγορών, προσκρούει στο βασικό σκοπό της Συνθήκης, που συνίσταται στη συγχώνευση των εθνικών αγορών σε ενιαία αγορά. Αυτός ο σκοπός δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί, εάν,*

---

⁹⁷ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 55

*δυνάμει των διαφορετικών νομικών καθεστώτων των κρατών μελών, οι υπήκοοί τους είχαν τη δυνατότητα να κατανέμουν την αγορά και να καταλήγουν σε αυθαίρετες διακρίσεις ή συγκεκριμένους περιορισμούς στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών».*⁹⁸

Όσον αφορά το δικαίωμα στο σήμα, ο κανόνας της κοινοτικής ανάλωσης κατοχυρώθηκε, για πρώτη φορά, στην απόφαση Centrafarm BV κλπ. κατά Winthrop BV, στην οποία όπως αναλύθηκε, είχε επίσης κατοχυρωθεί η αρχή της προστασίας του ειδικού αντικειμένου του ως άνω δικαιώματος. Συγκεκριμένα, κατά τις παραδοχές της προαναφερθείσας Απόφασης, *«η άσκηση, από τον κάτοχο σήματος, του δικαιώματος που του παρέχει η νομοθεσία κράτους μέλους να απαγορεύει τη διάθεση στο εμπόριο, μέσα σ' αυτό το κράτος, προϊόντος που έχει διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος υπ' αυτό το σήμα από τον εν λόγω κάτοχο ή με τη συναίνεσή του, είναι ασυμβίβαστη προς τους κανόνες της Συνθήκης ΕΟΚ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της κοινής αγοράς.»*⁹⁹

Από τον παραπάνω ορισμό συνάγεται ότι ο κανόνας της ανάλωσης του δικαιώματος στο σήμα βασίζεται στις έννοιες της διάθεσης στο εμπόριο και της συγκατάθεσης. Ως διάθεση στο εμπόριο σηματοδοτημένου προϊόντος νοείται, κατά βάση, η μεταβίβαση της άμεσης κατοχής δυνάμει σύμβασης πώλησης του προϊόντος σε τρίτο σε σχέση με το δικαιούχο του σήματος πρόσωπο, το οποίο δεν θα πρέπει οπωσδήποτε να συνιστά επιχείρηση που ανήκει στον ίδιο όμιλο με το δικαιούχο. Δεύτερον, όσον αφορά την έννοια της συγκατάθεσης, παρατηρείται ότι ως προϊόντα που έχουν διατεθεί στο εμπόριο με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματός τους αναγνωρίζονται τα προϊόντα που διατέθηκαν στο εμπόριο από μητρική ή θυγατρική εταιρία του δικαιούχου, από εξουσιοδοτημένο αποκλειστικό ή επιλεγμένο διανομέα του δικαιούχου ή από επιχείρηση στην οποία ο εν λόγω δικαιούχος παραχώρησε άδεια χρήσης του δικαιώματός του, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι η άδεια περιλαμβάνει και την εξουσία θέσης σε κυκλοφορία των παραγόμενων από τον αδειούχο προϊόντων. Ο παραπάνω κανόνας της ανάλωσης του δικαιώματος δεν αναφέρεται μόνο σε σηματούχο

---

⁹⁸ ΔΕΚ C-78/70, ο.π., σκέψη 12

⁹⁹ ΔΕΚ C-16/74, ο.π., σκέψη 12.

– παραγωγό ή σε σηματούχο – μητρική εταιρία αλλά και σε σηματούχο – αποκλειστικό διανομέα ή σε σηματούχο – θυγατρική εταιρία.¹⁰⁰

Υπό το φως της Απόφασης Centrafarm BV κλπ. κατά Winthrop BV, ο δικαιούχος ενός σήματος σε κράτος μέλος δεν μπορεί, λοιπόν, να απαγορεύει την παράλληλη εισαγωγή φερόντων το σήμα του προϊόντων που διατέθηκαν στο εμπόριο από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεσή του σε άλλο κράτος μέλος. Με άλλα λόγια, το δικαίωμα του σηματούχου εξαντλείται ή αναλώνεται ως προς ορισμένο/α φέρον/τα το σήμα του προϊόν/τα από το χρονικό σημείο διάθεσης του προϊόντος ή των προϊόντων στο εμπόριο εντός της Κοινότητας (ήδη Ευρωπαϊκής Ένωσης) από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεση αυτού.

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, δικαιολογητικός λόγος της αρχής της ανάλωσης του δικαιώματος είναι το γεγονός ότι ο δικαιούχος ενός δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, με βάση και την αρχή του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος, μπορεί να ελέγχει μόνο την πρώτη θέση σε κυκλοφορία του προϊόντος που ενσωματώνει άυλο αγαθό. Το παραπάνω επιβεβαιώνεται και τον ίδιο τον κανόνα της κοινοτικής ανάλωσης, σύμφωνα με τον μετά την πρώτη διάθεση ενός προϊόντος που ενσωματώνει δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας στο εμπόριο σε κράτος μέλος δεν μπορεί να απαγορευτεί η εισαγωγή και διάθεση του προϊόντος σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον το προϊόν διατέθηκε στο εμπόριο από το δικαιούχο του δικαιώματος στο κράτος μέλος εισαγωγής ή με τη συγκατάθεση αυτού.

Υπό το φως των προαναφερθεισών διαπιστώσεων, η ιδιαίτερη συμβολή της αρχής της κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της προβληματικής σχετικά με την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 36 εδαφ. 1 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρου 36 εδαφ. 1 ΣΛΕΕ) έγκειται, στη διασάφηση των συνθηκών των οποίων η συνδρομή επιτρέπει την υπαγωγή ενός σηματοδοτημένου προϊόντος στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρο 34 ΣΛΕΕ). Η προαναφερθείσα αρχή

---

¹⁰⁰ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 65-67

καθιστά, δηλαδή, σαφές ότι για την υπαγωγή ενός προϊόντος που ενσωματώνει άυλο αγαθό στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 ΣΕΟΚ (ήδη άρθρου 34 ΣΛΕΕ) δεν αρκεί η διαπίστωση οποιασδήποτε κατευθυνόμενης στην αγορά πράξης του δικαιούχου του εν λόγω προϊόντος (ή άλλου ενεργούντος με τη συγκατάθεση του δικαιούχου προσώπου), αλλά απαιτείται η διαπίστωση της διάθεσης στο εμπόριο του προϊόντος, δηλαδή η διαπίστωση πράξης η οποία επιτρέπει στο δικαιούχο να επωφεληθεί από την οικονομική αξία του δικαιώματός του μέσω της μετακύλισης του επιχειρηματικού κινδύνου πώλησης του προϊόντος.¹⁰¹

Την αρχή της κοινοτικής ανάλωσης επιβεβαίωσε επανειλημμένα το Δικαστήριο με χαρακτηριστικότερη την απόφαση *Silhouette* κατά *Hartlauer* (1998).¹⁰² Το Δικαστήριο, διευκρίνισε ότι κατά την Οδηγία 89/104/EΚ (ήδη 2008/95/EΚ) για τα σήματα η ανάλωση επέρχεται αν το προϊόν τεθεί σε κυκλοφορία στο έδαφος του ΕΟΧ. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή αν το προϊόν δεν τεθεί σε κυκλοφορία εντός του ΕΟΧ, ανάλωση δεν επέρχεται. Η συγκεκριμένη υπόθεση αφορούσε σε παράλληλες εισαγωγές σκελετών οράσεως από τη Βουλγαρία, η οποία δεν ανήκε τότε στην ΕΕ, στην Αυστρία.

Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης,¹⁰³ η αυστριακή εταιρία *Silhouette*, παραγωγός σκελετών γυαλιών μόδας, πούλησε σε Βούλγαρο έμπορο φορτίο ενός παλιού μοντέλου σκελετών, με τον όρο ότι το εμπόρευμα θα μπορούσε να διατεθεί μόνο στη Βουλγαρία ή την πρώην Σοβιετική Ένωση. Κάποιος λιανοπωλητής φθηνών σκελετών, τον οποίο η *Silhouette* είχε αρνηθεί να εφοδιάσει στην Αυστρία, απέκτησε το φορτίο αυτό με κάποιο άγνωστο τρόπο, το επανεισήγαγε στην Αυστρία και ανακοίνωσε διά του τύπου ότι θα το πουλούσε στα καταστήματά του. Η *Silhouette* προσπάθησε να εμποδίσει την πώληση αυτή με βάση τις διατάξεις για την προστασία του σήματος. Στο δικαστήριο προβλήθηκε η ανάλωση του τελευταίου, όμως

---

¹⁰¹ Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, ο.π., σελ. 169

¹⁰² ΔΕΚ, 16.7.98, C-355/96, *Silhouette* κατά *Hartlauer*, Συλλ. 1998, I-4799, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=355/96&td=ALL>

¹⁰³ Σκέμεις 6-9 της Απόφασης

το ευρωπαϊκό δικαστήριο αρνήθηκε τέτοια ανάλωση, αφού τα προϊόντα είχαν τεθεί σε κυκλοφορία στη Βουλγαρία, άρα εκτός του ΕΟΧ.

Επιπρόσθετα το Δικαστήριο απασχόλησε, εάν η σχετική διάταξη του άρθρου 7 της Οδηγίας επιφέρει πλήρη εναρμόνιση, ή αν, αντίθετα, επιτρέπει στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν τη διεθνή ανάλωση. Μολονότι η Οδηγία 1989/104 αναφέρει στην 3^η αιτιολογική της σκέψη (ήδη 4^η αιτιολ. Σκέψη της Οδηγίας 2008/95) ότι «δεν φαίνεται αναγκαία η πλήρης προσέγγιση των νομοθεσιών», το Δικαστήριο επισήμανε ότι το ζήτημα της ανάλωσης ήταν τόσο κομβικής σημασίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και τον ανταγωνισμό που δεν θα μπορούσε να εκφύγει από τον εναρμονιστικό σκοπό της Οδηγίας.¹⁰⁴ Έτσι, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 7 εισάγει διάταξη πλήρους εναρμόνισης, από την οποία δεν μπορούν να αποκλίνουν τα κράτη μέλη.

Στην παραπάνω απόφαση του Δικαστηρίου, συνηγορεί και η Εισήγηση του Γενικού Εισαγγελέα Jacobs. Σύμφωνα με αυτή, αν επιτρεπόταν κάποια κράτη μέλη να υιοθετήσουν τη διεθνή ανάλωση και άλλα όχι, τότε θα προκαλείτο μεγάλη αναστάτωση στην εσωτερική αγορά, γιατί τα εισαγόμενα προϊόντα από τρίτες χώρες θα μπορούσαν να κυκλοφορούν ελεύθερα σε κάποια κράτη μέλη και σε άλλα όχι.¹⁰⁵ Επιπρόσθετα, μία άκριτη μονομερής υιοθέτηση της διεθνούς ανάλωσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς την εξασφάλιση της αμοιβαιότητας από τις υπόλοιπες χώρες θα μπορούσε να διαταράξει συμφέροντα της γενικότερης οικονομικής πολιτικής.¹⁰⁶

Κρίσιμη για την εφαρμογή της θεωρίας της ανάλωσης είναι η αγορά στην οποία τα προϊόντα τίθενται σε πρώτη κυκλοφορία. Αν ο νομοθέτης υιοθετεί τον κανόνα της εθνικής ανάλωσης, η ανάλωση επέρχεται, όταν τα προϊόντα τίθενται σε κυκλοφορία στην εσωτερική αγορά και μόνο για τα προϊόντα αυτά, όχι για άλλα που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία στο εξωτερικό. Αν ο νομοθέτης υιοθετεί τον κανόνα της διεθνούς

---

¹⁰⁴ Σκέψεις 23-24 της Απόφασης

¹⁰⁵ Σκέψεις 41-42 της Εισήγησης

¹⁰⁶ Σκέψη 51 της Εισήγησης

ανάλωσης, αυτή επέρχεται, για τα προϊόντα εκείνα που τίθενται σε κυκλοφορία σε οποιαδήποτε αγορά.¹⁰⁷

Την ανάλωση εντός του ΕΟΧ ευλόγως επέλεξε ο νομοθέτης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αργότερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως στόχος του εθνικού νομοθέτη είναι η διασφάλιση του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της εθνικής αγοράς, έτσι ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενδιαφέρεται για τον ανταγωνισμό στο πλαίσιο του ΕΟΧ και δεν θα μπορούσε να αγνοήσει το διακοινοτικό εμπόριο και το στόχο της δημιουργίας μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς.

Στο πλαίσιο του ΕΟΧ η αρχή της ανάλωσης λειτουργεί ως μηχανισμός εξισορρόπησης αφενός της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και αφετέρου της αποκλειστικής φύσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και του νομικού μονοπωλίου που αυτά παρέχουν, δηλαδή ως μηχανισμός εξισορρόπησης κυρίως των άρθρων 34 και 36 της ΣΛΕΕ.

Με τη θέσπιση της Οδηγίας 89/104/ΕΟΚ (ήδη Οδηγίας 2008/95/ΕΚ) και του Κανονισμού (ΕΚ) 40/94 (ήδη Κανονισμού (ΕΕ) 2424/2015), ο κανόνας της κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος καθιερώθηκε στο παράγωγο περί σημάτων κοινοτικό δίκαιο τόσο σε σχέση με το εθνικό όσο και σε σχέση με το κοινοτικό σήμα. Ο ίδιος κανόνας, χαρακτηριζόμενος πλέον ορθότερα, μετά τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβώνας, ως κανόνας της ενωσιακής ανάλωσης του δικαιώματος, καθιερώνεται σήμερα στην Οδηγία 2008/95/ΕΚ και στον Κανονισμό (ΕΕ) 2424/2015, που κατήργησαν και αντικατέστησαν την Οδηγία 89/104/ΕΟΚ και τον Κανονισμό (ΕΚ) 207/2009 αντίστοιχα. Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας και το άρθρο 13 του Κανονισμού ορίζεται: *«1. Το δικαίωμα που παρέχει το [κοινοτικό ή εθνικό] σήμα δεν επιτρέπει στο δικαιούχο του να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.*

---

¹⁰⁷ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 63

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντισταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

Όσον αφορά στο δίκαιο της ευρεσιτεχνίας δεν υπάρχει ρητή διάταξη που να καθιερώνει την αρχή της ανάλωσης, καθώς στο δίκαιο της ευρεσιτεχνίας δεν υπάρχει ακόμα σχετική εναρμόνιση σε ενωσιακό επίπεδο.¹⁰⁸ Αποτελεί γεγονός ότι ο λόγος της διατύπωσης της αρχής της ανάλωσης με ρητούς νομοθετικούς κανόνες υπήρξε αποτέλεσμα της επιρροής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αρχή της ανάλωσης συνάγεται βέβαια ερμηνευτικά με βάση την ανάγκη προστασίας της κυριότητας των τρίτων που αποκτούν εμπορεύματα που ενσωματώνουν ευρεσιτεχνίες και με βάση την ανάγκη της ασφάλειας και της ελευθερίας των συναλλαγών, που θα κλονίζονταν αν η ευρεσιτεχνία συνοδευόταν από εξουσία παρακολούθησης του υλικού φορέα (εμπορεύματος) στο οποίο ενσωματώνεται.^{109 110}

Υπέρ της κοινοτικής ανάλωσης τάσσεται άλλωστε και το άρθρο 28 της Διεθνούς Συμβάσεως του Λουξεμβούργου (1989) για το Κοινοτικό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας που όμως δεν τέθηκε σε ισχύ, καθώς και η Πρόταση Κανονισμού για το Κοινοτικό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας, COM (2000) 12 final.

Επιπρόσθετα, το παραγωγό δίκαιο, εκεί όπου υπάρχει, δηλαδή σε κάποια ειδικότερα άυλα αγαθά επί τεχνικών δημιουργιών, εκφράζεται σαφώς υπέρ της ανάλωσης και μάλιστα της κοινοτικής ανάλωσης, σε αντιδιαστολή προς τη διεθνή

---

¹⁰⁸ Η παραπάνω άποψη αποδεικνύεται και στις ρυθμίσεις άλλων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, τα οποία έχουν αποτελέσει αντικείμενο εναρμόνισης, όπου διατυπώνεται ρητά η αρχή της κοινοτικής ανάλωσης όπως στο δίκαιο για τα πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα που καλύπτει και τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και τις βάσεις δεδομένων (βλ. τις αντίστοιχες Οδηγίες 2001/19 ΕΚ, 2001/29 ΕΚ, 91/250 ΕΚ, 96/9 ΕΚ) και στις τοπογραφίες προϊόντων ημιαγωγών (Οδηγία 87/64 ΕΚ), καθώς στις βιοτεχνολογικές εφευρέσεις (βλ. Οδηγία 98/44 ΕΚ).

¹⁰⁹ Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, ο.π., σελ. 177

¹¹⁰ Σε σχέση με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ο ελληνικός Ν.1733/1987 για παράδειγμα δεν περιέχει ρητή διάταξη για την ανάλωση του δικαιώματος, η οποία ανάλωση, ωστόσο, συνάγεται ερμηνευτικά μέσα από τις διατάξεις για την αρχή της εδαφικότητας.

ανάλωση).¹¹¹

---

¹¹¹ Πρβλ. την Οδηγία 87/54 ΕΚ για τις τοπογραφίες προϊόντων ημιαγωγών αρ. 5 παρ. 5, τον Κανονισμό 2100/94 για τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών, αρ. 16.

B' ΜΕΡΟΣ

Η Συνύπαρξη του Δικαίου Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο

I. Στο Πλαίσιο του Δικαιώματος στο Σήμα

α) Παράλληλες Εισαγωγές και Ελεύθερη Κυκλοφορία

Η υπόθεση Centrafarm BV κ.λπ. κατά Winthrop BV (1974)¹¹²

Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο εξέτασε την υπόθεση της ομώνυμης Ολλανδικής εταιρίας που επικαλέστηκε τα δικαιώματά της από το Ολλανδικό σήμα NEGRAM, για να εμποδίσει την εταιρία Centrafarm να εισαγάγει στην Ολλανδία φαρμακευτικά προϊόντα με το σήμα αυτό που είχε προμηθευτεί στην Αγγλία. Το Δικαστήριο δέχτηκε ότι στις αξιώσεις που απορρέουν από το δικαίωμα στο σήμα περιλαμβάνεται και η εξουσία του σηματούχου να θέσει αυτός για πρώτη φορά σε κυκλοφορία τα προϊόντα του. Σημείωσε μάλιστα ότι αυτή η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία περιλαμβάνεται στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα, όπως δηλαδή και η λειτουργία προέλευσης.

Η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία σημαίνει ότι ο σηματούχος έχει αρχικά τη δυνατότητα να καταστήσει την παγκόσμια αγορά και να διαφοροποιεί τις τιμές των προϊόντων του σε κάθε εθνική αγορά.¹¹³ Ωστόσο, όπως το Δικαστήριο επεσήμανε στην παράγραφο 17 του σκεπτικού του, η ύπαρξη παραγόντων σε ένα κράτος μέλος, όπως εν προκειμένω μέτρα των δημοσίων αρχών στο κράτος εξαγωγής προς έλεγχο της τιμής των προϊόντων, τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση των τιμών στα κράτη μέλη, δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη διατήρηση ή την εισαγωγή από άλλο κράτος μέλος μέτρων ασυμβίβαστων προς τους σχετικούς με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων κανόνες, ιδίως στον τομέα της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας.

¹¹²ΔΕΚ, 31.10.74, C-16/74, Centrafarm κατά Winthrop, Συλλ. 1974,479, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=16/74&td=ALL>

¹¹³Παράγραφοι 16-17 του σκεπτικού του Δικαστηρίου

Επομένως, σύμφωνα με το διατακτικό του Δικαστηρίου στην πιο πάνω απόφαση,¹¹⁴ είναι ασυμβίβαστη προς τους κανόνες της Συνθήκης ΕΟΚ περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της κοινής αγοράς η άσκηση του δικαιώματος στο σήμα, ώστε να απαγορεύεται η διάθεση προς πώληση σε κράτος μέλος προϊόντων, τα οποία έχουν διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος υπ' αυτό το σήμα από τον εν λόγω κάτοχο ή με τη συναίνεσή του. Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι μεταξύ του κράτους μέλους εξαγωγής και του κράτους μέλους εισαγωγής υφίστανται διαφορές τιμών που προκύπτουν από μέτρα που έχουν ληφθεί στο κράτος εξαγωγής από τις δημόσιες αρχές προς έλεγχο της τιμής του προϊόντος δεν ασκεί επιρροή για την παραπάνω απαγόρευση της άσκησης του δικαιώματος στο σήμα.

Σύμφωνα με το παραπάνω διατακτικό γίνεται δεκτό ότι το δικαίωμα στο σήμα χορηγεί και εξουσία θέσης του προϊόντος σε πρώτη κυκλοφορία και ότι η εξουσία αυτή κάμπτεται εντός των κρατών μελών του ΕΟΧ λόγω της υπέρτερης αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και μέσου του φαινομένου των παράλληλων εισαγωγών.

β) Παράλληλες Εισαγωγές και Μεταβίβαση Σήματος

Η υπόθεση CNL-SUCAL κατά HAG (1990)¹¹⁵

Στην παραπάνω απόφαση το Δικαστήριο εξέτασε την υπόθεση της Γερμανικής εταιρίας HAG που είχε κατοχυρώσει το ομώνυμο σήμα στη Γερμανία και στο Βέλγιο.¹¹⁶ Το Βελγικό σήμα το μεταβίβασε στη θυγατρική της εταιρία στο Βέλγιο. Κάποια στιγμή η θυγατρική εταιρία του Βελγίου αποσπάστηκε από τον όμιλο και ανεξαρτητοποιήθηκε. Μετά από αλληπάλληλες μεταβιβάσεις, το βελγικό σήμα αποκτήθηκε από την εταιρία

---

¹¹⁴Εδάφια 1) και 2) του διατακτικού της Απόφασης

¹¹⁵ΔΕΚ, 17.10.90, C-10/89, Συλλ. 1990I-3711, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=10/89&td=ALL>

¹¹⁶Το σήμα HAG χρησιμοποιούνταν και από τις δύο εταιρίες για τη σήμανση προϊόντος καφέ χωρίς καφεΐνη.

CNLSUNAL, πλήρως ανεξάρτητη προς τη Γερμανική HAG, και η CNL SUCAL άρχισε να εξάγει προϊόντα με το σήμα HAG στη Γερμανία.¹¹⁷

Το Δικαστήριο αφού πρώτα υπενθύμισε ότι οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί των εισαγωγών που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας επιτρέπονται από το άρθρο 36, υπό τη ρητή προϋπόθεση ότι οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών,¹¹⁸ έκρινε ότι η Γερμανική εταιρία είχε δικαίωμα να εμποδίσει την εισαγωγή των προϊόντων αυτών στη Γερμανία, γιατί το βελγικό σήμα δεν ανήκε στην ίδια ή σε θυγατρική της, αλλά σε τρίτη ανεξάρτητη επιχείρηση, χωρίς να έχει νομική σημασία το ότι κάποτε το βελγικό σήμα ανήκε σε θυγατρική της Γερμανικής εταιρίας.¹¹⁹

Το Δικαστήριο υπογράμμισε μάλιστα ότι υπό τις ως άνω περιστάσεις η εξουσία απαγόρευσης εισαγωγών στη Γερμανία ανήκε στην ουσιώδη λειτουργία του σήματος, που ήταν να επιτρέπει στο σηματούχο να ελέγχει την ποιότητα των προϊόντων που διακρίνονται με το σήμα του και να ενημερώνει μέσω του σήματος το κοινό για την προέλευση των προϊόντων από τη δική του επιχείρηση.¹²⁰ Καθώς το βελγικό σήμα είχε πλέον περιέλθει σε τρίτη ανεξάρτητη επιχείρηση, κρίθηκε ότι οι εισαγωγές από το Βέλγιο στη Γερμανία έπλητταν τόσο τη λειτουργία προέλευσης όσο και τη λειτουργία εγγύησης της ποιότητας του γερμανικού σήματος.

Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι στην περίπτωση μεταβίβασης σήματος σε τρίτη ανεξάρτητη επιχείρηση από τον αρχικό δικαιούχο, είναι δυνατό να καμφθεί η αρχή της

---

¹¹⁷Σκέψεις 2-5 της Απόφασης

¹¹⁸Σκέψη 11 της Απόφασης. Σύμφωνα μάλιστα με τη 12^η σκέψη της Απόφασης: «Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 36 δεν επιτρέπει αποκλίσεις από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στην κοινή αγορά, παρά μόνο καθόσον οι αποκλίσεις αυτές δικαιολογούνται για την προστασία των δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και ότι συνεπώς ο κάτοχος δικαιώματος εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας που προστατεύεται από τη νομοθεσία ενός κράτους δεν μπορεί να επικαλείται τη νομοθεσία αυτή για να εμποδίζει την εισαγωγή ή την εμπορία προϊόντος το οποίο έχει διατεθεί νομίμως στην αγορά άλλου κράτους μέλους από τον ίδιο τον δικαιούχο, με τη συναίνεση του ή από πρόσωπο το οποίο συνδέεται με αυτόν με δεσμούς νομικής ή οικονομικής εξάρτησεως».

¹¹⁹Σκέψεις 19-20 της Απόφασης

ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και να απαγορευτούν οι εισαγωγές από το ένα κράτος μέλος σε άλλο, εάν τα εισαγόμενα προϊόντα προέρχονται από την τρίτη ανεξάρτητη επιχείρηση. Σε αυτή την περίπτωση, κατά την οποία έχει μεσολαβήσει μεταβίβαση του σήματος, τα εισαγόμενα προϊόντα δεν είναι ίδια με αυτά που κυκλοφορούν στην εθνική αγορά κι ας φέρουν το ίδιο σήμα καθώς αυτά παράγονται από τρίτη ανεξάρτητη επιχείρηση που δεν ταυτίζεται με αυτή που έχει καταθέσει και χρησιμοποιεί το σήμα στη σχετική αγορά.

γ) Μορφές Θέσης των Προϊόντων σε Κυκλοφορία

Σε αυτή τη θεματική ενότητα θα αναλυθούν περιπτώσεις υποθέσεων κατά τις οποίες τέθηκαν ερωτήματα σχετικά με το ποιες διαδικασίες, όπως η εισαγωγή και ο εκτελωνισμός των προϊόντων, η αποθήκευση, η προώθησή τους σε χονδρεμπόρους και διανομείς κλπ., μπορούν να θεωρηθούν ως διάθεση των προϊόντων προς αγορά σε κράτος εντός του ΕΟΧ, έτσι ώστε να επέλθει η ανάλωση του σχετικού δικαιώματος.

Η υπόθεση Peak Holding κατά Axolin-Elinor (2004)¹²¹

Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της ως άνω υπόθεσης,¹²² η εταιρία Peak Holding είχε θέσει σε κυκλοφορία εντός του ΕΟΧ παρτίδες ενδυμάτων της υπό το σήμα PeakPerformance την περίοδο 1998-1999, τα οποία πουλούσε σε καταναλωτές μέσα από συμβεβλημένα καταστήματα. Στο τέλος της παραπάνω περιόδου απέσυρε όσα προϊόντα δεν είχαν πωληθεί από την αγορά και τα αποθήκευσε. Προμήθευσε δε στην αγορά ενδύματα με νέα σχέδια. Το 2000 μεταβίβασε τις πιο πάνω παλαιές παρτίδες

---

¹²⁰Σκέψη 13 της Απόφασης

¹²¹ΔΕΚ, 30.11.04, C-16/03, Peak Holding κατά Axolin-Elinor (Peak Performance), Συλλ. 2004 I-11313, διαθέσιμη στο διαδικτυακό τόπο:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=16/03&td=ALL>

¹²²Σκέψεις 6-13 της Απόφασης

εμπορευμάτων στη Γαλλική εταιρία Corpad, με τη συμφωνία ότι θα τα διαθέσει προς πώληση σε χώρες της ανατολικής Ευρώπης και όχι εντός του EOX.

Η Corpad, κατά παράβαση της συμφωνίας διέθεσε τα εμπορεύματα σε εκπωτική αλυσίδα στη Σουηδία. Το Δικαστήριο απασχόλησαν τρία κυρίως ζητήματα: (α) Τί είναι αυτό που συνιστά διάθεση στο εμπόριο κι επιφέρει ανάλωση του δικαιώματος στο σήμα; (β) Επέρχεται ανάλωση σε σχέση με προϊόντα που ο σηματούχος απέσυρε από την κυκλοφορία χωρίς να έχουν πωληθεί; (γ) Ασκεί επιρροή στην ανάλωση η παραβίαση της συμβατικής υποχρέωσης χονδρεμπόρου εγκατεστημένου στον EOX να μη διαθέσει τα προϊόντα εντός του EOX;

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η αρχή της ανάλωσης είναι συνυφασμένη με το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο σήμα, δηλαδή το δικαιολογητικό λόγο για τον οποίο η έννομη τάξη αναγνωρίζει και προστατεύει το δικαίωμα αυτό. Τούτο συνίσταται στην πρόθεση του νομοθέτη να εξασφαλίσει στο σηματούχο τη δυνατότητα πορισμού μίας οικονομικής ωφέλειας από την υπό προνομιακό καθεστώς (μη ανταγωνισμού) πρώτη πώληση των προϊόντων του και αυτό ως κίνητρο για τη διατήρηση της υψηλής ποιότητας των προϊόντων του και την περαιτέρω βελτίωσή της. Η υλοποίηση αυτής της δυνατότητας πορισμού οικονομικής ωφέλειας, μέσα από την πρώτη διάθεση στο εμπόριο, είναι που ικανοποιεί το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος και επιφέρει την ανάλωση.¹²³

Με την έννοια αυτή κρίσιμη δεν είναι η νομική μεταβίβαση της κυριότητας των εμπορευμάτων, αλλά η μετάθεση της πραγματικής και φυσικής τους εξουσίας και της πραγματικής εξουσίας διάθεσής στους στην αγορά. Έτσι, π.χ. ανάλωση επέρχεται ακόμα και αν τα προϊόντα πωλούνται σε χονδρεμπόρους με τον όρο παρακράτησης της κυριότητας. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την παραπάνω έννοια, δεν έχει επέλθει ανάλωση σε σχέση με εμπορεύματα που ο σηματούχος απέσυρε από την κυκλοφορία χωρίς να έχουν πωληθεί, ή άλλως πως διατεθεί, γιατί σε σχέση με αυτά δεν έχει αντληθεί ακόμα οικονομική ωφέλεια.

---

¹²³Σκέψεις 35-37 της Απόφασης

Τέλος, δεν επιφέρουν ανάλωση ενέργειες που έχουν χαρακτήρα προπαρασκευαστικό της διάθεσης στην αγορά, δηλαδή δεν είναι προσανατολισμένες στην αγορά, όπως για παράδειγμα η εισαγωγή προϊόντων στον ΕΟΧ από το σηματούχο από εργοστάσια παραγωγής εκτός ΕΟΧ, ο εκτελωνισμός ή η αποθήκευσή τους, η διαπραγμάτευση της πώλησής τους σε διανομείς και χονδρεμπόρους που δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί, κλπ.¹²⁴ Εξ άλλου, σε σχέση με προϊόντα που διατέθηκαν από το σηματούχο σε χονδρέμπορο εντός του ΕΟΧ, με τον όρο διάθεσής τους εκτός ΕΟΧ, η παραβίαση αυτής της συμβατικής υποχρέωσης δεν αναιρεί την ανάλωση που έχει ήδη επέλθει με την πώληση στον χονδρέμπορο, αφού αυτή η πώληση ικανοποιεί το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος.¹²⁵

Κατά το Δικαστήριο, όλα αυτά ενισχύονται και από την παρατήρηση ότι η αρχή της ανάλωσης συνιστά στο πλαίσιο του ΕΟΧ και το σημείο εξισορρόπησης ανάμεσα στην αποκλειστική φύση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας αφενός και την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας αφετέρου. Σκοπός εξάλλου του άρθρου 7 παρ. 1 της Οδηγίας είναι ο σηματούχος να μην έχει δικαίωμα παρακολούθησης των προϊόντων, ή άλλη εξουσία ελέγχου ή επέμβασης σε αυτά, μετά την πρώτη διάθεσή τους μέσα στον ΕΟΧ.

Υπόθεση Class International BV κατά Colgate-Palmolive Company κ.λ.π. (2005)¹²⁶

Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης,¹²⁷ η Class International είχε εισάγει εντός της Κοινότητας και συγκεκριμένα στο Ρότερνταμ, ένα εμπορευματοκιβώτιο με οδοντόκρεμες που έφεραν το σήμα Aquafresh και οι οποίες είχαν αγοραστεί από την νοτιοαφρικανική επιχείρηση Karrex International. Οι εταιρίες Colgate-Palmolive κλπ., οι οποίες είχαν κατοχυρώσει το παραπάνω σήμα τόσο κοινοτικά

¹²⁴Σκέψεις 42-43 της Απόφασης

¹²⁵Σκέψη 54 της Απόφασης

¹²⁶ΔΕΚ 18.10.05, C-405/03, Class International κατά Colgate Palmolive, Συλλ. 2005 I-8735, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=405/03&td=ALL>

¹²⁷Σκέψεις 13-17 της Απόφασης

όσο και στο γραφείο σημάτων της Benelux, μόλις πληροφορήθηκαν το γεγονός, έχοντας την πεποίθηση ότι πρόκειται για παραποιημένα προϊόντα, προέβησαν σε συντηρητική κατάσχεση του εμπορευματοκιβωτίου στις 5 Μαρτίου 2002. Ωστόσο, ύστερα από σχετική αυτοψία διαπιστώθηκε ότι δεν επρόκειτο για παραποιημένα αλλά για γνήσια προϊόντα.

Το προδικαστικό ερώτημα που τέθηκε λοιπόν στο Δικαστήριο ήταν εάν μπορεί ο δικαιούχος σήματος επικαλούμενος τις εξουσίες που του παρέχει το σήμα για πρώτη θέση των προϊόντων σε κυκλοφορία να απαγορεύει την εισαγωγή εντός του ΕΟΧ προϊόντων, τα οποία πρόκειται να διαμετακομιστούν σε τρίτες χώρες εκτός ΕΟΧ. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνιστά εισαγωγή στον ΕΟΧ η απλή διέλευση προϊόντων-διαμετακόμιση, ή η εισαγωγή μόνον για το σκοπό εφοδιασμού πλοίων που εκτελούν θαλάσσια ταξίδια εξωτερικού και ελλιμενίζονται σε κοινοτικά λιμάνια για εφοδιασμό με τρόφιμα ή άλλα αγαθά. Σε αυτές τις περιπτώσεις, όπου τα εισαγόμενα προϊόντα τίθενται στο ειδικό τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής διαμετακόμισης ή της εσωτερικής αποταμίευσης, τα προϊόντα δεν τίθενται στην εσωτερική αγορά του ΕΟΧ και από νομικής απόψεως δεν εισάγονται καν στον ΕΟΧ.¹²⁸

Σύμφωνα με τα παραπάνω συνάγεται ότι δεν μπορεί να εμποδιστεί η διακίνηση εμπορευμάτων που βρίσκονται σε καθεστώς διαμετακόμισης με τις διατάξεις για την απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών από τρίτες χώρες, καθώς σε αυτή την περίπτωση τα εμπορεύματα δεν εισάγονται στην ουσία στον ΕΟΧ με σκοπό την περαιτέρω διάθεσή τους. Επίσης δεν μπορεί να εμποδιστεί ο εφοδιασμός σε λιμάνια πλοίων που εκτελούν διεθνή θαλάσσια ταξίδια με εμπορεύματα παράλληλης εισαγωγής από τρίτες χώρες.

Η υπόθεση L'OréalSA κ.λ.π. κατά eBayInternationalAG κ.λ.π. (2011)¹²⁹

¹²⁸Πρβλ. το εδάφιο 1) του διατακτικού της Απόφασης

¹²⁹ΔΕΚ, 12.7.11, C-324/09, L'Oréal κλπ. κατά E Bay κλπ., διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=324/09&td=ALL>

Σε αυτή την υπόθεση, το Δικαστήριο ασχολήθηκε με μια σειρά ζητημάτων που αφορούν τις πωλήσεις και τη διαφήμιση μέσω του διαδικτύου και ιδίως μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες που διευκολύνουν την προσφορά εμπορευμάτων προς πώληση. Η EBay διαχειρίζεται την ομώνυμη γνωστή ψηφιακή πλατφόρμα προσφοράς εμπορευμάτων προς πώληση σε καταναλωτές. Η πλατφόρμα αυτή έχει τη μορφή ιστοσελίδας στην οποία έμποροι μπορούν να αναρτούν προσφορές εμπορευμάτων καθώς και διαφημίσεις. Με αυτό τον τρόπο, η E Bay δεν εμπορεύεται δικά της προϊόντα, αλλά παρέχει υπηρεσίες που διευκολύνουν τρίτους να διαθέτουν προϊόντα τους. Πολλά από τα προσφερόμενα εμπορεύματα είναι προϊόντα μεγάλης φήμης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι ζήτημα προσβολής του σήματος μπορεί να τεθεί μόνο όταν η προσφορά προϊόντων μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες γίνεται από επιχειρηματίες, δηλ. εμπόρους που συστηματικά διακινούν προϊόντα προς πώληση. Για αυτούς η χρήση του σήματος συνιστά χρήση στις συναλλαγές που ενεργοποιεί τη νομοθεσία περί σημάτων. Αντίθετα, η νομοθεσία περί σημάτων δεν προβλέπει τη δυνατότητα προσβολής του σήματος από ιδιώτες που μεμονωμένα και αποσπασματικά πωλούν προϊόντα.

Όπως διευκρινίστηκε, η επίκληση των αναγνωρισμένων δια των σημάτων αποκλειστικών δικαιωμάτων είναι δυνατή, κατ' αρχήν, μόνον έναντι των επιχειρηματιών.¹³⁰ Πράγματι, για να μπορεί ο δικαιούχος εμπορικού σήματος να απαγορεύει τη χρήση από τρίτον πανομοιότυπων ή παρεμφερών προς το εν λόγω σήμα σημείων, πρέπει η χρήση αυτή να γίνεται στο πλαίσιο των συναλλαγών. Τέτοια περίπτωση θα υφίσταται, εάν οι πραγματοποιούμενες μέσω μιας τέτοιας διαδικτυακής αγοράς πωλήσεις εκφεύγουν, λόγω του όγκου, της συχνότητας ή άλλων χαρακτηριστικών γνωρισμάτων τους, των ορίων της ιδιωτικής δραστηριότητας. Εν προκειμένω ο πωλητής θα δραστηριοποιείται στο πλαίσιο των συναλλαγών κατά την έννοια των άρθρων 5 της Οδηγίας 2008/95 και 9 του Κανονισμού 40/94 (ήδη 2424/2015).¹³¹

---

¹³⁰Σκέψη 54 της Απόφασης

¹³¹Σκέψη 55 της Απόφασης

Ακολουθώντας το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου για προϊόντα που δεν έχουν διατεθεί πιο πριν εντός του ΕΟΧ η προσφορά τους προς πώληση μέσω ψηφιακής πλατφόρμας, όπως η EBay, συνιστά προσβολή του σήματος και συγκεκριμένα της εξουσίας για πρώτη διάθεση εντός του ΕΟΧ. Ωστόσο για τη θεμελίωση της προσβολής αυτής, πρέπει, αλλά και αρκεί, η διάθεση προς πώληση να στοχεύει τους εντός του καλυπτόμενου από το σήμα εδάφους καταναλωτές, δηλαδή εν προκειμένω καταναλωτές εντός του ΕΟΧ.¹³² Η παραπάνω διαπίστωση ισχύει ακόμα και όταν το προϊόντα που προσφέρονται προς πώληση βρίσκονται εκτός ΕΟΧ.

Το Δικαστήριο για να δικαιολογήσει την παραπάνω θέση, επισήμανε ότι σε αντίθετη περίπτωση η εφαρμογή της σχετικής με τα σήματα νομοθεσίας θα γινόταν αναποτελεσματική. Συγκεκριμένα τόνισε πως «..αν η χρήση, στο πλαίσιο προσφοράς προς πώληση ή διαφημίσεως μέσω του Διαδικτύου με αποδέκτες τους εντός της Ενώσεως καταναλωτές, πανομοιότυπου ή παρεμφερούς προς καταχωρισμένο εντός της Ενώσεως σήμα σημείου διέφευγε της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας περί σημάτων λόγω του γεγονότος απλώς και μόνον ότι ο τρίτος ο οποίος ευθύνεται για την εν λόγω προσφορά ή την εν λόγω διαφήμιση είναι εγκατεστημένος σε τρίτο κράτος, τότε θα θιγόταν η αποτελεσματικότητα των κανόνων αυτών, είτε ο διακομιστής του διαδικτυακού τόπου τον οποίο χρησιμοποιεί ευρίσκεται εντός ενός τέτοιου κράτους είτε το αποτελούν αντικείμενο της ως άνω προσφοράς της ή της ως άνω διαφημίσεως προϊόν ευρίσκεται εντός τρίτου κράτους».¹³³

Ωστόσο, όπως σημείωσε το Δικαστήριο, η προϋπόθεση της στόχευσης καταναλωτών εντός του ΕΟΧ δεν συντρέχει, όταν υπάρχει μόνο απλή δυνατότητα πρόσβασης της ιστοσελίδας και από Ευρωπαίους καταναλωτές.¹³⁴ Για την κατάφαση της ως άνω προϋπόθεσης, η στόχευση των Ευρωπαίων καταναλωτών θα πρέπει να είναι, τρόπον τινά, ενεργητική και να συνάγεται από το σύνολο των περιστάσεων, όπως για

---

¹³²Σκέψη 58 της Απόφασης

¹³³Σκέψη 63 της Απόφασης

¹³⁴Σκέψη 64 της Απόφασης

παράδειγμα από διευκρινίσεις σε σχέση με τις γεωγραφικές ζώνες στις οποίες ο πωλητής μπορεί να αποστείλει τα διατιθέμενα προϊόντα.¹³⁵

Στο πλαίσιο της ίδιας Απόφασης το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την παλαιότερη νομολογία του, ότι δεν έχει αναλωθεί η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία προκειμένου για προϊόντα που ο σηματούχος έθεσε στη διάθεση διανομέων του όχι προς πώληση σε καταναλωτές, αλλά για δειγματισμό, ή για να διανεμηθούν δωρεάν για την προώθηση των πωλήσεων.¹³⁶ Επίσης, έκρινε ότι συνιστά προσβολή του σήματος η διάθεση προϊόντων χωρίς τη συσκευασία τους, όταν τούτο έχει ως αποτέλεσμα να μην αναγράφονται ουσιώδεις πληροφορίες για το προϊόν, όπως αυτές που αφορούν την ταυτότητα του παραγωγού και διευκρινίζουν την προέλευση από ορισμένη επιχείρηση, ή όταν η αποσυσκευασία έχει ως αποτέλεσμα να θίγει την εικόνα, τη φήμη και το γόητρο του προϊόντος.¹³⁷

Ακόμη στην παραπάνω απόφαση, το Δικαστήριο, επιβεβαιώνοντας παλαιότερη νομολογία του,¹³⁸ επισήμανε ότι συνιστά χρήση προς συναλλαγές και προσβολή σήματος η χρήση από τρίτο χωρίς άδεια της λέξης κλειδί σε μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο για τη διαφήμιση ιστοσελίδων που διαθέτουν προς πώληση προϊόντα. Μάλιστα το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, όταν η χρήση αυτή προέρχεται από επιχειρήσεις που διαθέτουν όμοια ή παρόμοια προϊόντα με αυτά που διακρίνει το σήμα, τότε έχουν εφαρμογή τα εδάφια α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 5 της Οδηγίας 89/104, ενώ αν η χρήση προέρχεται από επιχείρηση που δεν διαθέτει όμοια ή παρόμοια προϊόντα, τότε η προσβολή μπορεί να θεμελιωθεί μόνο στο εδάφιο γ' για την προστασία της φήμης του σήματος.¹³⁹ Έτσι, στην περίπτωση της E Bay που χρησιμοποιούσε σήματα της L' Oreal ως λέξεις κλειδιά σε μηχανές αναζήτησης, η προσβολή του σήματος μπορούσε να θεμελιωθεί μόνο σε εκμετάλλευση ή αποδυνάμωση της φήμης του σήματος, γιατί η χρήση που έκανε η E Bay δεν ήταν για προϊόντα αρωμάτων και καλλυντικών, για τα

---

¹³⁵Σκέψη 65 της Απόφασης

¹³⁶Σκέψεις 68-73 της Απόφασης και συγκεκριμένα σκέψη 72, όπου γίνεται αναφορά στην υπόθεση C-127/09 Coty Prestige Lancaster Group και στις σκέψεις της 43, 46 και 48.

¹³⁷Σκέψεις 80-83 της Απόφασης

¹³⁸Υποθέσεις C-236-238/08, Google & Google France (σκέψεις 51-52, 60) και C-278/08, BergSpechte (σκέψη 18).

οποία ίσχυαν τα σήματα της L' Oreal) αλλά για υπηρεσίες διευκόλυνσης και προώθησης των πωλήσεων τρίτων. Σημείωσε τέλος το Δικαστήριο ότι στην περίπτωση της χρήσης σήματος ως λέξης κλειδί σε μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο οι λειτουργίες του σήματος προσβάλλονται και όταν η σχετική διαφήμιση δεν επιτρέπει ή επιτρέπει δυσχερώς στο χρήστη του διαδικτύου να αντιληφθεί αν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίεςστις οποίες αναφέρεται η διαφήμιση προέρχονται από το δικαιούχο του σήματος ή από συνδεδεμένη οικονομικά με αυτόν επιχείρηση, ή αντιθέτως προέρχονται από τρίτο.¹⁴⁰

δ) Η Ποιοτική Διαφοροποίηση των Προϊόντων

Ειδική κατηγορία υποθέσεων παράλληλων εισαγωγών είναι αυτή όπου τα παραλλήλως εισαγόμενα προϊόντα είναι ποιοτικά διαφοροποιημένα από αυτά που διατίθενται από το σηματούχο στην εγχώρια αγορά. Πάρα πολλά προϊόντα διατίθενται από τους παραγωγούς-σηματούχους σε διαφορετικές ποιότητες ανάλογα με τη γεωγραφική αγορά όπου πρόκειται να κυκλοφορήσουν. Αυτό ισχύει ιδίως για τα προϊόντα εκείνα που επηρεάζονται από τις κλιματολογικές συνθήκες κυρίως τη θερμοκρασία. Τέτοια προϊόντα είναι κατ' εξοχήν τα τρόφιμα. Ομοίως από τις κλιματολογικές συνθήκες επηρεάζονται τα αρώματα. Ακόμη, τα φωτογραφικά φιλμ και συναφή προϊόντα παράγονται (με ίο ίδιο σήμα) σε διαφορετικές ποιότητες για να μπορούν να έχουν θετικά αποτελέσματα στις διαφορετικές συνθήκες φωτός που επικρατούν στις διάφορες γεωγραφικές ζώνες. Τέλος η ποιοτική διαφοροποίηση πολύ συχνά επιβάλλεται από λόγους κλιματολογικούς και είναι αναγκαία ακόμα και για την ασφάλεια των προϊόντων ή πάντως για τη διατήρηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών για τα οποία το κοινό τα προτιμά και τα επιλέγει.

Η υπόθεση CNL-SUCAL κατά HAG (1990)¹⁴¹

---

¹³⁹Σκέψεις 89-90 της Απόφασης

¹⁴⁰Σκέψεις 94-97 της Απόφασης

¹⁴¹ΔΕΚ, 17.10.90, C-10/89, Συλλ. 1990I-3711, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=10/89&td=ALL>

Το Δικαστήριο στην παραπάνω υπόθεση, έκρινε μεταξύ άλλων ότι η λειτουργία του σήματος να εγγυάται την ποιοτική ταυτότητα των διακρινόμενων προϊόντων είναι στενά συνδεδεμένη με τη λειτουργία προέλευσης, η οποία λειτουργία προέλευσης αποκτά σημασία μόνο όταν είναι συνδεδεμένη με τη λειτουργία εγγύησης. Η λειτουργία προέλευσης του σήματος, δηλαδή, δεν ενδιαφέρει καθαυτή, αλλά ενδιαφέρει εν όψει του ότι από την προέλευση από ορισμένη επιχείρηση συνάγεται και η ποιοτική ταυτότητα του προϊόντος. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, «...οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να προσελκύουν την πελατεία με την ποιότητα των προϊόντων τους... πράγμα που είναι δυνατό μόνο χάρη στην ύπαρξη διακριτικών γνωρισμάτων που εξατομικεύουν τα προϊόντα αυτά...Για να μπορεί το εμπορικό σήμα να επιτελεί τη λειτουργία αυτή, πρέπει να παρέχει την εγγύηση ότι όλα τα προϊόντα επί των οποίων έχει τεθεί έχουν κατασκευαστεί ή παραχθεί υπό τον έλεγχο μιας μόνο επιχείρησης, η οποία έχει την ευθύνη για την ποιότητά τους».¹⁴²¹⁴³

Στη συνέχεια του σκεπτικού του το Δικαστήριο, αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα του σηματούχου να θέσει αυτός πρώτος σε κυκλοφορία τα προϊόντα που φέρουν το σήμα του,¹⁴⁴ και επισημαίνει ότι το δικαίωμα στο σήμα δεν θα μπορούσε να επιτελέσει τη βασική του λειτουργία, αν ο σηματούχος εμποδιζόταν να ασκήσει τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτό και του επιτρέπουν να εμποδίσει την εισαγωγή προϊόντων που θα μπορούσαν να προκαλέσουν σύγχυση στον καταναλωτή.¹⁴⁵

Τέλος το Δικαστήριο έκρινε,¹⁴⁶ ότι δεν αντιβαίνει προς τα άρθρα 34 και 36 της Συνθήκης (πρώην αρ. 28 και 30) εθνική νομοθεσία που επιτρέπει σε μια επιχείρηση, κάτοχο δικαιώματος επί σήματος εντός κράτους μέλους, να εμποδίζει την εισαγωγή από

---

¹⁴²Σκέψη 13 της Απόφασης

¹⁴³Η στενή σχέση της λειτουργίας προέλευσης με την εγγυητική λειτουργία του σήματος είχε διαφανεί ήδη με την απόφαση *Ideal Standard*, C- 9/93, της 22.06.94 διαθέσιμη στο: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=9/9&td=ALL&parties=Ideal%20Standard> , όπου στη σκέψη 8 αυτής είχε κριθεί μεταξύ άλλων ότι ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στο εμπορικό σήμα είναι και η εγγύηση της ποιότητας των διακρινόμενων προϊόντων και ότι η λειτουργία προέλευσης από ορισμένη επιχείρηση είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την εγγύηση της ποιοτικής ταυτότητας των διακρινόμενων προϊόντων.

¹⁴⁴Σκέψη 14 της Απόφασης

¹⁴⁵Σκέψη 16 της Απόφασης

¹⁴⁶Πρβλ. το διατακτικό της Απόφασης

άλλο κράτος μέλος ομοειδών προϊόντων επί των οποίων έχει τεθεί νομίμως στο τελευταίο αυτό κράτος το ίδιο σήμα ή ένα σήμα που δημιουργεί σύγχυση με το προστατευόμενο σήμα.¹⁴⁷

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, είναι δικαίωμα του σηματούχου να καθορίζει την ποιότητα των προϊόντων του ώστε να είναι διαφορετική σε κάθε χώρα, εφόσον τούτο επιβάλλεται από αντικειμενικές συνθήκες, στην έκταση που αυτό δεν οδηγεί σε έντεχνη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών των κρατών μελών του ΕΟΧ. Έτσι, η εισαγωγή και η παραπέρα διάθεση ποιοτικά διαφοροποιημένων προϊόντων συνιστά μη νόμιμη χρήση του σήματος, ακόμα και αν είναι κατ' αρχήν νόμιμη, προερχόμενη από χώρες εντός του ΕΟΧ.

Ο στενός δεσμός της λειτουργίας προέλευσης με τη λειτουργία ποιότητας καθώς και η κρίση του Δικαστηρίου ότι η απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών που πλήττουν την εγγυητική λειτουργία του σήματος είναι συμβατή με το νομικό καθεστώς του ελεύθερου ανταγωνισμού επιβεβαιώνεται και από πλήθος άλλων αποφάσεων, όπως για παράδειγμα η απόφαση C- 228/03, Gillette, της 17.03.05.¹⁴⁸ Σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση ¹⁴⁹ και τις εκεί περαιτέρω παραπομπές σε άλλες αποφάσεις του Δικαστηρίου,¹⁵⁰ «..το δικαίωμα επί του σήματος αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του συστήματος ανόθευτου ανταγωνισμού που επιδιώκει να καθιερώσει και να διαφυλάξει η Συνθήκη. Στο πλαίσιο αυτού του συστήματος, οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να

---

¹⁴⁷Πράγματι, δεν αντιβαίνει για παράδειγμα στα άρθρα 34 και 36 της Συνθήκης, η διάταξη της παραγράφου 2, του άρθρου 128 Ν. 4072/12 σύμφωνα με την οποία :«Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται, εάν ο δικαιούχος έχει εύλογη αιτία να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιώνεται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο». Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ακόμα κι αν ο ίδιος ο σηματούχος έθεσε για πρώτη φορά σε κυκλοφορία σηματοδοτημένα προϊόντα του εντός του ΕΟΧ, μολαταύτα εξακολουθεί να έχει το δικαίωμα να ασκήσει τις από το σήμα αξιώσεις του και να εμποδίσει την παραπέρα κυκλοφορία τους, αν έχει προς τούτο «εύλογη αιτία», πράγμα που κατά τη διάταξη συμβαίνει, ιδίως όταν μετά τη διάθεση των προϊόντων σε κυκλοφορία αλλοιώνεται ή μεταβάλλεται η κατάστασή τους. Ομοίως υπάρχει εύλογη αιτία, όταν τα προϊόντα για τα οποία πρόκειται είναι ποιοτικά διαφοροποιημένα.

¹⁴⁸ΔΕΚ, 17.03.05, C-228/03, GilletteCompany και GilletteGroupFinland, Συλλ. 2005 I-2337, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=228/03&td=ALL>

¹⁴⁹Σκέψη 25 της Απόφασης

¹⁵⁰Αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1990, C-10/89,HAG (Συλλογή 1990, σ. I-3711, σκέψη 13)· της 4ης Οκτωβρίου 2001, C-517/99, Merz & Krell (Συλλογή 2001, σ. I-6959, σκέψη 21), και της 12ης Νοεμβρίου 2002, C-206/01, ArsenalFootballClub (Συλλογή 2002, σ. I-10273, σκέψη 47).

προσελκύουν την πελατεία με την ποιότητα των προϊόντων τους ή των υπηρεσιών τους, πράγμα που είναι δυνατό μόνο χάρη στην ύπαρξη διακριτικών γνωρισμάτων που εξατομικεύουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες αυτές...».

ε) Η Διαφημιστική Χρήση Σήματος

Τη νομολογία του Δικαστηρίου έχει απασχολήσει επίσης το ζήτημα της δυνατότητας χρήσης του σήματος από τρίτο επιχειρηματία για να ανακοινώσει στο κοινό και να διαφημίσει ότι διαθέτει προς πώληση παραλλήλως εισαγόμενα προϊόντα.¹⁵¹ Το ζήτημα αυτό στην πραγματικότητα αναφέρεται στον αν και πότε προσβάλλεται η διαφημιστική λειτουργία του σήματος όταν το σήμα το εκμεταλλεύεται διαφημιστικά άλλος πλην του ίδιου του δικαιούχου. Στις περιπτώσεις αυτές, πρόκειται συνήθως για νόμιμες παράλληλες εισαγωγές, δηλ. παράλληλες εισαγωγές προϊόντων για τα οποία έχει αναλωθεί η εξουσία του σηματούχου για θέση για πρώτη φορά σε κυκλοφορία.

Γίνεται λοιπόν, στις παραπάνω περιπτώσεις, επίκληση από τους δικαιούχους της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος και διατυπώνεται το επιχείρημα ότι η χρήση του σήματος γίνεται με τρόπο που προσβάλλει τη διαφημιστική λειτουργία του σήματος και αποδυναμώνει το κύρος, το γόητρο και τη διαφημιστική αξία του σήματος υπερβαίνοντας το αναγκαίο για τη διάθεση των παραλλήλως εισαγομένων προϊόντων. Τα παραπάνω επιχειρήματα προβάλλονται συνήθως όταν τα παραλλήλως εισαγόμενα εμπορεύματα είναι προϊόντα πολυτελείας.¹⁵² Σύμφωνα με τη νομολογία που ακολουθεί, η προσβολή της διαφημιστικής λειτουργίας του προϊόντος συνιστά νόμιμη αιτία του σηματούχου να αντισταχθεί στην περαιτέρω χρήση του σήματος, παρά το γεγονός ότι το σχετικό δικαίωμα στο σήμα έχει ήδη αναλωθεί εντός του ΕΟΧ.

---

¹⁵¹Τζουγανάτος Δημήτριος, Οι συμφωνίες αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής στο δίκαιο του ανταγωνισμού, Νομική Βιβλιοθήκη, 2001, σελ. 210-219

¹⁵²Ως προϊόντα πολυτελείας έχουν χαρακτηριστεί κυρίως προϊόντα καλλωπισμού, όπως ακριβιά αρώματα, κρέμες προσώπου αλλά και ακριβιά ρολόγια, κοσμήματα κλπ.

Νομική βάση των παρακάτω αποφάσεων αποτέλεσαν αρχικά το άρθρο 7, παρ. 2 και στη συνέχεια το άρθρο 6 παρ. 1 της Οδηγίας 2008/95. Μέσα από το άρθρο 6 τίθεται η προβληματική του περιορισμού των εξουσιών του σήματος. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι εξουσίες του σήματος περιορίζονται μεταξύ άλλων περιπτώσεων και όταν τούτο είναι αναγκαίο για να δηλωθεί ο προορισμός των προϊόντων, και εφόσον ένας τέτοιος περιορισμός είναι σύμφωνος με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο. Το Δικαστήριο για να εντάξει το ζήτημα της προστασίας της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6, παρ. 1, ερμηνεύει διασταλτικά τη διάταξη αυτή καθώς κατά τη γραμματική του ερμηνεία το αρ. 6 παρ. 1 αφορά μόνο περιπτώσεις που τρίτος κάνει χρήση του σήματος, επειδή τούτο είναι αναγκαίο για να δηλωθεί ο προορισμός του προϊόντος. Τέτοια «αναγκαιότητα» κατά το γράμμα της διάταξης συντρέχει ιδίως για προϊόντα που είναι εξαρτήματα ή ανταλλακτικά. Το Δικαστήριο χρησιμοποιώντας τη γενική ρήτρα των χρηστών ηθών του άρθρου 6, παρ. 1 και για την περίπτωση της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος θέλει να περιορίσει την προστασία της διαφημιστικής δύναμης του σήματος, όπως αυτή προκύπτει από το άρθρο 4, παρ. 3 της Οδηγίας για το σήμα φήμης.

Η υπόθεση Parfums Christian Dior κατά Evora (1997)¹⁵³

Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της παραπάνω υπόθεσης,¹⁵⁴ η εταιρία Dior διέθετε τα προϊόντα της (στην προκειμένη περίπτωση αρώματα και καλλυντικά) μέσα από δίκτυο επιλεκτικής διανομής, ως προϊόντα πολυτελείας και υψηλού γοήτρου. Είχε μάλιστα κατοχυρώσει μέσα από σειρά εικαστικών και τρισδιάστατων σημάτων τόσο τις συσκευασίες των προϊόντων της όσο και το σχήμα των μπουκαλιών για τα αρώματά της. Επίσης, ισχυριζόταν ότι οι συσκευασίες των προϊόντων της και το σχήμα των μπουκαλιών που χρησιμοποιούσε περιελάμβαναν εικαστικά στοιχεία που προστατεύονταν και κατά το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας. Η εταιρία Evora, χωρίς να έχει ενταχθεί στο δίκτυο επιλεκτικής διανομής, διέθετε στο κοινό προϊόντα Dior, για τα οποία είχε αναλωθεί η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία. Η Evora για να ενημερώσει

---

¹⁵³ΔΕΚ, 4.11.97, C-337/95, Συλλ. 1997 I-6013, διαθέσιμη στο:
<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=337/95&td=ALL>

το κοινό ότι εμπορεύεται προϊόντα Dior, τύπωσε διαφημιστικά φυλλάδια στα οποία παρουσίαζε φωτογραφίες των εν λόγω προϊόντων. Η Dior έκρινε ότι αυτή η μορφή διαφήμισης ήταν ασυμβίβαστη με το κύρος και το γόητρο των προϊόντων της. Γι' αυτό στράφηκε κατά της Enora με βάση τις διατάξεις για την προσβολή σήματος, καθώς και τις διατάξεις για την προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Στο Δικαστήριο τέθηκαν 6 προδικαστικά ερωτήματα από τα οποία θα μας απασχολήσουν τα τρία. Το πρώτο από αυτά ήταν, εάν με βάση τα άρθρα 5 και 7 της Οδηγίας, στην περίπτωση προϊόντων, για τα οποία έχει αναλωθεί η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία, ο παράλληλος εισαγωγέας μπορεί όχι μόνο να τα εμπορεύεται, αλλά και να χρησιμοποιεί το σήμα προκειμένου να ανακοινώνει στο κοινό και να θέτει σε γνώση του ότι διαθέτει τα συγκεκριμένα προϊόντα. Σε αυτό το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ανάλωση, άπαξ και επέλθει, καταλαμβάνει όλες τις εξουσίες του σήματος. Αναλώνεται δηλαδή όχι μόνο η εξουσία θέσης προϊόντων σε κυκλοφορία, αλλά και η εξουσία για αποκλειστική διαφημιστική χρήση του σήματος. Επομένως, προκειμένου για εμπορεύματα για τα οποία έχει αναλωθεί η εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία, επιτρέπεται η χρήση του σήματος, όχι μόνο για το σκοπό της περαιτέρω εμπορίας τους, αλλά και για το σκοπό της προσέλκυσης πελατών.¹⁵⁵

Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που τέθηκε στο Δικαστήριο ήταν κατά πόσον το πιο πάνω σκεπτικό του για τη γενικευμένη ανάλωση του δικαιώματος στο σήμα που επιτρέπει κάθε χρήση του επιδέχεται κάποια εξαίρεση στην περίπτωση που θίγεται η διαφημιστική λειτουργία του σήματος, δηλαδή κυρίως όταν απαξιώνεται η φήμη, το κύρος και το γόητρο του σήματος. Η απάντηση του Δικαστηρίου σε αυτό ήταν διφορούμενη. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η περίπτωση όπου η χρήση του σήματος από τον παράλληλο εισαγωγέα απαξιώνει τη διαφημιστική του δύναμη μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παρ. 2 της Οδηγίας, δηλαδή να συνιστά για το σηματούχο εύλογη αιτία να αντισταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων.

---

¹⁵⁴Σκέψεις 3-7 της Απόφασης

¹⁵⁵Σκέψεις 36-37 της Απόφασης

Περαιτέρω το Δικαστήριο σημείωσε ότι για να συντρέχει μια τέτοια εύλογη αιτία πρέπει ουσιαστικά να πληρούνται οι όροι προσβολής του σήματος φήμης, δηλαδή η διαφημιστική χρήση του σήματος από τον παράλληλο εισαγωγέα να απαξιώνει τη διαφημιστική δύναμη του σήματος. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης αυτής, πρέπει να γίνεται στάθμιση ανάμεσα στα συμφέροντα του σηματούχου να προστατέψει τη φήμη, το κύρος και το γόητρο του σήματος, αλλά και του παράλληλου εισαγωγέα να διαθέσει με αποτελεσματικό τρόπο τα προϊόντα στην αγορά κάνοντας χρήση των συνηθισμένων για κάθε τομέα της αγοράς διαφημιστικών μεθόδων. Το Δικαστήριο μάλιστα σημείωσε με έμφαση ότι, όταν οι διαφημιστικές μέθοδοι του εισαγωγέα είναι οι συνήθεις στην οικεία αγορά, τότε η διαφημιστική δύναμη του σήματος δεν θα θίγεται.¹⁵⁶

Το τρίτο προδικαστικό ερώτημα που τέθηκε στο Δικαστήριο ήταν, εάν η επίκληση των δικαιωμάτων από το σήμα και την πνευματική ιδιοκτησία στο πλαίσιο των πιο πάνω πραγματικών περιστατικών ήταν αντίθετη με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που θεσπίζουν τα άρθρα 34 και 36 της Συνθήκης. Σε αυτό το ερώτημα το Δικαστήριο απάντησε ότι η ερμηνεία των πιο πάνω άρθρων της Συνθήκης είναι εναρμονισμένη με την ερμηνεία του άρθρου 7 της Οδηγίας για την ανάλωση του δικαιώματος. Συνεπώς, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ανάλωσης, συντρέχει και λόγος εφαρμογής της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας.¹⁵⁷

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι το Δικαστήριο με την απόφασή του αυτή ουσιαστικά υιοθέτησε μια ευρεία ερμηνεία της παρ.2 του άρθρου 7 της Οδηγίας και έτσι διεύρυνε σημαντικά την προστασία που απολαμβάνουν οι σηματούχοι. Πράγματι, η παρ. 2 του άρθρου 7 αναφέρεται μόνο σε νόμιμη αιτία του σηματούχου να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων και αναφέρει, ενδεικτικά ως παράδειγμα τέτοιας νόμιμης αιτίας την περίπτωση, όπου μεταβάλλεται ή αλλοιώνεται η κατάσταση των προϊόντων. Το Δικαστήριο υπήγαγε στο πεδίο της διάταξης αυτής και στην έννοια νόμιμης αιτίας και την περίπτωση που θίγεται η διαφημιστική δύναμη του

---

¹⁵⁶Σκέψεις 42-47 της Απόφασης

¹⁵⁷Σκέψη 54 της Απόφασης

σήματος, έτσι ώστε να περιορίσει τα δικαιώματα των σηματούχων που προκύπτουν από τη διαφημιστική λειτουργία του σήματος.

Σύμφωνα με το σκεπτικό του Δικαστηρίου, η διαφημιστική λειτουργία του σήματος δεν υποχωρεί ολοκληρωτικά μπροστά στην ανάλωση του δικαιώματος και την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας. Η φήμη του σήματος εξακολουθεί να προστατεύεται. Ωστόσο, προϋπόθεση της προστασίας είναι ο σηματούχος να αποδείξει τη συνδρομή συγκεκριμένων και ειδικών περιστάσεων που συνιστούν αποδυνάμωση ή απαξίωση της φήμης, του κύρους και του γοήτρου του σήματος. Το πότε συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις είναι ζήτημα απόδειξης. Για την κατάφαση ή όχι των εν λόγω περιστάσεων λαμβάνονται υπόψην κάθε φορά οι διαφημιστικές συνήθειες που επικρατούν στη συγκεκριμένη αγορά των συγκεκριμένων προϊόντων.¹⁵⁸¹⁵⁹

Η υπόθεση Toshiba κατά Katun(2001) ¹⁶⁰

Στην υπόθεση Toshiba η εταιρία Katun κατασκεύαζε αναλώσιμα και ανταλλακτικά προορισμένα για φωτοαντιγραφικά μηχανήματα Toshiba, τα οποία διέθετε σε τιμές χαμηλότερες από τα αντίστοιχα προϊόντα Toshiba. Η Katun διαφήμιζε τα προϊόντα της μέσα από διαφημιστικά φυλλάδια που παρουσίαζαν τα προϊόντα της σε αντιπαραβολή με τα αντίστοιχα προϊόντα της Toshiba. Έτσι, αναφέρονταν σε αντιπαραβολή οι κωδικοί παραγγελίας των προϊόντων Katun και των αντίστοιχων Toshiba. Γινόταν επίσης κατ' αντιπαραβολή παρουσίαση της περιγραφής και του είδους κάθε προϊόντος. Ακόμη, γινόταν αναφορά των διαφόρων μοντέλων φωτοαντιγραφικών μηχανημάτων Toshiba, στα οποία προοριζόνταν να χρησιμοποιηθούν τα αντίστοιχα

---

¹⁵⁸Σκέψη 48 της Απόφασης

¹⁵⁹Κατά τη σκέψη 51 της Εισήγησης του Γενικού Εισαγγελέα Jacobs, ο σηματούχος ενός αρώματος πολυτελείας θα είχε εύλογη αιτία να αντιταχθεί σε μια διαφημιστική καμπάνια που στηρίζεται σε εκπτώσεις ή που προβάλλει το προϊόν από κοινού μαζί με άλλα μη συναφή προϊόντα που δεν είναι πολυτελείας, όπως για παράδειγμα προϊόντα που συνήθως πωλούνται σε super markets, λ.χ. οδοντόπαστες, κλπ.

¹⁶⁰ΔΕΚ, 25.10.01, C-112/99, Toshibaκατά Katun, Συλλ. 2001I-7495, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=112/99&td=ALL>

ανταλλακτικά και αναλώσιμα Katun. Για ορισμένα προϊόντα γινόταν και αντιπαραβολή τιμών.¹⁶¹

Η Toshiba προσέφυγε κατά της Katun επικαλούμενη παραβίαση της νομοθεσίας για τη συγκριτική διαφήμιση.¹⁶² Συγκεκριμένα ισχυρίστηκε ότι δεν ήταν απολύτως αναγκαίο να γίνεται αντιπαραβολή των κωδικών παραγγελίας και των τιμών και ότι αρκούσε μόνο η αναφορά των μοντέλων για τα οποία προορίζονταν τα ανταλλακτικά και αναλώσιμα.¹⁶³ Αντιθέτως, η Katun ισχυρίστηκε ότι η αναφορά των κωδικών παραγγελίας ήταν αναγκαία για την αποτελεσματική διάθεση των προϊόντων της και ότι μόνο η αναφορά των μοντέλων δεν αρκούσε, γιατί σε κάθε μοντέλο αντιστοιχούσε μεγάλος αριθμός ανταλλακτικών και αναλωσίμων. Επίσης ισχυρίστηκε ότι η αναφορά των κωδικών παραγγελίας διευκόλυνε και τη σύγκριση των αντίστοιχων τιμών.¹⁶⁴

Η υπόθεση αυτή έθετε μια σειρά ζητημάτων που αφορούν κατά βάση στη συγκριτική διαφήμιση. Ωστόσο, μεταξύ των προδικαστικών ερωτημάτων που παραπέμφθηκαν στο Δικαστήριο, ένα έθετε το ζήτημα του πότε και με ποιες προϋποθέσεις αυτός που κάνει χρήση της πρακτικής της συγκριτικής διαφήμισης αντλεί αθέμιτο όφελος από τη φήμη του σήματος ανταγωνιστή, κατά το εδαφ. ζ) του άρθρου 3(α)1 της Οδηγίας 1984/50 ΕΚ.^{165 166}

Απαντώντας στο ερώτημα αυτό το Δικαστήριο σημείωσε ότι, εάν ακολουθήσει κανείς μια στενά γραμματική ερμηνεία, τότε οποιαδήποτε αναφορά σε σήμα ανταγωνιστή θα προκαλούσε προσβολή της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος.¹⁶⁷ Μια τέτοια ερμηνεία θα ήταν αφενός παράδοξη και αφετέρου θα ερχόταν σε σύγκρουση με την Οδηγία 2008/95 περί των εμπορικών σημάτων και ιδίως με το άρθρο 6

---

¹⁶¹Σκέψεις 12-16 της Απόφασης

¹⁶²Πρβλ. την Οδηγία 1984/50 ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από τις Οδηγίες 1997/55 ΕΚ και 2005/29 ΕΚ. Κατά το άρθρο 3 (α) 1, εδάφιο ε) της Οδηγίας, η συγκριτική διαφήμιση επιτρέπεται, εφόσον, μεταξύ άλλων, ο διαφημιζόμενος που προσφεύγει στην πρακτική της συγκριτικής διαφήμισης δεν υποβαθμίζει και δεν απαξιώνει τα σήματα του ανταγωνιστή και κατά το εδάφιο ζ), δεν αντλεί αθέμιτο από τη φήμη του σήματος του ανταγωνιστή.

¹⁶³Σκέψη 17 της Απόφασης

¹⁶⁴Σκέψεις 18-19 της Απόφασης

¹⁶⁵Ήδη εδάφιο στ) μετά την τροποποίηση με την Οδηγία 2005/29.

¹⁶⁶Τρίτο προδικαστικό ερώτημα

παρ. 1. Έτσι, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα πως το ερώτημα πότε η συγκριτική διαφήμιση οδηγεί σε άντληση αθέμιτου οφέλους από τη φήμη ξένου σήματος πρέπει να απαντηθεί με βάση το άρθρο 6, παρ. 1 της Οδηγίας για τα εμπορικά σήματα.¹⁶⁸

Εν όψει των κριτηρίων του άρθρου 6 παρ. 1, το Δικαστήριο σημείωσε ότι η αναφορά σε ξένο σήμα, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι προσβάλλει τη φήμη του σήματος, ή ότι αντλεί αθέμιτο όφελος από αυτήν, αν η αναφορά αυτή είναι αναγκαία για την αποτελεσματική διάθεση των προϊόντων και για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.¹⁶⁹ Αντίθετα το Δικαστήριο επανέλαβε, όπως και στην απόφαση Dior κατά Enova, ότι άντληση αθέμιτου οφέλους θα υπάρχει αν η αναφορά σε ξένο σήμα γίνεται με τέτοιο τρόπο που προκαλεί την πεπλανημένη εντύπωση ότι υπάρχουν επιχειρηματικοί δεσμοί μεταξύ των δύο επιχειρήσεων ή ότι η μια επιχείρηση έχει ενταχθεί στο δίκτυο διανομής της άλλης.¹⁷⁰

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι η αξιολόγηση της έκτασης προστασίας της διαφημιστικής δύναμης ενός σήματος θα πρέπει να τελεί υπό το κριτήριο της αναγκαιότητας. Θα πρέπει δηλαδή να εξετάζεται κάθε φορά, σε ποιο βαθμό είναι αναγκαίο για τον τρίτο να κάνει χρήση του ξένου σήματος, προκειμένου να διαθέσει με τρόπο αποτελεσματικό το προϊόντα που εμπορεύεται στην αγορά. Όταν η χρήση του ξένου σήματος κρίνεται αναγκαία για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, τότε δεν μπορεί να διαγνωστεί εκμετάλλευση της διαφημιστικής του δύναμης.¹⁷¹

Η υπόθεση Portakabin Ltd και Portakabin BV κατά Primakabin BV (2010)¹⁷²

---

¹⁶⁷Σκέψη 33 της Απόφασης

¹⁶⁸Σκέψη 34 της Απόφασης

¹⁶⁹Σκέψη 54 της Απόφασης

¹⁷⁰Σκέψη 55 της Απόφασης

¹⁷¹Το κριτήριο της αναγκαιότητας ενυπάρχει και στο ίδιο το άρθρο 6, παρ. 1 της Οδηγίας 2008/95 καθώς σύμφωνα με το εδάφιο γ): «Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές γ) το σήμα, εάν είναι αναγκαίο, προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός προϊόντος ή υπηρεσίας, και ιδίως όταν πρόκειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά».

¹⁷²ΔΕΚ, 8.7.10, C-558/08, Protakabin κατά Primakabin, Συλλ. 2010 I-6963, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=558/08&td=ALL>

Στην υπόθεση Portakabin κατά Primakabini η εταιρία Primakabin χρησιμοποιούσε το εμπορικό σήμα Portakabin της ομώνυμης εταιρίας και παρεμφερείς ενδείξεις όπως, portacabin, portokabin και portocabin ως «λέξη κλειδί» σε μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σε χρήστες του διαδικτύου που χρησιμοποιούσαν σε μηχανές αναζήτησης τον όρο portakabin να εμφανίζεται σε προβλεβλημένη θέση στα αποτελέσματα της αναζήτησης ο ιστότοπος της εταιρίας Primakabin. Η εν λόγω εταιρία εμπορευόταν τόσο μεταχειρισμένα προϊόντα portakabin όσο και ανταγωνιστικά προϊόντα άλλων κατασκευαστών.¹⁷³

Το Δικαστήριο κλήθηκε να απαντήσει στο ερώτημα αν η πρακτική αυτή οδηγούσε σε προσβολή της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος portakabin. Το Δικαστήριο χρησιμοποίησε ως νομική βάση τόσο το άρθρο 6, παρ. 1 όσο και το άρθρο 7, παρ. 2 της Οδηγίας 2008/95 ΕΚ τα οποία ερμήνευσε συνδυασμένα. Καταρχήν επισήμανε ότι η συγκεκριμένη χρήση του σήματος ως «λέξης κλειδί» σε μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο είναι χρήση στις συναλλαγές και μάλιστα χρήση διαφημιστική. Δεδομένου ότι η Primakabin διέθετε μεταχειρισμένα προϊόντα portakabin, το σχετικό δικαίωμα στο σήμα είχε αναλωθεί. Κατά το Δικαστήριο, ο δικαιούχος θα μπορούσε, μολαταύτα, να έχει νόμιμο λόγο να αντιταχθεί στη χρήση του σήματος, κατά την παρ. 2, του άρθρου 7 της Οδηγίας 2008/95 ΕΚ, αν η συγκεκριμένη χρήση του σήματος έβλαπτε τη φήμη του.

Κατά τη στάθμιση του Δικαστηρίου τέτοια προσβολή της φήμης δεν συνέτρεχε στην εξεταζόμενη υπόθεση. Στην κρίση του Δικαστηρίου προς την κατεύθυνση αυτή βάρυναν τα ακόλουθα: Πρώτον, δεν έπρεπε να καταλυθεί η δυνατότητα εμπορίας μεταχειρισμένων προϊόντων. Οι καταναλωτές είναι εξοικειωμένοι με το γεγονός ότι ανεξάρτητοι έμποροι διαθέτουν μεταχειρισμένα προϊόντα με το σήμα του παραγωγού και διαφημίζουν τη δραστηριότητα αυτή. Τούτο είναι σύμφωνο με την πρακτική και τις αντιλήψεις των συναλλαγών που λαμβάνονται υπόψιν στο πλαίσιο του άρθρου 6, παρ. 1 της Οδηγίας.

---

¹⁷³Η σχετική αγορά αφορούσε την πώληση λυόμενων κτισμάτων.

Δεύτερον, είναι επίσης συνηθισμένο στην πρακτική και τις αντιλήψεις των συναλλαγών και των καταναλωτών οι ανεξάρτητοι έμποροι που διαθέτουν μεταχειρισμένα προϊόντα, να προσφέρουν προϊόντα περισσότερων σηματούχων. Απλά και μόνο το γεγονός ότι ένας έμπορος χρησιμοποιεί διαφημιστικά ένα σήμα, τη στιγμή που διαθέτει και άλλα προϊόντα άλλων κατασκευαστών με άλλα σήματα δεν οδηγεί από μόνο του σε προσβολή της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος, εκτός εάν ο τρόπος παρουσίασης ή η κακή ποιότητα των άλλων προϊόντων πλήττει με τρόπο βέβαιο και ευχερώς αποδεικνυόμενο τη φήμη του σήματος.

Τέλος, το Δικαστήριο εξέτασε την περίπτωση όπου η Primakabin αφαιρούσε το σήμα της κατασκευάστριας εταιρίας από τα μεταχειρισμένα προϊόντα που διαφήμιζε και διέθετε και το αντικαθιστούσε με το δικό της. Την πρακτική αυτή το Δικαστήριο αξιολόγησε ως προσβολή του σήματος.

Η υπόθεση L'Oreal κατά Bellure (2009) ¹⁷⁴

Οι περισσότερες αποφάσεις του Δικαστηρίου αποφαίνονται υπέρ της ελευθερίας της συγκριτικής διαφήμισης και κατευθύνονται προς τον περιορισμό της σημασίας της διαφημιστικής λειτουργίας του σήματος μέσα από το άρθρο 6, παρ. 1 της Οδηγίας 2008/95/EK. Ωστόσο, η απόφαση στην υπόθεση L'Oreal/Bellure φαίνεται να έχει διαφορετικό προσανατολισμό.

Στην υπόθεση αυτή η εταιρία Bellure εμπορευόταν απομιμητικά προϊόντα γνωστών αρωμάτων πολύ μεγάλης φήμης. Συγκεκριμένα, τα προϊόντα της Bellure απομιμούσαν τα σχέδια και τις χρωματικές αποχρώσεις των συσκευασιών πολύ γνωστών και καθιερωμένων στην αγορά αρωμάτων. Η Bellure διαφήμιζε τα προϊόντα συγκρίνοντάς τα με τα γνήσια γνωστά αρώματα και ενημέρωνε το κοινό ότι τα προϊόντα της έχουν οσμή αντίστοιχη με αυτά. Έκανε επίσης συγκρίσεις τιμών.

---

¹⁷⁴ΔΕΚ, 18.6.09, C-487/07, L'Oreal κλπ. κατά Bellure, Συλλ. 2009 I-5185, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=487/07&td=ALL>

Η υπόθεση αυτή είχε δύο ιδιαιτερότητες. Από τη μια πλευρά, υπήρχε σαφής απομίμηση γνωστών συσκευασιών προϊόντων και σημάτων φήμης. Από την άλλη, η συγκριτική διαφήμιση δεν άφηνε περιθώριο πρόκλησης κινδύνου συγχύσεων, αφού γινόταν σαφής αντιπαραβολή των γνήσιων και των απομιμητικών προϊόντων. Μάλιστα η Bellure στη συγκριτική διαφήμιση ρητά δήλωνε ότι τα προϊόντα της συνιστούν «αντίγραφα» των συγκρινόμενων γνωστών αρωμάτων, με αποτέλεσμα να έλκεται σε εφαρμογή το εδάφιο η) του άρθρου 3(α)1 της Οδηγίας 84/450/EK¹⁷⁵ Σύμφωνα με το εδάφιο αυτό, η συγκριτική διαφήμιση δεν επιτρέπεται, αν παρουσιάζει ένα προϊόν ως απομίμηση ή αντίγραφο άλλου προϊόντος που διακρίνεται με εμπορικό σήμα.

Τα προδικαστικά ζητήματα που τέθηκαν στο Δικαστήριο και αφορούσαν στην ερμηνεία της Οδηγίας για τη συγκριτική διαφήμιση ήταν δύο. Πρώτον, ποια είναι η έννοια της «άντλησης αθέμιτου οφέλους» και ειδικότερα αν προκύπτει άντληση αθέμιτου οφέλους από την αντιπαραβολή προϊόντων και σημάτων σε τιμοκαταλόγους, εφόσον τα σήματα και προϊόντα της μιας πλευράς χαίρουν φήμης. Δεύτερον, εάν η παρουσίαση προϊόντων ως απομιμήσεων ή αντιγράφων γνωστών προϊόντων φήμης οδηγεί σε απαγόρευση της συγκριτικής διαφήμισης, ακόμα και όταν γίνεται με τρόπο που δεν προκαλεί κίνδυνο συγχύσεως.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η συγκριτική διαφήμιση επιτρέπεται, μόνο αν πληρούνται σωρευτικά όλοι οι όροι που θέτουν τα οκτώ εδάφια του άρθρου 3(α)1 της Οδηγίας. Με την κρίση του αυτή το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η συγκριτική διαφήμιση που δεν πληροί τις πιο πάνω προϋποθέσεις είναι απαγορευμένη, ακόμα και αν δεν προκαλεί κίνδυνο συγχύσεως ή αν δεν θίγει κατ' άλλο τρόπο τις λειτουργίες του σήματος και το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος αυτού. Επίσης, σημείωσε ότι στο πεδίο του εδαφίου η) εμπίπτουν τόσο οι διαφημίσεις που ρητά αναφέρουν ότι τα διαφημιζόμενα προϊόντα είναι απομιμήσεις ή αντίγραφα άλλων προϊόντων, όσο και αυτές που έμμεσα υπαινίσσονται κάτι τέτοιο.

---

¹⁷⁵Ήδη εδάφιο ζ) μετά την τροποποίηση με την Οδηγία 2005/29.

Τέλος, σε σχέση με το εδάφιο ζ) και την έννοια της άντλησης αθεμίτου οφέλους το Δικαστήριο έκρινε ότι η παρουσίαση ενός προϊόντος ως απομίμησης ενός άλλου γνωστού προϊόντος φήμη οδηγεί σε άντληση αθεμίτου οφέλους και καθιστά τη συγκριτική διαφήμιση μη νόμιμη. Η απόφαση L'Oreal κατά Bellure εντάσσεται σε μια σειρά πρόσφατων αποφάσεων του Δικαστηρίου που αποσαφήνισαν την έννοια της φήμης και ενίσχυσαν την προστασία της.¹⁷⁶ Από την άποψη αυτή οι εν λόγω αποφάσεις κρίνονται πολύ σημαντικές, γιατί συγκεκριμενοποίησαν με τρόπο ξεκάθαρο και πρακτικά εφαρμόσιμο πότε συντρέχει προσβολή της φήμης.

στ) Η Ανασυσκευασία των Προϊόντων

Μια άλλη ειδική κατηγορία υποθέσεων παράλληλων εισαγωγών συνιστούν οι περιπτώσεις εκείνες όπου η παράλληλη εισαγωγή συνοδεύεται και από ανασυσκευασία του προϊόντος. Η ανασυσκευασία αυτή συνήθως είναι κατά το μάλλον ή ήττον αναγκαία ένεκα νομικών (βλ. αγορανομικών) ή εμπορικών λόγων για την αποτελεσματική διάθεση του προϊόντος στη χώρα εισαγωγής. Υπάρχουν δύο νομικές μέθοδοι για να προσεγγίσει κανείς το ζήτημα της ανασυσκευασίας. Η πρώτη είναι ο κανόνας της διπλής ταύτισης. Μέσα από την προσέγγιση αυτή κάθε επέμβαση στη συσκευασία του προϊόντος συνιστά προσβολή σήματος και μάλιστα εμπίπτει στο σκληρό πυρήνα της απόλυτης προστασίας του. Η δεύτερη είναι η διερεύνηση του κατά πόσο η ανασυσκευασία διαταράσσει τις λειτουργίες του σήματος κυρίως τη λειτουργία εγγύησης της ποιοτικής ταυτότητας και τη λειτουργία προέλευσης. Τούτο εξαρτάται και' ουσία από το αν η ανασυσκευασία εγκυμονεί κινδύνους για τη διατήρηση της ποιότητας και της ασφάλειας του προϊόντος. Η πρώτη μέθοδος είναι ευνοϊκή για τους σηματούχους και η δεύτερη για τους παράλληλους εισαγωγείς.

Το Δικαστήριο υιοθέτησε τη δεύτερη μέθοδο, αποδίδοντας από τις πρώτες κιάλας αποφάσεις του για ανασυσκευασία βαρύνουσα σημασία στο αν η ανασυσκευασία μπορεί

---

¹⁷⁶Σύμφωνα με τη σκέψη 63 της Απόφασης ΔΕΚ, 27.11.08, C-252/07, Intel κατά CPM, Συλλ. 2008 I-8823, κρίθηκε ότι : «Το γεγονός ότι, όταν ο μέσος καταναλωτής, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, αντικρίζει το μεταγενέστερο σήμα, ανακαλεί συνειρμικά στη μνήμη του το προγενέστερο σήμα, το οποίο χαίρει φήμης, ισοδυναμεί με την ύπαρξη συνδέσμου, κατά την έννοια της προαναφερθείσας απόφασης Adidas-Salomon και AdidasBenelux μεταξύ των συγκρουόμενων σημάτων».

να επηρεάσει την κατάσταση του προϊόντος. Όσον αφορά το νομικό υπόβαθρο, η ανασυσκευασία θα έχει θα έχει συνήθως ως αποτέλεσμα την επέμβαση στο σήμα, οπότε θα εμπίπτει στο πεδίο του κανόνα της διπλής ταύτισης και του εδαφ. α', παρ. 1 των άρθρων 4 και 5 της Οδηγίας 2008/95. Όταν όμως πρόκειται για ανασυσκευασία προϊόντων νόμιμης παράλληλης εισαγωγής, τα εδάφια αυτά δεν εφαρμόζονται αυτόνομα, αλλά ερμηνεύονται εν όψει της ρητής διάταξης του άρθρου 7, παρ. 2 της Οδηγίας 2008/95. Η τελευταία αυτή διάταξη είναι ειδικότερη και κατισχύει.

Η υπόθεση Bristol-Myers Squibb (1996)¹⁷⁷

Η παραπάνω υπόθεση αφορούσε το δικαίωμα του παράλληλου εισαγωγέα να ανασυσκευάζει εισαγόμενα φαρμακευτικά προϊόντα με εκ νέου επίθεση του αρχικού σήματος. Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η εξουσία του δικαιούχου σήματος προστατευόμενου σε ένα κράτος μέλος να αντιτάσσεται στην εμπορία ανασυσκευασθέντων προϊόντων, εφόσον φέρουν το σήμα αυτό δεν πρέπει να περιορίζεται παρά μόνο στο μέτρο που η ανασυσκευασία στην οποία έχει προβεί ο εισαγωγέας είναι αναγκαία για τη διάθεση του προϊόντος στην αγορά του κράτους μέλους εισαγωγής, όπως για παράδειγμα λόγω ρυθμίσεων που επιτρέπουν συγκεκριμένο μέγεθος ή λόγω παγιωμένων εθνικών πρακτικών που στηρίζονται σε τυποποιημένα μεγέθη.¹⁷⁸

Ωστόσο, το Δικαστήριο έθεσε ορισμένες πρόσθετες προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ο παράλληλος εισαγωγέας που θέλει να ανασυσκευάζει προϊόντα. Οι δύο πρώτες προϋποθέσεις έχουν ως σκοπό τη διασφάλιση της ουσιώδους λειτουργίας του σήματος ως εγγυήσεως προέλευσης:

Πρώτον, η ανασυσκευασία δεν πρέπει να επηρεάζει την αρχική κατάσταση του προϊόντος.¹⁷⁹

Δεύτερον, η δεύτερη συσκευασία πρέπει να αναφέρει με σαφήνεια τόσο από ποιόν ανασυσκευάστηκε το προϊόν όσο και το όνομα εκείνου που παρασκεύασε το προϊόν.¹⁸⁰

¹⁷⁷ ΔΕΚ, 11.07.1996, C- 427/93, 429/93, 436/93, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=427/93&td=ALL>

¹⁷⁸ Σκέψη 79 της Απόφασης

¹⁷⁹ Σκέψεις 58-66 της Απόφασης

Τρίτον, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ο δικαιούχος του σήματος έχει έννομο συμφέρον, αναγόμενο στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος, να μπορεί να εναντιωθεί στην εμπορία του ανασυσκευασθέντος προϊόντος όταν η παρουσίασή του είναι ικανή να βλάψει τη φήμη του σήματος του δικαιούχου του.¹⁸¹

Τέταρτον, ο εισαγωγέας πρέπει να ειδοποιήσει το δικαιούχο του σήματος πριν από τη διάθεση του ανασυσκευασθέντος προϊόντος προς πώληση, και αν το ζητήσει ο δικαιούχος, οφείλει να του παραδώσει δείγμα του ανασυσκευασθέντος προϊόντος.¹⁸²

Η υπόθεση Pharmacia & Upjohn κατά Paranova A/S (1999)¹⁸³

Στην υπόθεση Pharmacia & Upjohn κατά Paranova A/S κατά το χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ο όμιλος Upjohn εμπορευόταν υπό διάφορες μορφές στην Κοινότητα ένα αντιβιοτικό, το clindamycine. Προς τούτο χρησιμοποιούσε το σήμα «Dalacin» στη Δανία, στη Γερμανία και στην Ισπανία, το σήμα «Dalacine» στη Γαλλία και το σήμα «Dalacin C» στα άλλα κράτη μέλη. Η Paranova αγόρασε στη Γαλλία κάψουλες από ζελατίνα περιέχουσες clindamycin, οι οποίες είχαν συσκευαστεί σε κουτιά των εκατό, και διέθεσε στο εμπόριο από τον όμιλο Upjohn υπό το σήμα «Dalacine», και στη συνέχεια διέθεσε τις κάψουλες αυτές στο εμπόριο εντός της Δανίας υπό το σήμα «Dalacin». Επιπλέον, η Paranova αγόρασε στην Ελλάδα αμπούλες clindamycine για ένεση, οι οποίες είχαν διατεθεί στο εμπόριο από τον όμιλο Upjohn υπό το σήμα «Dalacin C». Μετά την ανασυσκευασία του από την Paranova, το προϊόν αυτό διατέθηκε στο εμπόριο εντός της Δανίας υπό το σήμα «Dalacin». Δηλαδή τα αρχικά σήματα προέλευσης «Dalacine» και «Dalacin C» αντικαταστάθηκαν με το σήμα «Dalacin» προκειμένου να διατεθούν στο εμπόριο εντός της Δανίας.

Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου η μεν Upjohn ισχυρίστηκε ότι η αντικατάσταση του σήματος με άλλο συνιστά προσβολή σύμφωνα με το νόμο της Δανίας

---

¹⁸⁰ Σκέψεις 67-74 της Απόφασης

¹⁸¹ Σκέψεις 75-77 της Απόφασης

¹⁸² Σκέψη 78 της Απόφασης

¹⁸³ ΔΕΚ, 12.10.1999, C-379/97, Pharmacia & Upjohn S.A. κατά Paranova A/S, Συλλ. 1999, σ. I-6927, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=379/97&td=ALL>

περί σημάτων, ενώ η Parapona ισχυρίστηκε ότι τα διαφορετικά σήματα που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα, στη Γαλλία και στη Δανία είναι στην πραγματικότητα το ίδιο σήμα, οπότε το επί του σήματος δικαίωμα του ομίλου Urjohm έχει αναλωθεί. Επικουρικώς ισχυρίστηκε ότι το σήμα εμπορίας του ομίλου Urjohm προκαλεί αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο τεχνητή στεγανοποίηση των αγορών.

Το Δικαστήριο καταρχάς επανέφερε τη νομολογία του ως την έννοια της τεχνητής στεγανοποίησης των αγορών που είχε εξετάσει στις περιπτώσεις ανασυσκευασίας αλλά με επίθεση του ίδιου σήματος. Επισήμανε τη νομολογιακή θέση του ως προς την ουσιώδη εγγυητική λειτουργία του σήματος. Η εγγύηση αυτή συνεπάγεται ότι ο καταναλωτής ή τελικός χρήστης να μπορεί να είναι βέβαιος ότι το σεσημασμένο προϊόν που του προσφέρεται δεν κατέστη σε προηγούμενο στάδιο της εμπορίας του, το αντικείμενο παρεμβάσεως τρίτου χωρίς την άδεια του δικαιούχου του σήματος, η οποία παρέμβαση επηρέασε την αρχική κατάσταση του προϊόντος.¹⁸⁴

Στη συνέχεια μετέφερε την προϋπόθεση της τεχνητής στεγανοποίησης των αγορών από την πρακτική της ανασυσκευασίας στην αντικατάσταση του αρχικού σήματος, θεωρώντας ότι μεταξύ της εκ νέου επίθεσης σήματος μετά την ανασυσκευασία και της αντικατάστασης του αρχικού σήματος με άλλο δεν υφίσταται καμία αντικειμενική διαφορά ικανή να δικαιολογήσει το να εφαρμόζεται διαφορετικά, αναλόγως της μιας ή της άλλης περιπτώσεως η προϋπόθεση της τεχνητής στεγανοποίησης.¹⁸⁵

Συγκεκριμένα, αφενός η πρακτική της χρησιμοποίησης διαφορετικών συσκευασιών και η πρακτική της χρησιμοποίησης διαφορετικών σημάτων για το ίδιο προϊόν συντελώντας με τον ίδιο τρόπο στον κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς, θίγουν με τον ίδιο τρόπο το ενδοκοινοτικό εμπόριο και, αφετέρου, η εκ νέου επίθεση του αρχικού σήματος στο ανασυσκευασθέν προϊόν, όπως και η αντικατάστασή του με άλλο σήμα, συνιστούν αμφότερες χρησιμοποίηση εκ μέρους του παράλληλου εισαγωγέα, σήματος που δεν του ανήκει.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ Σκέψη 7 της Απόφασης

¹⁸⁵ Σκέψη 37 της Απόφασης

¹⁸⁶ Σκέψη 38 της Απόφασης

Έτσι το Δικαστήριο κατέληξε ότι για να υπάρχει τεχνητή στεγανοποίηση στην περίπτωση αυτή, πρέπει η αντικατάσταση του σήματος να είναι αντικειμενικώς αναγκαία, προκειμένου το σχετικό προϊόν να διατεθεί στο εμπόριο του κράτους μέλους εισαγωγής από τον παράλληλο εισαγωγέα. Η συνθήκη αυτή της αναγκαιότητας τηρείται όταν στη συγκεκριμένη περίπτωση η επιβαλλόμενη στον εισαγωγέα απαγόρευση αντικατάστασης του σήματος εμποδίζει πράγματι την πρόσβαση στις αγορές του κράτους μέλους εισαγωγής, λόγω πχ εθνικών πρακτικών ή ρυθμίσεων.¹⁸⁷ Το Δικαστήριο υπογράμμισε, ωστόσο, ότι η συνθήκη της «αναγκαιότητας» δεν συντρέχει όταν η αντικατάσταση του σήματος εξηγείται αποκλειστικώς από την αναζήτηση εμπορικού πλεονεκτήματος από τον παράλληλο εισαγωγέα.¹⁸⁸

Με βάση τα παραπάνω, το Δικαστήριο τόνισε τη νομολογιακώς διαμορφωθείσα προϋπόθεση της τεχνητής στεγανοποίησης των αγορών και αποφάνθηκε ως προς το τι αυτή συνεπάγεται ως ακολούθως: *«Για να κριθεί αν ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να εναντιωθεί βάσει του εθνικού δικαίου στην εκ μέρους παράλληλου εισαγωγέα φαρμάκων αντικατάσταση του σήματος που πραγματοποιείται εντός του κράτους μέλους εξαγωγής με το σήμα που χρησιμοποιείται από τον δικαιούχο εντός του κράτους μέλους εισαγωγής, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν κατά το χρονικό σημείο της διαθέσεως στο εμπόριο εντός του κράτους μέλους εισαγωγής οι οποίες καθιστούν αντικειμενικώς αναγκαία την αντικατάσταση του αρχικού σήματος με το σήμα που χρησιμοποιείται εντός του κράτους μέλους εισαγωγής, για να μπορέσει το σχετικό προϊόν να διατεθεί στο εμπόριο εντός του κράτους αυτού από τον παράλληλο εισαγωγέα».*

II. Στο Πλαίσιο του Δικαιώματος στην Ευρεσιτεχνία

α) Μη Προστασία της Ευρεσιτεχνίας στη Χώρα Προέλευσης

Στις κάτωθι υποθέσεις η παράλληλη εισαγωγή οφειλόταν στην προστασία της ευρεσιτεχνίας όχι σε όλα αλλά παρά μόνο σε κάποια από τα κράτη μέλη.

---

¹⁸⁷ Σκέψεις 42-42 της Απόφασης

¹⁸⁸ Σκέψη 44 της Απόφασης

Υποθέσεις ParkeDavis κατά Probel&Centrafarm(1968)¹⁸⁹ και Thetford κατά Fiamma(1988)¹⁹⁰

Στην πρώτη από τις ως άνω αποφάσεις, η Centrafarm εισήγαγε φαρμακευτικά προϊόντα από την Ιταλία στην Ολλανδία. Στην Ολλανδία τα εν λόγω προϊόντα προστατεύονταν με ευρεσιτεχνίες της ParkeDavis. Στην Ιταλία όμως η παραγωγή τους ήταν ελεύθερη καθώς έως τότε δεν αναγνωριζόταν η κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών για φαρμακευτικά προϊόντα. Να σημειωθεί, ότι τα εν λόγω προϊόντα είχαν παραχθεί στην Ιταλία χωρίς τη συγκατάθεση της ParkeDavis, από ανεξάρτητους παραγωγούς.

Το Δικαστήριο αποφάσισε την απογόρευση των ιταλικών εξαγωγών με σκοπό την προστασία των ευρεσιτεχνιών που ίσχυαν στην Ολλανδία.¹⁹¹ Λόγω και της έλλειψης εναρμόνισης, η κάμψη της ελεύθερης κυκλοφορίας υπό το άρθρο 36 της Συνθήκης δικαιολογείται υπέρ της προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ανέφερε το Δικαστήριο.

Παρόμοια κινήθηκε το Δικαστήριο και στην υπόθεση Thetford κατά Fiamma.¹⁹² Το υπό κρίση αντικείμενο αυτή τη φορά δεν ήταν φαρμακευτικά προϊόντα, αλλά ευρεσιτεχνία κατασκευής και λειτουργίας μηχανικής τουαλέτας. Η ευρεσιτεχνία προστατευόταν στην Αγγλία, αλλά όχι και στην Ιταλία. Το αποτέλεσμα ήταν η εισαγωγή στην Αγγλία προϊόντων από την Ιταλία που είχαν παραχθεί από ανεξάρτητους παραγωγούς, χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου της ευρεσιτεχνίας. Το διατακτικό της Απόφασης επίρρωσε την έως τότε νομολογιακή γραμμή του Δικαστηρίου και επιπλέον επιδίκασε, πέρα από δίκαιη αμοιβή, και απαγόρευση κυκλοφορίας προϊόντων που προσβάλλουν την προστατευόμενη στη χώρα εισαγωγής ευρεσιτεχνία.¹⁹³ Το

---

¹⁸⁹ ΔΕΚ, 29.2.68, C-24/67, ParkeDavis κατά Probel και Centrafarm, Συλλ. 1965-68, σελ. 687, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=24/67&td=ALL>

¹⁹⁰ ΔΕΚ, 30.6.88, C-35/87, Thetford κατά Fiamma, Συλλ. 1988, σελ. 3585, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=35/87&td=ALL>

¹⁹¹ Σελίδες 693- 694 της Απόφασης.

¹⁹²¹⁹² Ρητή αναφορά στην πρότερη νομολογία, παρ. 15.

¹⁹³ Παρ. 22 επ. της Απόφασης.

Δικαστήριο επισήμανε ειδικά ότι η αξίωση αποκλεισμού των τρίτων από την εκμετάλλευση της ευρεσιτεχνίας εμπίπτει στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος.

β) Συγκατάθεση και Ανάλωση του Δικαιώματος Ευρεσιτεχνίας

Μια δεύτερη κατηγορία υποθέσεων αφορά το στοιχείο της συγκατάθεσης (έστω λανθάνουσας) του δικαιούχου στην κυκλοφορία προϊόντων στη χώρα από την οποία εισήχθησαν.

Η υπόθεση Centrafarm κατά Sterling (1974)¹⁹⁴

Η Sterling ήταν δικαιούχος εταιρεία εθνικών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε διάφορα κράτη μέλη. Τα διπλώματα αυτά αφορούσαν το ίδιο φαρμακευτικό προϊόν, μεταξύ των κρατών μελών όμως παρατηρούνταν μεγάλες διαφοροποιήσεις τιμών, οφειλόμενες στις κρατικές παρεμβάσεις καθορισμού τιμών των φαρμάκων. Η εταιρεία Centrafarm προμηθευόταν φάρμακα της Sterling που είχαν τεθεί σε νόμιμη κυκλοφορία στην Αγγλία σε χαμηλές τιμές και τα εισήγαγε στην Ολλανδία, όπου οι τρέχουσες τιμές πώλησης ήταν κατά πολύ υψηλότερες. Η Sterling οδήγησε την Centrafarm στα Ολλανδικά δικαστήρια στηριζόμενη στις περί ευρεσιτεχνίας διατάξεις.

Στο πλαίσιο του προδικαστικού ερωτήματος, το Δικαστήριο προσέγγισε την υπόθεση μέσω των διατάξεων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (άρθρα 34 και 36 της Συνθήκης) στηριζόμενο στη θεωρία για το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος. Σύμφωνα με το σκεπτικό του Δικαστηρίου, το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας συνίσταται στη δυνατότητα του δικαιούχου να αντλήσει κάποιο οικονομικό όφελος με το να θέσει αυτός πρώτος τα προϊόντα σε κυκλοφορία, είτε άμεσα ο ίδιος, είτε έμμεσα μέσω τρίτων που ενεργούν με τη συγκατάθεσή του. Το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας συνίσταται επίσης στην εξουσία απαγόρευσης της χρήσης και της εμπορικής εκμετάλλευσης της ευρεσιτεχνίας από τρίτους.

---

¹⁹⁴ΔΕΚ, 31.10.74, C-15/74, Centrafarmκατά Sterling, Συλλ. 1974, σελ. 451, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C.T.F&num=15/74&td=ALL>

Το άρθρο 36 επιτρέπει την κάμψη της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μόνο στην έκταση που τούτο είναι αναγκαίο, για να ικανοποιηθεί και προστατευτεί το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος. Στην προκειμένη υπόθεση, δεδομένου ότι η Sterling είχε συναινέσει στο να τεθούν προϊόντα σε κυκλοφορία στην Αγγλία, είχε ήδη ασκήσει τη δυνατότητα να αντλήσει οικονομικό όφελος θέτοντας εκείνη πρώτη τα προϊόντα σε κυκλοφορία. Ως εκ τούτου το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας ικανοποιήθηκε και αναλώθηκε ως προς τα συγκεκριμένα προϊόντα που τέθηκαν σε κυκλοφορία και προμηθεύτηκε η Centrafarm. Συνεπώς, μια ενδεχόμενη κάμψη της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας παρέμενε άνευ αντικειμένου. Η απόφαση Centrafarm κατά Sterling σηματοδοτεί την καθιέρωση του κανόνα της κοινοτικής ανάλωσης του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας και δίνει έμφαση στον όρο της συγκατάθεσης του δικαιούχου.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν ορισμένα εκ των επιχειρημάτων που προέβαλε η Sterling προς ενίσχυση του αιτήματός της για απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών. Για παράδειγμα η εταιρεία επικαλέστηκε λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, ισχυριζόμενοι ότι η απαγόρευση θα έδινε στον δικαιούχο της ευρεσιτεχνίας τον αποκλειστικό έλεγχο και την ευθύνη για τα εισαγόμενα φάρμακα και την άριστη κατάστασή τους.¹⁹⁵ Το Δικαστήριο, ωστόσο, απέρριψε τη συσχέτιση των συμφερόντων του δικαιούχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας με τη δημόσια υγεία και έκρινε ότι ο δικαιούχος του διπλώματος δεν νομιμοποιείται να επικαλείται λόγους δημόσιας υγείας για την επιβολή περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία που αποσκοπούν στην προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Η προστασία της δημόσιας υγείας εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατικών αρχών και υλοποιείται με την άσκηση των σχετικών ελέγχων από αυτές.¹⁹⁶

Ένα άλλο επιχείρημα που προέβαλε η Sterling ήταν ότι το οικονομικό όφελος από τη θέση σε πρώτη κυκλοφορία ήταν διαφορετικό σε κάθε χώρα, λόγω της διαφοροποίησης των τιμών, η οποία με τη σειρά της οφειλόταν όχι στην ίδια τη Sterling,

---

¹⁹⁵Σκέψεις 27- 28 της Απόφασης.

¹⁹⁶Σκέψεις 26-30 της Απόφασης.

αλλά σε διαφορετικές κυβερνητικές πολιτικές που αφορούσαν την τιμή των φαρμάκων. Με άλλα λόγια, η Sterling ισχυρίστηκε ότι για τα προϊόντα της που εισάγονται χωρίς τη συγκατάθεσή της στην Ολλανδία, έπρεπε να της δοθεί το δικαίωμα να αντλήσει μέσω της πρώτης κυκλοφορίας το αυξημένο οικονομικό όφελος που επέτρεπε η Ολλανδική αγορά και ότι δεν επερχόταν ανάλωση με μόνη την κυκλοφορία στην Αγγλία, αφού το οικονομικό όφελος που μπορούσε να αντλήσει εκεί ήταν αρκετά μικρότερο. Προς ενίσχυση της επιχειρηματολογίας της μάλιστα, επισήμανε ότι οι διαφοροποιήσεις των τιμών των φαρμάκων στα κράτη μέλη δεν οφείλονταν ούτε στην ίδια, ούτε στις δυνάμεις της αγοράς, αλλά στις εκάστοτε κυβερνητικές πολιτικές που επέφεραν και αυτές σοβαρές στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό και στην ελεύθερη κυκλοφορία. Ούτως, η Sterling επιχείρησε να εμπλουτίσει, κατά κάποιο τρόπο, το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας με την εξουσία άντλησης αυτοτελούς οικονομικού οφέλους από κάθε εθνική αγορά. Παρ' όλα αυτά, το Δικαστήριο απάντησε ότι η άντληση οποιουδήποτε οικονομικού οφέλους από τη θέση σε πρώτη κυκλοφορία για την ικανοποίηση (και την ανάλωση) του ειδικού δικαιώματος είναι αρκετή και το ύψος του οικονομικού οφέλους δεν ασκεί καμία επιρροή.

Συγκεκριμένα, στις σκέψεις 9 και 11 το Δικαστήριο σημείωσε ότι:

«9. Στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το ειδικό αντικείμενο της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας συνίσταται κυρίως στο να διασφαλίσει στον κάτοχο, για να ανταμείψει τη δημιουργική προσπάθεια του εφευρέτη, το αποκλειστικό δικαίωμα να χρησιμοποιεί μια εφεύρεση για την παραγωγή και την πρώτη θέση σε κυκλοφορία βιομηχανικών προϊόντων, είτε άμεσα είτε με τη χορήγηση αδειών σε τρίτους, καθώς και το δικαίωμα να ανατίθεται σε οποιαδήποτε παραποίηση...

11. Παρόλον ότι ένα τέτοιο εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όταν γίνεται επίκληση αυτής της προστασίας κατά προϊόντος προελεύσεως κράτους μέλους όπου δεν προστατεύεται από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και κατασκευάστηκε από τρίτους χωρίς τη συναίνεση του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, καθώς και στην περίπτωση της υπάρξεως

διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας των οποίων οι αρχικοί κάτοχοι είναι νομικώς και οικονομικώς ανεξάρτητοι, αντιστρόφως, παρέκκλιση από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων δεν δικαιολογείται, όταν το προϊόν νομίμως κυκλοφόρησε στην αγορά του κράτους μέλους από το οποίο εισάγεται από τον ίδιο τον κάτοχο ή με τη συναίνεσή του, ιδίως στην περίπτωση κατόχου παραλλήλων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας».

Η άποψη του Δικαστηρίου ότι το ύψος του οικονομικού οφέλους που αποκομίζει ο δικαιούχος δεν μπορεί να είναι καθοριστική για την ανάλωση του δικαιώματος δικαιολογείται με τη σκέψη ότι στην πραγματικότητα η έννομη τάξη με την εξουσία θέσης σε πρώτη κυκλοφορία παρέχει μόνο τη δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους· δεν εγγυάται οικονομικό όφελος. Το αν τελικώς θα εκορευθεί πραγματικό οικονομικό όφελος εξαρτάται από πλήθος αστάθμητων παραγόντων της οικονομίας και της αγοράς.

Οι ως άνω σκέψεις 9 και 11 του Δικαστηρίου εφαρμότηκαν και από άλλες αποφάσεις, ενίοτε μάλιστα με τρόπο σχεδόν μηχανιστικό, προσηλωμένο περισσότερο στο γράμμα της φραστικής διατύπωσής τους παρά στο πνεύμα τους. Δόθηκε δηλαδή μεγαλύτερη βαρύτητα στο μέρος της Απόφασης που διαλαμβάνει για τη συγκατάθεση του δικαιούχου στην κυκλοφορία προϊόντων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, και υποβαθμίστηκε το σκέλος της Απόφασης που αναφέρεται στην προϋπόθεση της δυνατότητας άντλησης κάποιου οικονομικού οφέλους, ως περιεχομένου του ειδικού αντικειμένου του δικαιώματος.

Ως προς το σκέλος του επιχειρήματος της Sterling ότι η διαφοροποίηση των τιμών οφειλόταν σε διαφορετικές κυβερνητικές πολιτικές στα δύο κράτη μέλη το Δικαστήριο απάντησε στις σκέψεις 23 και 24:

«23. Περιλαμβάνεται στην αποστολή των κοινοτικών αρχών η εξαφάνιση των παραγόντων που είναι ικανοί να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως με την εναρμόνιση των εθνικών κανόνων που αποβλέπουν στον έλεγχο των τιμών και με την απαγόρευση ενισχύσεων ασυμβίβαστων προς την κοινή αγορά, καθώς και με την άσκηση των εξουσιών τους στον τομέα του ανταγωνισμού.

24. Η ύπαρξη τέτοιων παραγόντων σ' ένα κράτος μέλος, δεν μπορεί, ωστόσο, να δικαιολογήσει τη διατήρηση ή την εισαγωγή από άλλο κράτος μέλος μέτρων ασυμβίβαστων προς τους σχετικούς με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων κανόνες, ιδίως στον τομέα της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας».

γ)Κυκλοφορία Προϊόντων με Υποχρεωτική Άδεια Εκμετάλλευσης

Σε μια τρίτη ειδική περίπτωση αποφάσεων περιλαμβάνονται υποθέσεις στις οποίες η κυκλοφορία των προϊόντων στη χώρα από την οποία εισήχθησαν έγινε με βάση υποχρεωτική άδεια χρήσης. Ζητούμενο κατά συνέπεια αποτέλεσε το αν η υποχρεωτική άδεια χρήσης εξισώνεται με συγκατάθεση στην κυκλοφορία των προϊόντων.

Η υπόθεση Pharmονκατά Hoechst (1985)¹⁹⁷

Η υπόθεση αυτή άνοιξε τη συζήτηση για την υποχρεωτική άδεια χρήσης και έφερε το Δικαστήριο μπροστά στην πρόβλημα αυτό. Η Γερμανική εταιρεία Hoechst ήταν δικαιούχος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για το φάρμακο FRUSEMIDEσε διάφορα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων η Αγγλία και η Ολλανδία. Ωστόσο, η νομοθεσία για τη χορήγηση υποχρεωτικής άδειας χρήσης διέφερε στα δύο αυτά κράτη. Η Αγγλική εταιρεία DDSA Pharmaceuticals είχε πετύχει να της χορηγηθεί υποχρεωτική άδεια χρήσης στην Αγγλία. Η άδεια αφορούσε μόνο την αγορά της Μεγάλης Βρετανίας (Ηνωμένου Βασιλείου και Βορείου Ιρλανδίας) και απαγόρευε τις εξαγωγές. Ωστόσο, η Αγγλική εταιρεία, λίγο πριν εκπνεύσει η προστασία του Αγγλικού διπλώματος, πώλησε μεγάλες ποσότητες FRUSEMIDE στην Ολλανδική εταιρεία Pharmον.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η κυκλοφορία προϊόντων υπό καθεστώς υποχρεωτικής άδειας χρήσης δεν εξομοιώνεται με συγκατάθεση του δικαιούχου του διπλώματος και γι' αυτό δεν οδηγεί σε ανάλωση του σχετικού δικαιώματος.¹⁹⁸ Επιπλέον το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι είναι νομικά αδιάφορο αν ο δικαιούχος του διπλώματος εισπράττει

¹⁹⁷ΔΕΚ, 9.7.85, C-19/84, Pharmονκατά Hoechst, Συλλ. 1985, σελ. 2281, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=el&jur=C,T,F&num=19/84&td=ALL>

¹⁹⁸Σκέψεις 22- 27 της Απόφασης.

αμοιβή σύμφωνα με τους όρους της υποχρεωτικής άδειας χρήσης. Τέλος, υπογράμμισε ότι είναι νομικά αδιάφορη η παραβίαση των όρων της υποχρεωτικής άδειας χρήσης για την απαγόρευση εξαγωγών. Σύμφωνα με το Δικαστήριο ακόμα και αν δεν είχε σημειωθεί η παραβίαση αυτή, πάλι δεν θα είχε επέλθει ανάλωση.¹⁹⁹

Το ζήτημα βέβαια αν η χορήγηση υποχρεωτικής άδειας χρήσης παράγει συγκατάθεση του δικαιούχου και επιφέρει ή όχι ανάλωση μπορεί να αποδειχθεί πιο περίπλοκο απ' ότι φαντάζει. Η υποχρεωτική άδεια χρήσης μπορεί να χορηγείται είτε από τον οργανισμό που είναι αρμόδιος για την κατοχύρωση των ευρεσιτεχνιών, δηλαδή κρατική αρχή, είτε από το δικαστήριο. Μπορεί, όμως, και να χορηγείται από τον ίδιο το δικαιούχο. Στην τελευταία περίπτωση, βεβαίως, η διαπραγμάτευση μεταξύ του δικαιούχου του διπλώματος και του λήπτη υποχρεωτικής άδειας χρήσης δεν διεξάγεται ελεύθερα, αλλά διέπεται από ένα συγκεκριμένο νομοθετικό καθεστώς. Λαμβάνοντας υπόψιν ότι ο νόμος επιβάλλει τη χορήγηση άδειας χρήσης, η οποία, αν δεν συμφωνήσουν τα μέρη, θα χορηγηθεί από κρατική αρχή ή δικαστήριο, τα μέρη μπορεί να διαπραγματευτούν και να συμφωνήσουν το ύψος της αμοιβής και τυχόν άλλους όρους.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση ενυπάρχει ένα ίχνος συναίνεσης ή συγκατάθεσης του δικαιούχου. Παρ' όλα αυτά είναι ορθότερο να θεωρηθεί πως και στην περίπτωση αυτή η χορήγηση της άδειας χρήσης δεν είναι γνήσιο προϊόν της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης και κατά συνέπεια δεν επιφέρει ανάλωση του σχετικού δικαιώματος. Η συγκατάθεση του δικαιούχου εξασφαλίζεται όχι μέσα από την αξιολόγηση και ικανοποίηση των συμφερόντων του που κάνει ελεύθερα ο ίδιος, αλλά υπό την απειλή της κρατικής παρέμβασης που διασφαλίζει ορισμένο αποτέλεσμα. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν ικανοποιείται το ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος στην ευρεσιτεχνία που εμπεριέχει τη δυνατότητα άντλησης οικονομικού οφέλους μέσα από την εξουσία του δικαιούχου να θέσει προϊόντα σε πρώτη κυκλοφορία και μάλιστα υπό καθεστώς αποκλειστικού δικαιώματος. Εξ άλλου, μια αντίθετη ερμηνεία θα μπορούσε να οδηγήσει σε παράδοξα αποτελέσματα, γιατί ο δικαιούχος, προκειμένου να μην εκληφθεί η συμφωνία του στη χορήγηση υποχρέωσή άδειας χρήσης ως γνήσια συγκατάθεση που

---

¹⁹⁹Σκέψεις 29- 30 της Απόφασης.

επιφέρει ανάλωση, δεν θα συμφωνούσε ποτέ με το λήπτη της άδειας και θα προτιμούσε η άδεια να χορηγηθεί με παρέμβαση του δικαστηρίου ή της αρμόδιας κρατικής αρχής που θα προσδιόριζε και την αμοιβή.

δ) Παραβίαση Όρων Συμβατικής Άδειας Χρήσης

Σε μια τελευταία κατηγοριοποίηση, εντάσσεται το νομικό ζήτημα της επιρροής που μπορεί να έχει η παραβίαση των όρων συμβατικής άδειας χρήσης στη συγκατάθεση του δικαιούχου στην κυκλοφορία προϊόντων και κατ' επέκταση στην ανάλωση του δικαιώματος.

Υπόθεση Greenstar-Kanzi κατά Hustin και Goossens (2011)²⁰⁰

Η υπόθεση αυτή αφορούσε σε δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών του Κανονισμού 2100/94. Η εταιρία Betterfruit ήταν δικαιούχος των πιο πάνω ειδικών δικαιωμάτων για φυτικές ποικιλίες μήλων τύπου Nicoter. Ήταν επίσης δικαιούχος του εμπορικού σήματος Kanzi, υπό το οποίο διατίθεντο στην αγορά μήλα παραγόμενα από την πιο πάνω ποικιλία. Για λόγους διασφάλισης ποιότητας η Betterfruit είχε οργανώσει δίκτυο επιλεκτικής διανομής τόσο σε σχέση με την παραχώρηση αδειών πιο πάνω ποικιλίας για την παραγωγή δένδρων, όσο και σε σχέση με την παραχώρηση αδειών χρήσης για την εμπορία των παραγόμενων μήλων.

Αρχικά η εταιρία Betterfruit είχε παραχωρήσει το αποκλειστικό δικαίωμα καλλιέργειας δένδρων και εμπορίας μήλων στην εταιρία Nicolai, με δυνατότητες υποαδειοδότησης από αυτήν την εταιρία σε τρίτους και για την καλλιέργεια δένδρων και για την εμπορία των καρπών. Προέβλεπε ακόμα η σύμβαση ότι η υποαδειοδοτήσεις αυτές σε τρίτους πρέπει να διέπονται από συγκεκριμένους συμβατικούς όρους. Η εταιρία Nicolai παραχώρησε υποάδεια καλλιέργειας στον παραγωγό Hustin, χωρίς να τον δεσμεύσει με τους συγκεκριμένους πιο πάνω συμβατικούς όρους. Αυτός με τη σειρά του

---

²⁰⁰ ΔΕΚ, 20.10.11, C-140/10, Greenstar-Kanzi κατά Hustin και Goossens, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-140/10>

προμήθευσε με μήλα προς εμπορία υπό το σήμα Kanzi τον έμπορο Goossens, πάλι χωρίς την τήρηση των πιο πάνω εγκεκριμένων συμβατικών όρων. Όταν αργότερα η σύμβαση μεταξύ Betterfruit και Nicolai λύθηκε και τα σχετικά δικαιώματα παραχωρήθηκαν στην εταιρία Greenstar-Kanzi αυτή με τη σειρά της ήγειρε κατά των Hustin και Goossens αγωγή για προσβολή των δικαιωμάτων φυτικών ποικιλιών.

Έτσι, ανέκυψε το νομικό ζήτημα αν τα σχετικά δικαιώματα είχαν αναλωθεί.²⁰¹ Το ζήτημα αυτό εξαρτιόταν από το αν υπήρχε συγκατάθεση του δικαιούχου στην καλλιέργεια της ποικιλίας και την εμπορία καρπών από τους Hustin και Goossens. Η δικαιούχος Betterfruit είχε παραχωρήσει συμβατικά δικαιώματα στην εταιρία Nicolai και την είχε εξουσιοδοτήσει να παραχωρεί περαιτέρω άδειες σε τρίτους. Την είχε ωστόσο δεσμεύσει συμβατικά σε σχέση με τους όρους τους οποίους θα παραχωρούσε αυτές τις υποάδειες. Η Nicolai είχε αδειοδοτήσει τους Hustin και Goossens κατά παράβαση των συμβατικών της υποχρεώσεων προς τη δικαιούχο Betterfruit. Υπό αυτά τα δεδομένα, το ζήτημα που τέθηκε ήταν αν υπήρχε συγκατάθεση του δικαιούχου στην κυκλοφορία των προϊόντων, άρα και ανάλωση των δικαιωμάτων, ή αν η συγκατάθεση αυτή αναιρείτο ένεκα της παραβίασης συμβατικών δεσμεύσεων.

Η απάντηση του Δικαστηρίου ήταν ότι το ζήτημα δεν επιδέχεται ενιαία και ομοιόμορφη απάντηση σε όλες τις περιπτώσεις.²⁰² Αντίθετα, βαρύνουσα σημασία έχει η ιδιαίτερη σημασία του συμβατικού όρου που παραβιάστηκε. Αν ο όρος αυτός ήταν ουσιώδης για τον πυρήνα του δικαιώματος,²⁰³ τότε συγκατάθεση του δικαιούχου δεν υπάρχει. Αν αντίθετα πρόκειται για παραβίαση επουσιώδους όρου, τότε από την παραβίασή του δεν συνάγεται κατ' ανάγκη και έλλειψη συγκατάθεσης.²⁰⁴ Στην ίδια απόφαση κρίθηκε και ότι είναι νομικά αδιάφορο το αν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την παραβίαση των συμβατικών όρων που είχε προηγηθεί.

---

²⁰¹Κατά το άρθρο 16 του Καν. 2100/94 που εισάγει την έννοια της ανάλωσης, δεν εμπίπτουν στην προστασία που παρέχει το κοινοτικό δικαίωμα φυτικής ποικιλίας ενέργειες που αφορούν το υλικό της προστατευόμενης ποικιλίας, το οποίο διατέθηκε από το δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του σε τρίτους σε οποιοδήποτε τόπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²⁰²Σκέψη 29 της Απόφασης.

²⁰³Κατά τη φρασεολογία του Δικαστηρίου: «...αν αφορούσε ευθέως τα ουσιώδη στοιχεία του κοινοτικού δικαιώματος επί των φυτικών ποικιλιών...» (Σκέψη 43 της Απόφασης).

²⁰⁴Σκέψεις 41 έως 45 της Απόφασης.

Το Δικαστήριο, ωστόσο, δεν παρείχε περαιτέρω διευκρινίσεις σε σχέση με το πότε η παραβίαση του συμβατικού όρου θεωρείται ουσιώδης και πότε όχι. Εύκολα, ωστόσο, μπορεί να συναχθεί ότι η παραβίαση των συμβατικών υποχρεώσεων θα είναι ουσιώδης, όταν θα μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα των προϊόντων.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Από την παραπάνω μελέτη της νομολογίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το ζήτημα των παράλληλων εισαγωγών προϊόντων που ενσωματώνουν άυλα αγαθά και της αντιμετώπισης του στον ΕΟΧ είναι καθ' όλα επίκαιρο. Μπορεί ο σχετικός προβληματισμός να υπήρξε αντικείμενο αντιπαραθέσεων στη θεωρία και νομολογία ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '60, ωστόσο ακόμα με την εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας όλο και νέα ζητήματα αναφύονται.

Χαρακτηριστικό αποτελεί το ζήτημα των πωλήσεων προϊόντων μέσω του διαδικτύου, το οποίο εγείρει ερωτήματα σχετικά το αν θεωρείται θέση σε κυκλοφορία αυτού του είδους η πώληση, αν ο πωλητής-εισαγωγέας θα πρέπει να είναι ο ίδιος εγκατεστημένος μέσα στον ΕΟΧ ή εάν μπορεί απλά να διαθέτει τα προϊόντα του με κατεύθυνση στον ΕΟΧ κλπ.

Το Δικαστήριο μέσα από τις αποφάσεις του προσπάθησε με αρχές που διέπλασε να δώσει λύσεις στη σύγκρουση μεταξύ των δικαίων διανοητικής ιδιοκτησίας και ευρωπαϊκού δικαίου. Αποκορύφωμα αυτών των αρχών αποτελεί η αρχή της κοινοτικής ανάλωσης, η οποία ακολουθείται ακόμη και σήμερα από το Δικαστήριο και η οποία έχει αποτελέσει πια παράγωγο δίκαιο της Ένωσης στους σχετικούς τομείς διανοητικής ιδιοκτησίας όπου έχει υπάρξει εναρμόνιση.

Με βάση την αρχή αυτή δεν επιτρέπεται ο δικαιούχος δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας να αντιταχθεί σε παράλληλη εισαγωγή προϊόντος που ενσωματώνει άυλο αγαθό εντός του ΕΟΧ, εάν προηγουμένως τα προϊόντα αυτά (τεμάχια προϊόντος) έχουν τεθεί από τον ίδιο ή με τη συγκατάθεση του σε κυκλοφορία εντός του ΕΟΧ.

Παρατηρείται λοιπόν, πως μέσα από την παραπάνω αρχή επιχειρείται μία στάθμιση των παραπάνω αντιτιθέμενων συμφερόντων μεταξύ του δικαίου διανοητικής ιδιοκτησίας και ευρωπαϊκού δικαίου. Μεταξύ των συμφερόντων των δικαιούχων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας για αποκλειστική οικονομική εκμετάλλευση των δικαιωμάτων τους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ένα περιβάλλον ανόθευτου ανταγωνισμού το οποίο έχει απαλλαχτεί από τεχνικά στεγανά.

Με άλλα λόγια επιχειρείται ένα αναγκαίο minimum προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας μέσα από το αποκλειστικό δικαίωμα των δικαιούχων για πρώτη θέση των προϊόντων τους σε κυκλοφορία, ώστε να μη θίγεται ο πυρήνας του εκάστοτε δικαιώματος. Όταν, όμως αυτά τεθούν σε κυκλοφορία μετά είναι ελεύθερα μέσα στον ΕΟΧ χωρίς να παρακολουθούνται μετέπειτα από τον παραγωγό-δικαιούχο τους και μπορούν να εισαχθούν και να εξαχθούν περαιτέρω σε κάθε κράτος μέλος του ΕΟΧ.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βιβλία

-Αντωνόπουλος Γ. Βασίλης, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2005

- Γρηγοριάδης Γ. Λάζαρος, Ανάλωση του δικαιώματος στο σήμα και νομιμότητα των παράλληλων εισαγωγών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013
- Γρηγοριάδης Νικόλαος, Άδεια χρήσης σήματος και περιορισμοί του ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006
- Καλαβρός Γ.-Ε.Φ.- Γεωργόπουλος Θ.Γ., Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ουσιαστικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010
- Καλλινίκου Διονυσία, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Π.Ν Σάκκουλα, 2005
- Κινινή Ι. Έφη, Η άρνηση παραχώρησης άδειας εκμετάλλευσης άυλων αγαθών στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2004
- Κουμάντος Α. Γεώργιος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Όγδοη Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2002
- Κοτσίρης Ε. Λάμπρος, Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012
- Κουτσοχήνας Β. Στάθης, Η προστασία του κοινοτικού σήματος και οι περιορισμοί της, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2004
- Λιακόπουλος Θανάσης, Βιομηχανική Ιδιοκτησία, Πέμπτη Έκδοση, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας, 2000
- Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2004
- Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Δίκαιο Διακριτικών Γνωρισμάτων, Εκδόσεις Π.Ν Σάκκουλας, 2016
- Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Δίκαιο Ευρεσιτεχνίας, Εκδόσεις Π.Ν Σάκκουλας, 2013
- Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Δίκαιο Σημάτων, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, 2007
- Χριστιανός Βασίλειος, Συνθήκη ΕΕ και ΣΛΕΕ κατ' άρθρο ερμηνεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012
- Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, Ανάλωση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και παράλληλες εισαγωγές, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012
- Σταματούδη Α. Ειρήνη, Κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού και διανοητική ιδιοκτησία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2006

- Ταλιαδούρος Σπύρος, Παραχώρηση Τεχνογνωσίας (Know-how) στην Κοινοτική Έννομη Τάξη του Ανταγωνισμού, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1987
- Τζουγανάτος Δημήτριος, Οι συμφωνίες αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής στο δίκαιο του ανταγωνισμού, Νομική Βιβλιοθήκη, 2001

Ξενόγλωσσα

- Fisher William, Theories of Intellectual Property, New Essays in the Legal and Political Theory of Property, Cambridge University Press, 2001
- William Cornish, David Llewelyn and Tanya Aplin, Patents, Copyright, Trademarks and Allied Rights, Sweet and Maxwell, 2011
- Stothers Christopher, Parallel Trade in Europe: Intellectual Property, Competition and Regulatory Law, Hart Publishing, Oxford/Portland/Oregon, 2007
- Tritton Guy, Intellectual Property in Europe, London, Sweet and Maxwell, 2002
- NERA Reports, S.J Berwin and IFF Research, The economic consequences of the choice of regime of exhaustion in the area of trademarks, London 1999

Περιοδικά

- Ρόκας Νικόλαος, Εκμετάλλευση και προστασία της διαφημιστικής αξίας, ΕΕμπΔ 1999, σελ. 1 επ.
- Καραγιάννης Βασίλης, Το παράλληλο εμπόριο φαρμάκων υπό το φως του ενωσιακού δικαίου, ΕΕμπΔ, σελ. 822 επ.
- Μαρίνος Δ. Μιχαήλ-Θεόδωρος, Η αρχή της εδαφικότητας στο δίκαιο της διανοητικής ιδιοκτησίας, ΧρΙΔ 2008, σελ. 481 επ.
- Μαρίνος Δ. Θεόδωρος-Μιχαήλ, Ο κίνδυνος συγχύσεως στο δίκαιο των σημάτων, ΧρΙΔ, 2004, σελ. 965 επ.
- Χρυσάνθης Σπ. Χρήστος, Ζητήματα γενικής θεωρίας δικαίου των σημάτων, ΔΕΕ 2008, σελ. 943 επ.
- Χρήστος Σπ. Χρυσάνθης, Ελεύθερος Ανταγωνισμός λειτουργία προέλευσης και κίνδυνος συγχύσεως στο δίκαιο των σημάτων, ΕπισκεΔ, 2007, σελ. 40 επ.

Διαδικτυακοί τόποι

<https://curia.europa.eu>

<https://euipo.europa.eu/ohimportal/el/home>

<https://www.epo.org/index.html>

http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/tm/report_en.pdf